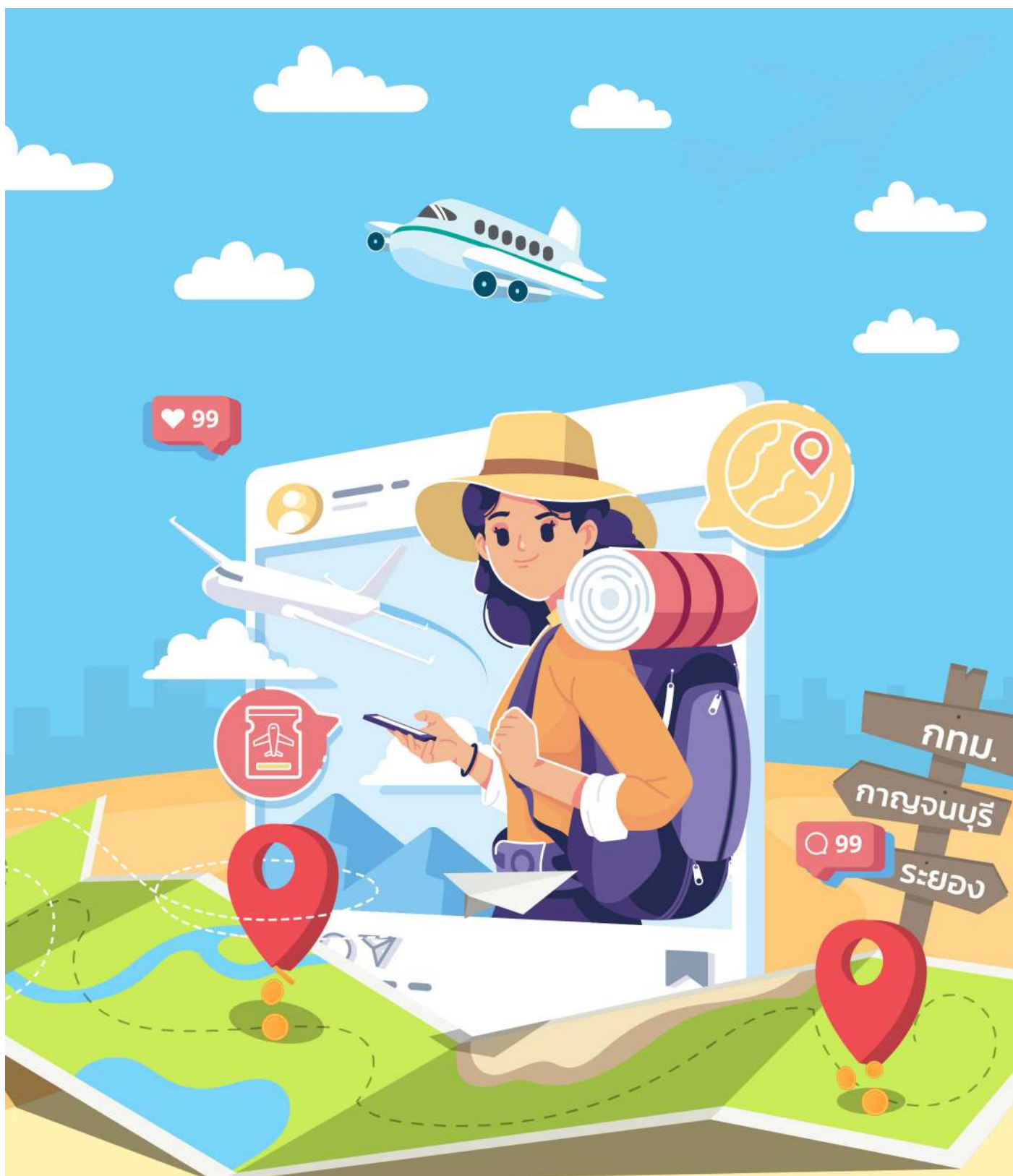

วารสาร การเงินการคลัง

พื้นที่ความคิด เศรษฐกิจการคลัง ของคนทันสมัย

สถาบันคุ้มครองเงินฝาก

ให้ความมั่นใจ

ทุกครั้งที่คุณฝากเงิน

กับสถาบันการเงินทั้ง

34 แห่ง

เงินฝาก **ได้รับความคุ้มครอง**
ทันทีที่เปิดบัญชี

ได้รับเงินคุ้มครอง

หากสถาบันการเงิน
ถูกเพิกถอนใบอนุญาต

รับเงินคุ้มครองรวดเร็ว

ภายใน 30 วัน ผ่าน PromptPay
ที่ผูกกับหมายเลขบัตรประชาชน

สอบถามรายละเอียดการคุ้มครองเงินฝาก และรายชื่อสถาบันการเงิน
ที่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองได้ที่ โทร. 1158 หรือ www.dpa.or.th

Contents

ปีที่ 33 ฉบับที่ 107 ไตรมาสที่ 4 ปี 2564

บทความที่น่าสนใจ

- 08 **โครงการย่านแห่งโอกาส (Opportunity Zones)**
โดย นางสาวสุมาลี สติตชัยเจริญ
นางสาววิสารักร เพชรฐิติวัฒน์
- 16 **กองทุนเพื่อการฟื้นฟูร้านอาหารของ
ประเทศสหรัฐอเมริกา (Restaurant Revitalization Fund)**
โดย นางสาวสุมาลี สติตชัยเจริญ
นางสาววิสารักร เพชรฐิติวัฒน์
- 22 **การจำลองสถานการณ์ผู้ติดเชื้อ
COVID-19 ด้วยแบบจำลอง SIR และ
การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจด้วย
แบบจำลอง ABM**
โดย ดร.นรพัชร อัครวัลลภ
ดร.กวิณ เอี่ยมตระกูล
นางสาวกฤษณา จารุมณี
- 35 **หลังเปิดประเทศ 1 พ.ย.
เครื่องชี้เศรษฐกิจเร็วบออะไรบ้าง ?**
โดย ดร.นรพัชร อัครวัลลภ
ดร.กวิณ เอี่ยมตระกูล
- 42 **การท่องเที่ยวในลักษณะคลัสเตอร์
กลุ่มจังหวัดกับแนวทางเพิ่มโอกาส
ในการกระจายรายได้**
โดย ดร.นรพัชร อัครวัลลภ
นางสาวพิมพ์ภรณ์ สุทธหลวง
นางสาวสุดาพันธุ์ สาลี
- 52 **สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของ
จังหวัดเชียงใหม่ในช่วงปลายปี 2564**
โดย ดร.นรพัชร อัครวัลลภ
นายกานต์ แจ่มชัดใจ

- 60 **อุทกภัยปี 2564 กระทบเศรษฐกิจไทย
แค่ไหน?**
โดย ดร.นรพัชร อัครวัลลภ
นางสาวคงขวัญ ศิลา
นายภัทร จารุวัฒนมงคล
นายประกอบ สุริเยนทรากร
นางสาวบุณทริกา ชลพิทักษ์วงศ์
นายกานต์ แจ่มชัดใจ
- 74 **การคาดการณ์อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ
จากข้อมูลเครื่องชี้เศรษฐกิจปัจจุบัน**
โดย ดร.นรพัชร อัครวัลลภ
นายประกอบ สุริเยนทรากร
- 84 **การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานคุณภาพจับเคลื่อน
เศรษฐกิจไทย**
โดย ดร.กวิณ เอี่ยมตระกูล
- 92 **ประสบการณ์การฝึกงานกับ UN
หลังจบโทจาก Columbia University**
โดย รสริน หทัยเสรี

EDITOR

นายนพพัชร อัศววัลลภ
บรรณาธิการ

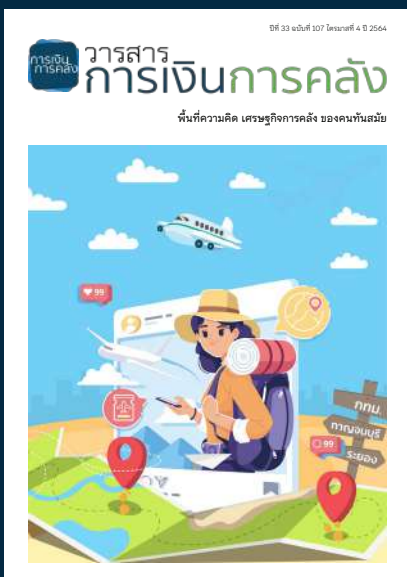
fiscaljournaleditor@gmail.com

สวัสดิ์ผู้เขียนและผู้อ่านทุกท่านครับ วารสารการเงินการคลัง ปีที่ 33 ฉบับที่ 107 ไตรมาสที่ 4 ปี 2564 นับเป็นฉบับที่ 2 ที่ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจากการตีพิมพ์ เป็นการเผยแพร่ในรูปแบบออนไลน์ (E-Book) เพื่อความรวดเร็วในการเผยแพร่และสะดวกในการสืบค้นและอ้างอิง

วารสารฉบับนี้ ยังคงประกอบไปด้วยสาระ และความหลากหลายเช่นเคย รวมถึงมีความเป็นสากล

โดยเราได้รับเกียรติจาก ท่านอัครราชทูตฝ่ายเศรษฐกิจและการคลัง สำนักงานที่ปรึกษาเศรษฐกิจและการคลัง ประจำกรุงวอชิงตัน ซึ่งท่านได้กรุณาแบ่งปันประสบการณ์ตรงจากการอยู่ในพื้นที่จริง มาเล่าถึงโครงการย่านแห่งโอกาส (Opportunity Zones) และกองทุนเพื่อการฟื้นฟูร้านอาหารของประเทศสหรัฐอเมริกา อีกทั้ง ยังมีนักเศรษฐศาสตร์อีกหลายท่าน ที่ร่วมอธิบายและวิเคราะห์วิธีการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจในกรณีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การจำลองสถานการณ์ผู้ติดเชื้อ COVID-19 การเกิดอุทกภัยปลายปี 2564 การวิเคราะห์เศรษฐกิจที่เป็นปัจจุบันด้วยเครื่องชี้เร็ว รวมถึงการวิเคราะห์ภาคการท่องเที่ยวในแนวทางเพิ่มโอกาสในการกระจายรายได้ นอกจากนี้ ยังมีประสบการณ์ที่น่าสนใจจากนักศึกษารุ่นใหม่ไฟแรงที่มีโอกาสฝึกงานกับองค์การระหว่างประเทศหรือ UN อีกด้วย

ผมขอใช้โอกาสนี้ ขอขอบคุณนักเขียนทุกท่านที่มาร่วมเป็นส่วนหนึ่งของวารสารฉบับนี้ รวมทั้งขอขอบคุณทีมงานทุกท่านที่ช่วยกันสร้างสรรค์ให้วารสารการเงินการคลัง เติบโตในวงวิชาการ เป็นสื่อกลางของความรู้ด้านการเงิน การคลัง ในฉบับถัดไปเราเตรียมที่จะดำเนินการให้ระยะเวลาในการพิจารณาและระยะเวลาในการจัดทำเล่มเร็วขึ้น เพื่อทันต่อเหตุการณ์ทางวิชาการและทันต่อความต้องการของผู้เขียนและผู้อ่าน พบกันใหม่ฉบับหน้าครับ

คณะที่ปรึกษา

- ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจการคลัง
- ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจการเงิน
- ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
- รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- ผู้อำนวยการสำนักนโยบายการคลัง
- ผู้อำนวยการสำนักนโยบายภาษี
- ผู้อำนวยการสำนักนโยบายระบบการเงินและสถาบันการเงิน
- ผู้อำนวยการสำนักนโยบายการออมและการลงทุน
- ผู้อำนวยการสำนักนโยบายระบบการคุ้มครองผลประโยชน์ทางการเงิน
- ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
- ผู้อำนวยการสำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน
- เลขานุการกรม
- ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
- ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
- ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
- ผู้อำนวยการศูนย์บริการงานวิจัยและบรรณสารสนเทศ

บรรณาธิการ

นายนรพัทธ์ อัครวัลลภ

รองบรรณาธิการ

นายมยุร บุญยะรัตน์
นางสุมาพร มานะสันต์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวอรณิชา สว่างฟ้า
นายอริก เล้าสกุล
นายกวิณ เอี่ยมตระกูล
นายสันต์หณัฐ เศรษฐศัศิกดาศิริ
นางสาวกฤษมา จารุมณี
นางสาวพิมลชญา สุขโข
นายสุขุมภัทร จุฬิวรรณ

เลขานุการ

นางสาวคงขวัญ คีลา

เจ้าหน้าที่การเงิน

นางสาวรัตนา ผิวงาม
นางสาวพรสุรีย์ เชื้อรัฐพงศ์

ติดต่อ: วารสารการเงินการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์: 02 273 9020 ต่อ 3254 (คุณนรพัทธ์), 3169 (คุณรัตนา), 3236 (คุณคงขวัญ)

โทรสาร: 02 273 9139 E-mail: fpojournaleditor@gmail.com

บัตรเครดิตกรุงไทย พาลาเดียม
อุบัติเหตุอยู่ใกล้ ความคุ้มครองอยู่ใกล้กว่า
เพียงวันละ 5 บาท

- ✔ **คุ้มครองบริการช่วยเหลือฉุกเฉิน**
รถเสีย ยางแบน แบตเตอรี่หมด และน้ำมันหมด*
- ✔ **คุ้มครองสินค้าเสียหาย**
สูงสุด 35,000 บาท/ชิ้น 2 ชิ้น/ปี*
- ✔ **คุ้มครองอุบัติเหตุ 24 ชม. ทั่วโลก**
ค่ารักษาสูงสุด 20,000 บาท ไม่จำกัดครั้ง ไม่ต้องสำรองจ่าย*
- ✔ **คุ้มครองโจรกรรมหน้าตู้ ATM**
สูงสุด 5,000 บาท/ครั้ง*

สมัครง่ายๆผ่าน

Krungthai
NEXT

คลิก

“คลายล็อก หนี้เสียบัตร*”

คลินิกแก้หนี้ by SAM

ปรับเงื่อนไขใหม่ NPL ก่อน 1 ต.ค. 64

คุณสมบัติผู้เข้าร่วมโครงการ

- ✓ **หนี้เสีย** ของบุคคลธรรมดา ที่มีรายได้ อายุไม่เกิน 70 ปี
- ✓ **หนี้เสีย** บัตรเครดิต บัตรกดเงินสด หรือสินเชื่อส่วนบุคคล ที่ไม่มีหลักประกันของสถาบันที่เข้าร่วมโครงการ
- ✓ **หนี้เสีย** (NPL) ก่อน 1 ต.ค. 64 (ตามรายงานเครดิตบูโร ณ เดือน ก.ย.64 ต้องมีสถานะค้างชำระ 91-120 วันขึ้นไป)
- ✓ **หนี้เสีย** รวมไม่เกิน 2 ล้านบาท

ง่าย ๆ แคสแกน
QR Code

สมัครเลย

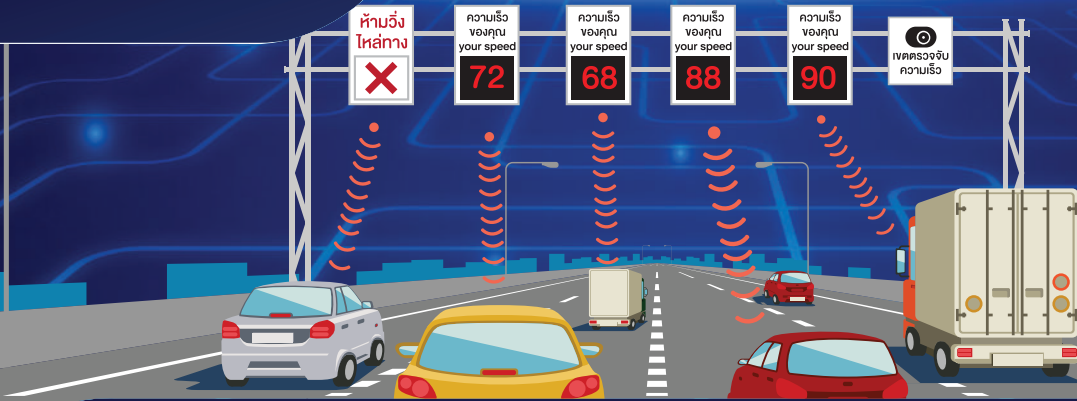
www.คลินิกแก้หนี้.com

เอกสารครบใบ

- รายงานเครดิตบูโร
 - สำเนาทะเบียนบ้าน และสำเนาบัตรประชาชน
 - ใบเปลี่ยนชื่อสกุล (หากมี)
 - เอกสารแสดงรายได้
- พนักงานประจำ
- สลิปเงินเดือนย้อนหลัง 1 เดือน หรือหนังสือรับรองเงินเดือน
- อาชีพอิสระ
- รายการเดินบัญชีย้อนหลัง 3 เดือน

🔊 ฟอนชั่นต่ำอยู่ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้

*หนี้เสียบัตรเครดิต บัตรกดเงินสด สินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินงานระบบการจัดการ
สิ่งแวดล้อม **ISO 14001** อย่างต่อเนื่อง
โดยในปี 2564 กทพ. ได้เพิ่มอุปกรณ์ด้าน
ความปลอดภัยเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุบนทางพิเศษ

1. ติดตั้งป้ายแจ้งเตือนความเร็ว
(Your speed sign)
และกล้องตรวจจับความเร็ว
บนทางพิเศษบูรพาวิถี

2. ติดตั้งระบบตรวจจับรถ
วิ่งไล่ทางซ้าย (ช่องทางฉุกเฉิน)
บนทางพิเศษฉลองรัช
และทางพิเศษบูรพาวิถี

โครงการย่านแห่งโอกาส (Opportunity Zones) ของประเทศสหรัฐอเมริกา

บทความโดย

นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ

นางสาววิสารกร เพชรฐิติวัฒน์

สำนักงานที่ปรึกษาเศรษฐกิจและการคลัง ประจำกรุงวอชิงตัน

บทนำ

โครงการย่านแห่งโอกาส หรือ Opportunity Zones (OZ) ของประเทศสหรัฐฯ เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นในสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ภายใต้กฎหมาย Tax Cuts and Job Act 2017 เพื่อเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมให้เงินทุนระยะยาวไหลเข้าสู่ชุมชนที่มีรายได้ต่ำทั่วประเทศ เพื่อทำให้เกิดการสร้างงาน การขยายตัวของเศรษฐกิจ และลดความยากจนในพื้นที่ด้อยโอกาส โดยการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเป็นแรงจูงใจให้นักลงทุนลงทุนใน Qualify Opportunity Fund (QOF) เพื่อลงทุนใน OZ

สาระสำคัญ

โครงการนี้ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่มิถุนายนปี 2561 โดยมีวัตถุประสงค์ การดำเนินการ สิทธิประโยชน์ทางภาษี และการประเมินผลของโครงการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อกระตุ้นให้นักลงทุนนำผลประโยชน์จากการโอนหุ้นหรือหลักทรัพย์ที่ยังไม่ได้รับรู้รายได้ (unrealized capital gain) ที่คาดว่าจะมีมากถึง 6 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ที่ไม่ได้นำออกมาเนื่องจากไม่ต้องการเสียภาษีเงินได้จากการขายหุ้นหรือหลักทรัพย์ (capital gain) ให้มาลงทุนให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ที่ประชากรมีรายได้ต่ำ ซึ่งจะช่วยลดความยากจนในพื้นที่ โดยใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเป็นแรงจูงใจ

การดำเนินการ

• การคัดเลือกย่านแห่งโอกาส หรือ Opportunity Zones (OZ)

ย่านแห่งโอกาส หรือ Opportunity Zones (OZ) เป็นย่านรายได้ต่ำที่ได้รับการคัดเลือกและเสนอชื่อจากผู้ว่าการมลรัฐในเดือนมีนาคมและเมษายน 2561 เพื่อให้กระทรวงการคลัง

สหรัฐฯ ให้การรับรองการเป็นย่าน OZ ทั้งนี้กระทรวงการคลังสหรัฐฯ ได้รับรองย่าน OZ ในช่วงไตรมาสสองของปี 2561 ปัจจุบันมีย่านที่เป็น OZ ประมาณ 8,766 ย่าน¹ ใน 50 มลรัฐ กรุงวอชิงตัน และ 5 ดินแดนปกครองของสหรัฐฯ จากประมาณ 23,000 ย่านที่เข้าข่าย แต่ไม่ได้รับการเสนอหรือรับรองให้เป็น OZ โดยพื้นที่ที่ได้รับการพิจารณา มีคุณสมบัติ ดังนี้

- (1) เป็นย่านตามสำมะโนประชากรที่มีรายได้ต่ำ มีอัตราความยากจนอย่างน้อยร้อยละ 20 หรือ
- (2) รายได้มัธยฐานของครัวเรือนในย่านนั้นต่ำกว่าร้อยละ 80 ของรายได้มัธยฐานของมลรัฐนั้นหรือในพื้นที่เขตเมือง (metropolitan area) หรือ
- (3) เป็นย่านที่ไม่ใช่ย่านรายได้ต่ำ แต่ติดกับย่านที่มีรายได้ต่ำตามคุณสมบัติข้างต้น และรายได้มัธยฐานของครัวเรือนในย่านนั้นต่ำกว่าร้อยละ 125 ของรายได้มัธยฐานของย่านรายได้ต่ำที่ติดกัน อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่ามีได้ไม่เกินร้อยละ 5 ของย่านที่แต่ละมลรัฐเสนอให้เป็น OZ

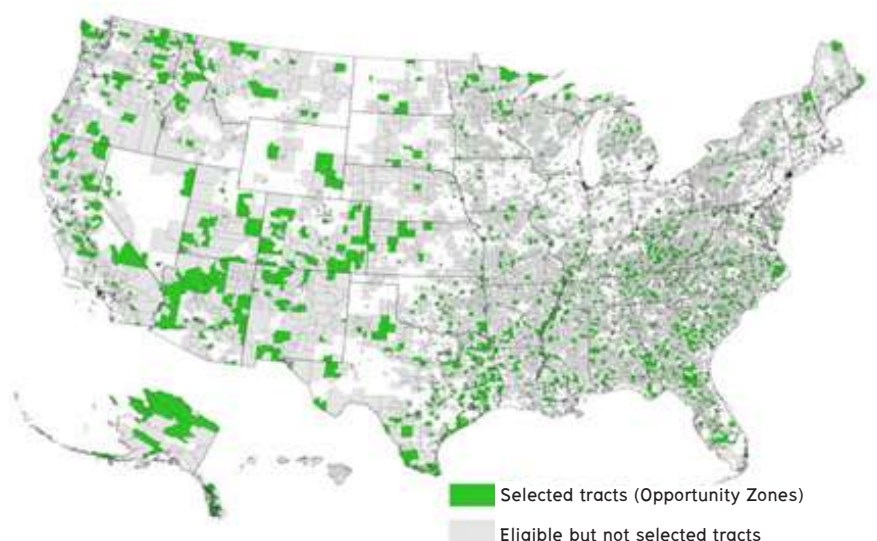
นอกจากคุณสมบัติข้างต้น

1 <https://virtuapartners.com/wp-content/uploads/2020/02/White-House.pdf>

แต่ละรัฐสามารถมีวิธีการคัดเลือกย่านที่จะเป็น OZ ได้ เช่น บางรัฐ เปิดรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะ หรือ บางรัฐ ขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญระดับชุมชน หรือ ให้แต่ละชุมชนแสดงความสนใจเป็นหนังสือโดยให้ชี้แจงถึงความสามารถต่าง ๆ ใน” การดึงดูดการลงทุน เป็นต้น โดยย่านที่ได้รับเลือกจำนวน 8,537 ย่านเป็นย่านที่มีอัตราความยากจนตามคุณสมบัติที่กำหนดตาม (1) หรือ (2) ในขณะที่เหลืออีก 229 ย่าน หรือร้อยละ 2.6 ของย่านที่ได้รับคัดเลือก เป็นย่านที่ติดกับย่านที่มีรายได้ต่ำแต่เข้าข่ายและมีศักยภาพที่ดึงดูดการลงทุนตาม (3) โดย OZ ที่ได้รับคัดเลือกถือเป็น Qualify Opportunity Zone ที่ QOF สามารถลงทุนได้ และต้องลงทุนในประเภททรัพย์สินที่กำหนด ทั้งนี้ QOZ ได้กระจายอยู่ตามมลรัฐต่างๆ ดังแสดงในแผนที่แสดงย่านแห่งโอกาสที่ได้รับคัดเลือก

แผนที่แสดงย่านแห่งโอกาสที่ได้รับการคัดเลือก
ที่มา: กระทรวงการคลังสหรัฐฯ และ US Census Bureau

ผมรู้สึกตื่นตาตั้งแต่เดินออกจากสถานีรถไฟใต้ดิน South Kensington เมื่อเดินมาทาง Exhibition Road ถนนถูกปูด้วยหินอย่างดีแตกต่างจากถนนทั่วไป ซึ่งบอกชัดถึงการให้ความสำคัญแก่คนเดินเท้ามากกว่ารถยนต์ เมื่อเดินไปทางทิศเหนือ 2 แยกจะพบกับอาคารสไตล์ Victorian อยู่สองฟากฝั่งของถนน ซ้ายมือคือพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ หรือ Natural History Museum ขณะที่ขวามือคือพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับศิลปะ หรือ V&A Museum โครงการระดมกวาดพื้อยตระหง่านในอาคารสไตล์วิคตอเรียนดูต้องตาตรึงใจให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางมาที่นี่สักครั้งหนึ่งในอดีตเมื่อหลายปีก่อนโครงการถูกไดโนเสาร์เคยตั้งอยู่ในห้องโถงของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นโครงการระดมกวาดพื้อยลงมาจากเพดานราวกับพวกเรากำลังดำดิ่งลงไปใต้มหาสมุทรเมื่อหลายหมื่นหลายพันปีก่อน พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เก็บตัวอย่างสิ่งมีชีวิตไม่ต่างจากพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ของบ้านเรา แต่อยู่ในระดับที่กว้างและครอบคลุมกว่า นอกจากสิ่งมีชีวิตประเภทต่าง ๆ แล้ว Natural History Museum ยังอยู่ติดกับ Science Museum ที่จัดแสดงวิทยาการและสิ่งประดิษฐ์ด้านต่าง ๆ เช่น บอลลูนและเครื่องบินในยุคแรก ๆ ที่มนุษย์ใฝ่ฝันอยากจะทำบินขึ้นไปบนท้องฟ้า พาหนะสมัยสงครามโลก จรวดประเภทต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งสองพิพิธภัณฑ์เชื่อมกันอย่างแน่นอึดเดียวกันจนผู้เข้าชมแทบไม่รู้สึกรู้สีกตัวเลยที่เดียวว่ากำลังเดินเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ 2 แห่งที่แยกกันอยู่

• เงื่อนไขการลงทุน

นักลงทุนที่ต้องการลงทุนใน QOF ต้องลงทุนภายใน 180 วัน นับจากวันที่ขายหลักทรัพย์เพื่อชะลอการจ่ายภาษี capital gain และนักลงทุนต้องลงทุนผ่าน QOF ไม่สามารถลงทุนโดยตรงในหลักทรัพย์ของ Qualified Opportunity Zone ซึ่ง QOF มีคุณสมบัติ ดังนี้

(1) เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบของบริษัท (corporations) ห้างหุ้นส่วน (partnership) หรือบริษัทจำกัด (Limited Liability Companies) ตามที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์สหรัฐฯ (SEC) กำหนดเพื่อรวบรวมและนำเงินลงทุนของนักลงทุนไปลงทุนในทรัพย์สินของ Qualified Opportunity Zone ที่กำหนด ได้แก่ หุ้น (stock) ผลประโยชน์ร่วมกัน (partnership interest) และ ทรัพย์สินที่มีรูปร่าง (Tangible property) ทั้งนี้ QOF สามารถลงทุนทางตรงโดยการซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ใน QOZ หรือการลงทุนใน หุ้นทุน (Equity Investment) ในธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ใน QOZ

(2) ทรัพย์สินอย่างน้อยร้อยละ 90 ของทรัพย์สินรวมของกองทุน ต้องลงทุนในทรัพย์สินที่กำหนดใน Qualified Opportunity Zone โดยจะมีการตรวจสอบทุก 6 เดือน

(3) QOF ต้องลงทุนเพื่อสร้างธุรกิจใหม่ใน QOZ หรือหากลงทุนในธุรกิจเดิมที่อยู่ใน QOZ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรูปแบบนี้) ต้องทำให้ดีขึ้นโดยเห็นได้อย่างชัดเจน (substantial improvements) และทำให้มูลค่าของธุรกิจเดิมขยายตัวอย่างน้อยเท่ากับมูลค่าที่ลงทุนภายใน 30 เดือน (ไม่รวมที่ดิน) ทั้งนี้ได้กำหนดธุรกิจที่ไม่เข้าข่ายการลงทุนของ QOF ได้แก่ สนามกอล์ฟ สโมสรกีฬา กลางแจ้ง สถานบริการนวด ทำผิวสีแทน สถานพำนั และร้านขายเหล้า

สิทธิประโยชน์ทางภาษี²

สิทธิประโยชน์ทางภาษีหากนักลงทุนนำส่วนที่เป็น capital gain ไปลงทุนใน QOF ภายใน 180 วันนับจากวันที่ขายการลงทุนและรับรู้ capital gain ทั้งนี้ capital gain อาจเป็นผลจากการขายหุ้น พันธบัตร อสังหาริมทรัพย์ หรือกิจการ เป็นต้น โดยสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่จะได้รับขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ลงทุนใน QOF ดังนี้

(1) ลงทุนไม่ถึง 5 ปี ชะลอการเสียภาษี capital gains ไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2569 หรือจนกระทั่งมีการขาย QOF (วันไหนถึงก่อนนับวันนั้น)

(2) ลงทุนตั้งแต่ 5 ปี แต่ไม่เกิน 7 ปี ชะลอการเสียภาษี capital gains ไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2569 หรือจนถึงวันที่ขาย QOF (วันไหนถึงก่อนนับวันนั้น) และเสียภาษีจาก capital gain เดิม ลดลงร้อยละ 10

(3) ลงทุนตั้งแต่ 7 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี ชะลอการเสียภาษี capital gains ไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2569 หรือจนถึงวันที่ขาย QOF (วันไหนถึงก่อนนับวันนั้น) และเสียภาษีจาก capital gain เดิม

ลดลงเพิ่มอีกร้อยละ 5 รวมเป็นร้อยละ 15

(4) ลงทุนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ได้รับยกเว้นภาษี capital gains ที่ชะลอมาทั้งหมด

การประเมินผลโครงการ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจของทำเนียบขาว (The White House Council of Economic Advisers –CEA)³ ได้จัดทำรายงานการประเมินผลเบื้องต้นผลกระทบของ OZ ในด้านต่าง ๆ เมื่อเดือนสิงหาคม 2563 สรุปได้ ดังนี้

(1) การลงทุน

QOF ได้ระดมเงินทุนประมาณ 7.5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ตั้งแต่เริ่มมีโครงการเมื่อกลางปี 2561 จนถึงสิ้นปี 2562 หรือคิดเป็นร้อยละ 21 ของการลงทุนต่อปีใน OZ และข้อมูลจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์สหรัฐฯ (Securities and Exchange Commission–SEC) แสดงให้เห็นว่า Equity investment ในธุรกิจใน QOZ เพิ่มขึ้นร้อยละ 29 เมื่อเทียบกับย่านที่เข้าข่ายเป็น OZ แต่ไม่ได้รับการคัดเลือกให้เป็น QOZ และประเมินว่าสิทธิประโยชน์ของ OZ ได้นำเม็ดเงินลงทุนใหม่จำนวน 5.2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐเข้าไปลงทุนใน QOZ ตลอดปี 2562 หรือประมาณร้อยละ 70 ของจำนวนเงินที่ QOF ระดมทุนได้ และกลุ่มอุตสาหกรรมที่ QOF ลงทุน ร้อยละ 46 ลงทุนในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์มากที่สุด ขณะที่ร้อยละ 54 มีการลงทุนในอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น ก่อสร้าง เทคโนโลยี และบริการสุขภาพ เป็นต้น

(2) ราคาบ้าน

CEA ประเมินการว่า โครงการ OZ ส่งผลให้มูลค่าบ้านใน QOZ เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 1.1 ในช่วง 2 ปี และเพิ่มความมั่งคั่งให้แก่

² <https://opportunityzones.hud.gov/investors/qof>

³ <https://virtuapartners.com/wp-content/uploads/2020/02/White-House.pdf>

ประชากรที่เป็นเจ้าของบ้านใน QOZ คิดเป็นประมาณร้อยละ 47 ของประชากรที่อาศัยอยู่ใน QOZ อีกประมาณ 1.1 หมื่นล้าน ดอลลาร์สหรัฐ

(3) ภาวะความยากจน และงบประมาณ

CEA ประมาณการว่ารัฐบาลจะสูญเสียรายได้ 0.15 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อทุก 1 ดอลลาร์สหรัฐ⁴ ที่ลงทุนใน QOF หรือประมาณ 1.12 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับเงินทุน 7.5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ที่ QOF ระดมทุนได้จนถึงสิ้นปี 2562 อย่างไรก็ตาม มาตรการที่เกิดขึ้นจากการระดมทุนของ QOF จะช่วยลดภาวะความยากจนใน OZ ได้ร้อยละ 11 หรือช่วยให้ 1 ล้านคนหลุดพ้นจากความยากจนซึ่งจะช่วยลดรายจ่ายด้านสวัสดิการของรัฐที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้มีรายได้ต่ำ และอาจช่วยลดรายได้ทั้งหมดของรัฐที่สูญเสียจากการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ QOF นอกจากนี้ CEA ยังเห็นว่าโครงการ OZ เป็นโครงการที่ไม่ลดแรงจูงใจในการทำงาน เนื่องจากเป็นการพัฒนาชุมชนทั้งย่าน (based on community wide) แทนที่จะให้เงินช่วยเหลือเป็นรายบุคคลที่ขึ้นอยู่กับรายได้

4 ประมาณจากอัตราภาษีปกติที่ต้องเสียร้อยละ 21.3

ซึ่งหากทำงานมากและรายได้เพิ่มขึ้นจะไม่ได้เงินช่วยเหลือ จึงถือเป็นโครงการที่ช่วยลดความยากจน โดยไม่ทำให้ประชาชนรอรับความช่วยเหลือจากรัฐในรูปแบบของการให้เงินช่วยเหลือต่าง ๆ ที่มีอยู่

สถาบัน Brookings ได้จัดสัมมนาเพื่อให้บุคคลที่ทำการศึกษเกี่ยวกับโครงการ OZ เข้ามาแบ่งปันงานศึกษาวิจัยผลกระทบเบื้องต้นของ OZ ซึ่งหลายงานศึกษาวิจัยพบว่า โครงการ OZ มีผลกระทบน้อยมากต่อตลาดแรงงาน และราคาอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่ สรุปได้ ดังนี้

(1) ผลกระทบต่อตลาดแรงงานและค่าแรง

มีการเปรียบเทียบการประกาศตำแหน่งงานว่างและค่าแรงใน QOZ⁵ และย่านที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับ OZ แต่ไม่ได้รับเลือกพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของจำนวนการประกาศตำแหน่งงานว่างตั้งแต่เดือนมกราคม 2562 ถึงมีนาคม 2563 อย่างไรก็ตาม งานวิจัยหนึ่งพบว่าโครงการ OZ ช่วยให้การจ้างงานในย่าน OZ ที่อยู่ในเขต metropolitan area ขยายตัวเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 3.0 – 4.6 percentage points⁶ ในทั้งอุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงานที่มีทักษะ และไม่มีทักษะ และหนุนให้เกิดการจัดตั้งธุรกิจใหม่ แต่ไม่มีผลกระทบในพื้นที่ชนบท

(2) ผลกระทบต่อราคาอสังหาริมทรัพย์

การศึกษา 4 งานพบว่า โครงการ OZ มีผลกระทบน้อยมากต่อการปรับขึ้นของราคาอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่ ปัจจัยหนึ่งอาจมาจากแรงจูงใจด้านภาษีส่งผลให้มีการลงทุนก่อสร้างที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นในเขต OZ ส่งผลให้อุปทานบ้านเพิ่มขึ้นชดเชยกับอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน

5 https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2021/01/Atkins-et-al_JPu-bE_Effect_of_Opportunity_Zones__employment_outcomes-2.pdf

6 <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2021/01/Arefeva-Davis-Ghent-Park-2020-Job-Growth-from-Opportunity-Zones.pdf>

บทสรุป

โครงการ OZ เป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีการกระจายความเจริญอย่างทั่วถึงในการพัฒนาพื้นที่ที่ยากจนโดยใช้เครื่องมือทางภาษีในการสนับสนุนเพื่อส่งเสริมให้เงินไปลงทุนในพื้นที่ที่กำหนดซึ่งก่อให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้โครงการดังกล่าวมีเงื่อนไขการลงทุนที่ผ่อนคลายเป็นพิเศษโดยเน้นการลงทุนระยะยาวและไม่ได้มีการกำหนดนโยบายการลงทุนแบบ top-down เนื่องจากเป็นการลงทุนแบบเน้นพื้นที่ที่ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อช่วยกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปยังพื้นที่ที่ประชากรมีรายได้ต่ำอย่างไรก็ดี โดยภาพรวมพบว่าโครงการ OZ มีผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไปตามแต่พื้นที่ เนื่องจากโครงการ OZ เป็นเรื่องใหม่ เพิ่งเริ่มมีการระดมทุนในช่วงครึ่งหลังของปี 2561 ประกอบกับการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในปี 2562 ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในทุกภาคเศรษฐกิจ ทำให้มีงานวิจัยและข้อมูลทางสถิติที่จำกัด จึงไม่สามารถสรุปผลที่ชัดเจนของโครงการ OZ ได้ อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลทำให้โครงการ OZ ไม่ได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ความสำเร็จของโครงการดังกล่าวขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยและต้องมีความต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐอีกด้วย

กองทุนเพื่อการฟื้นฟู ร้านอาหารของ ประเทศสหรัฐอเมริกา (Restaurant Revitalization Fund)

บทความโดย

นางสาวสุมาลี สถิตชัยเจริญ

นางสาววิสารักร เพชรฐิติวัฒน์

สำนักงานที่ปรึกษาเศรษฐกิจและการคลัง ประจำกรุงวอชิงตันวอชิงตัน

บทนำ

กองทุนเพื่อการฟื้นฟูร้านอาหารของสหรัฐอเมริกา หรือ Restaurant Revitalization Fund (RRF) เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมาย American Rescue Plan Act 2021 ซึ่งประธานาธิบดีโจ ไบเดน ลงนามให้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2564 โดย RRF เป็นหนึ่งในมาตรการช่วยเหลือธุรกิจขนาดเล็กและผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 มีงบประมาณรวม 2.86 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นเงินให้เปล่า (grant) เพื่อช่วยเหลือร้านอาหาร บาร์ รถขายอาหาร และธุรกิจที่ให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม โดยประธานาธิบดีโจ ไบเดน ให้ความสำคัญกับธุรกิจร้านอาหารเนื่องจากชาวอเมริกันส่วนใหญ่เริ่มทำงานครั้งแรกในร้านอาหารเป็นส่วนใหญ่

สาระสำคัญของ RRF¹

2.1 RRF บริหารโดย Small Business Administration (SBA) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลกลางที่จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496 เพื่อช่วยเหลือธุรกิจขนาดเล็กให้สามารถเข้าถึงแหล่งทุน โดยให้ความช่วยเหลือธุรกิจขนาดเล็กแบบครบวงจร ตั้งแต่การให้สินเชื่อ การค้าประกันสินเชื่อ การให้คำปรึกษา และการอบรมผู้ประกอบการที่เพิ่งเริ่มต้นธุรกิจ

2.2 RRF มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ร้านอาหารและธุรกิจอื่นที่เข้าข่ายที่สูญเสียรายได้เนื่องจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 สามารถเปิดบริการต่อไปได้ โดย RRF มีการกำหนดธุรกิจที่เข้าข่ายได้รับความช่วยเหลือ และเกณฑ์การใช้เงินช่วยเหลือ สรุปได้ ดังนี้

1 สามารถดูรายละเอียดได้จาก <https://www.sba.gov/sites/default/files/2021-04/RRF%20Overview%20Deck%20FINAL%204.27-508.pdf>

(1) ธุรกิจที่เข้าข่ายได้รับความช่วยเหลือ

(1.1) ต้องเป็นธุรกิจที่สูญเสียรายได้เนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และยังไม่ปิดกิจการถาวร หรือกำลังจะเปิดให้บริการซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นภายในวันที่ 11 มีนาคม 2564 และดำเนินธุรกิจให้บริการอาหารหรือเครื่องดื่มแก่ลูกค้าเป็นหลัก เช่น ร้านอาหาร รถขายอาหาร ผู้ให้บริการจัดเลี้ยง บาร์ และร้านเบเกอรี่ เป็นต้น โดยธุรกิจต้องมีรายรับจากการให้บริการอาหารและเครื่องดื่มในสถานที่ตั้งอย่างน้อยร้อยละ 33 ของรายรับรวมในปี 2562 สำหรับธุรกิจที่เปิดในปี 2563 หรือธุรกิจที่ยังไม่

Security Number-SSN) หรือ เลขประจำตัวผู้เสียภาษี (Individual Tax Identification Number -ITIN)

(1.3) ข้อจำกัดสำหรับธุรกิจที่ขายเข้า เช่น ต้องไม่เป็นธุรกิจที่มีสาขามากกว่า 20 สาขา ไม่เป็นธุรกิจที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ ไม่เป็นองค์การที่ไม่แสวงหากำไร ต้องไม่ได้รับเงินช่วยเหลือจาก Shuttered Venue Operators Grant ซึ่งเป็นโครงการช่วยเหลือฉุกเฉินธุรกิจขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบอย่างมากจากการการแพร่ระบาดของโควิด-19 ตามกฎหมาย Economic Aid to Hard-Hit Small Business, Nonprofit, and Venues Act ที่ได้มีการแก้ไขตาม the American Rescue Plan Act ที่ดำเนินการโดย SBA เป็นต้น เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการให้ความช่วยเหลือ

เปิดทำการแต่มีรายจ่ายล่วงหน้าเกิดขึ้นแล้ว ลักษณะในการดำเนินธุรกิจต้องมีรายรับจากการขายอาหารและเครื่องดื่มอย่างน้อยร้อยละ 33 ต่อสาธารณชน โดยรวมถึงร้านอาหารที่ดำเนินธุรกิจอิสระที่ตั้งอยู่ในสนามบิน โรงแรม หรือศูนย์ประชุม

(1.2) ต้องเป็นธุรกิจที่จัดตั้งในรูปแบบทั้งนิติบุคคล และบุคคลธรรมดา และมีเลขการประกอบธุรกิจที่ยังไม่หมดอายุที่ใช้ในการยื่นภาษี (Tax Identification Number-TIN) ได้แก่ เลขประจำตัวนายจ้าง (Employer Identification Number -EIN) เลขประกันสังคม (Social

(2) เกณฑ์การใช้เงินช่วยเหลือ

(2.1) ให้เงินช่วยเหลือเท่ากับ รายได้ที่สูญเสียที่เกี่ยวข้องกับ การแพร่ระบาดของไวรัส โควิด-19 สูงสุด 10 ล้านดอลลาร์ สหรัฐต่อหนึ่งธุรกิจ (ประมาณ 32 ล้านบาท) และไม่เกิน 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 16 ล้านบาท) ต่อหนึ่งสถานที่ ตั้ง วงเงินขอความช่วยเหลือ ต่ำสุดอยู่ที่ 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 32,000 บาท) ทั้งนี้ ผู้ขอรับเงินช่วยเหลือไม่ต้อง

คืนเงินให้เปล่าหากใช้เงินตาม เกณฑ์ที่กำหนดภายในวันที่ 11 มีนาคม 2566

(2.2) ธุรกิจต้องนำเงินช่วยเหลือไปใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ 1) ค่าจ้างพนักงานซึ่งรวมถึงการลาป่วยที่ได้รับค่าตอบแทน (sick leave) และค่าประกันสุขภาพของพนักงาน 2) ค่าเช่าร้าน 3) ดอกเบี้ยที่เกิดจากการจำนองร้าน 4) ค่าสาธารณูปโภค 5) หนี้ค้างชำระของธุรกิจ 6) ค่าบำรุงรักษาซ่อมแซมร้าน 7) ค่าก่อสร้างที่นั่งทานอาหารกลางแจ้ง (outdoor) 8) ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งไปถึงอุปกรณ์ป้องกันและทำความสะอาด 9) ค่าใช้จ่ายของธุรกิจด้านอาหารและเครื่องดื่ม โดยรวมถึงวัตถุดิบสำหรับเบียร์ ไวน์ และสุรา 10) ค่าใช้จ่ายในการจัดหา (suppliers) จากนิติบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในการจัดหาสินค้าที่จำเป็นในการดำเนินกิจการ ตามสัญญาจ้าง หรือสั่งซื้อ ทั้งก่อนเวลาที่ ได้รับเงินจาก RRF หรือในช่วงเวลาที่ ได้รับเงินจาก RRF และ 11) ค่าใช้จ่ายในการดำเนิน

ธุรกิจที่เกิดขึ้นจากการดำเนิน ธุรกิจตามปกติที่จำเป็นและ ธุรกิจต้องจ่ายในการดำเนิน ธุรกิจ เช่น ค่าใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจ ค่าประกัน การฝึกอบรม เป็นต้น ทั้งนี้ไม่รวมค่าใช้จ่ายของกิจกรรม รายวันที่เกิดขึ้นนอกบริษัท โดยค่าใช้จ่ายดังกล่าวรวมถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2563 จนถึงวันที่ 11 มีนาคม 2566 และต้องใช้เงินจากกองทุนให้หมด ภายในวันที่ 11 มีนาคม 2566 หากใช้ไม่หมดต้องคืนเงินช่วยเหลือในส่วนที่เหลือแก่ SBA

(2.3) SBA ได้กัณวงเงินช่วยเหลือเพื่อให้กระจายไปถึง ธุรกิจขนาดเล็ก ดังนี้

1) 5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับผู้ขอรับความช่วยเหลือที่มีรายรับไม่เกิน 5 แสน ดอลลาร์สหรัฐในปี 2562

2) 4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับผู้ขอรับความช่วยเหลือที่มีรายรับเกิน 5 แสน แต่ไม่เกิน 1.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2562

3) 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐสำหรับผู้ขอรับความช่วยเหลือที่มีรายรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐในปี 2562

ทั้งนี้ธุรกิจจะต้องยื่นคำร้องขอรับความช่วยเหลือต่อ SBA ตามแบบฟอร์มที่กำหนดซึ่งมีการจัดทำตัวอย่างถึง 34 ภาษา รวมทั้งภาษาไทย

ผลการดำเนินการ

RRF ได้เปิดรับสมัครตั้งแต่วันที่ 3 พฤษภาคม 2564 และปิดรับสมัครเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2564 เนื่องจากมีผู้ยื่นสมัครเกินกว่าวงเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร โดยมีธุรกิจสมัครขอรับความช่วยเหลือประมาณ 278,000 ราย เงินที่ขอความช่วยเหลือมากกว่า 7.22 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายในสามสัปดาห์แรกของการเปิดสมัคร ซึ่ง SBA สามารถให้เงินช่วยเหลือได้เพียง 101,004 ราย จากงบประมาณ 2.86 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยแบ่งตามวงเงินช่วยเหลือที่ได้รับ ดังนี้

อย่างไรก็ดี เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2564 สมาชิกวุฒิสภาสหรัฐ จากทั้งพรรคเดโมแครต และพรรครีพับลิกัน ได้เสนอให้จัดสรรเงินช่วยเหลือรอบสองแก่ RRF วงเงิน 6.0 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ยังไม่ได้รับการพิจารณาจากรัฐสภาสหรัฐ นอกจากนี้การพิจารณาให้เงินช่วยเหลือของ SBA จาก RRF ได้รับการเรียกร้องให้เปิดเผยผลการพิจารณาให้เงินช่วยเหลือดังกล่าว เนื่องจากมีผู้ที่ไม่ได้รับเงินช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก อีกทั้งมีประเด็นในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจที่เจ้าของเป็นผู้หญิง ทหารผ่านศึก และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เป็นกรณีพิเศษก่อน ทำให้ผู้เรียกร้องหลายรายเห็นว่าไม่เป็นธรรมจนมีการฟ้องร้องในชั้นศาล ทั้งนี้ SBA ได้มีการแสดงข้อมูลในการพิจารณาว่ามีการอนุมัติให้แก่ธุรกิจใด และไม่อนุมัติให้แก่ธุรกิจใดเพื่อความโปร่งใสในเว็บไซต์ของ SBA ด้วย

เงินช่วยเหลือที่ได้รับ (ดอลลาร์สหรัฐ)	ร้อยละ
ไม่เกิน 5 หมื่นบาท	2.2
มากกว่า 5 หมื่น – 1 แสน	4.9
มากกว่า 1 แสน – 1.5 แสน	5.6
มากกว่า 1.5 – 3.5 แสน	21.2
มากกว่า 3.5 แสน – 1 ล้าน	27.2
มากกว่า 1 ล้าน – 2 ล้าน	16.4
มากกว่า 2 ล้าน – 5 ล้าน	18.0
มากกว่า 5 ล้าน – 10 ล้าน	4.6

ที่มา: https://www.sba.gov/sites/default/files/2021-07/RRF_Report-508.pdf
ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2564

บทสรุป

RRF เป็นกลไกหนึ่งของรัฐบาลสหรัฐฯ ในการช่วยเหลือธุรกิจร้านอาหารและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขายอาหารและเครื่องดื่มทั้งหมดเป็นการเฉพาะนอกเหนือไปจากโครงการช่วยเหลืออื่น ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 เนื่องจากเห็นว่าธุรกิจร้านอาหารได้รับผลกระทบมาก และเป็นธุรกิจที่มีการจ้างงานมาก แต่การช่วยเหลือดังกล่าวก็ยังไม่เพียงพอหากพิจารณาจากข้อมูลที่ผู้ร้องยื่นขอความช่วยเหลือมากกว่า 3 เท่าของวงเงินที่ให้ความช่วยเหลือได้ อย่างไรก็ตามการช่วยเหลือของรัฐบาลสหรัฐฯ สามารถช่วยธุรกิจได้ในระดับหนึ่ง โดยทำควบคู่ไปกับการควบคุมการแพร่ระบาดโดยสนับสนุนให้มีการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ให้แก่พนักงานที่ให้บริการ รวมทั้งบางมลรัฐในสหรัฐฯ ได้กำหนดให้ผู้ใช้บริการในร้านอาหารต้องได้รับการฉีดวัคซีนด้วยเพื่อให้เกิดความมั่นใจทั้งผู้ประกอบการและผู้ใช้บริการ นอกจากนี้รัฐบาลท้องถิ่นยังอำนวยความสะดวกให้แก่ร้านค้าที่มีขนาดเล็กในการจัดทำสถานที่ข้างทางด้านนอกร้านอาหารเพื่อให้บริการประทานอาหารด้านนอกที่มีอากาศถ่ายเท ซึ่งเป็นการช่วยเหลืออย่างครบวงจรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาวต่อการประกอบธุรกิจต่อไป

การจำลองสถานการณ์

ผู้ติดเชื้อ COVID-19 ด้วย

แบบจำลอง SIR และ

การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจด้วย

แบบจำลอง ABM

บทความโดย

ดร.นรพัชร์ อัครวัลลภ

ดร.กวิณ เอี่ยมตระกูล

นางสาวกฤษมา จารุมนี

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

บทนำ

ปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ กำลังเผชิญกับความท้าทายที่ไม่เคยประสบมาก่อนจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 ที่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง ทั้งด้านอุปสงค์ อุปทาน และตลาดแรงงาน ภาคธุรกิจมีการชะลอการผลิตและลดชั่วโมงการทำงานลง ทำให้รายได้และกำลังซื้อของแรงงานลดลง อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อเนื่องไปสู่เสถียรภาพในตลาดเงินและตลาดทุนอีกด้วย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 นี้ จำเป็นที่จะต้องมีเครื่องมือในการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่หลากหลายและเหมาะสมกับโจทย์ที่มีความซับซ้อนดังเช่นในปัจจุบัน แต่แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคแบบดั้งเดิมซึ่งวิเคราะห์ผลกระทบในภาพรวม (Macroeconomic Level) มีข้อจำกัดที่ไม่สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์และพฤติกรรมของบุคคล (Individual) หรือกลุ่มบุคคล (Group) ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับจุลภาค (Microeconomic Level) ได้ ประกอบกับการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่สถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจในเชิงองค์รวมตามปกติ อาจไม่สามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด (Targeted Policy) เพียงพอ

จากข้อจำกัดของแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคดังกล่าว คณะผู้เขียนจึงได้เสนอพัฒนาแบบจำลองบนพื้นฐานพฤติกรรมผู้กระทำ (Agent-Based Modeling : ABM) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ระบบซับซ้อน (Complex System) ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำ (Agent) ในระบบเศรษฐกิจ โดยจำลองสถานการณ์เชิงจุลภาค (Micro Simulation Modelling) มาวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่มีต่อประชาชน ณ ระดับรายได้ต่าง ๆ ครวัเรียน ภาคธุรกิจ และรัฐบาล ซึ่งแบบจำลองสถานการณ์ดังกล่าว จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้วิเคราะห์และกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ได้อย่างตรงจุดมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดของ แบบจำลอง

การเลือกใช้แบบจำลองที่พัฒนาขึ้นจากพื้นฐานพฤติกรรมของ
ผู้กระทำ (Agent-Based Modeling : ABM) เนื่องจากเป็นแบบ
จำลองที่ช่วยลดข้อจำกัดของแบบจำลองดั้งเดิมไม่ว่าจะเป็นแบบ
จำลองเศรษฐกิจมหภาคหรือแบบจำลอง Dynamic Stochastic
General Equilibrium (DSGE) ที่ไม่สามารถวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์
ของแต่ละผู้กระทำในระบบเศรษฐกิจได้

ดังนั้น ในการออกแบบแบบจำลอง ABM ในครั้งนี้จึงคำนึงถึง
ปฏิสัมพันธ์ของแต่ละหน่วยเศรษฐกิจและสังคมในลักษณะ Social
Simulation Modelling ซึ่งสามารถแบ่งได้หลายระดับ เช่น
ประชาชน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคต่างประเทศ และนำมาสู่
การคำนวณผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น

โดยทั่วไป แบบจำลอง ABM ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบพื้นฐาน
คือ 1) ผู้กระทำ (Agents) คือ หน่วยย่อยที่สุดของการวิเคราะห์
ซึ่งสามารถเป็นปัจเจกบุคคลหรือองค์กร 2) สิ่งแวดล้อมหรือ
สถานะของผู้กระทำ (Attribute) คือ บริบทเชิงพื้นที่ของผู้กระทำ
ซึ่งอาจเป็นสิ่งแวดล้อมสมมติหรือสิ่งแวดล้อมเสมือนจริง หรือ
สถานะของผู้กระทำ และ 3) ความสัมพันธ์ของผู้กระทำ (Actions)
คือ ตัวกำหนดกลไกของการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้กระทำ

สำหรับงานศึกษาชิ้นนี้ คณะผู้เขียนได้ตั้งโจทย์การจำลอง
สถานการณ์ (Simulation) ของการวิเคราะห์เพื่อต้องการหา
คำตอบของผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการแพร่
ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 ที่มีต่อประชาชน ณ ระดับ
รายได้ต่าง ๆ ครึ่งเรือน ภาคธุรกิจ และรัฐบาล ที่ได้ปรับปรุงจาก
จากศึกษาของ Silva และคณะ (2020)¹ โดยพิจารณาจาก

1 Silva, P. C., Batista, P. V., Lima, H. S., Alves, M. A., Guimarães, F. G.,
& Silva, R. C. (2020). COVID-ABS: An agent-based model of COVID-19

มาตรการควบคุมการแพร่ระบาด
ที่รัฐบาลได้ดำเนินการทั้ง 7
กรณี ได้แก่

1) รัฐบาลไม่ดำเนินมาตรการ
เพื่อควบคุมการระบาด (Do
Nothing)

2) มาตรการควบคุมการเดิน
ทางเคร่งครัด (Full Lockdown)

3) มาตรการควบคุมการเดิน
ทางบางส่วนอย่างมีเงื่อนไข
(Conditional Lockdown) โดย
ดำเนินการควบคุมการ
เคลื่อนไหวของประชาชนเมื่อ
ประชาชนร้อยละ 10 เป็นผู้ติด
เชื้อ และผ่อนคลายมาตรการ
เมื่อประชาชนมากกว่าร้อยละ
95 ปลอดภัย

4) มาตรการแยกกักตัวอยู่ที่
บ้านหรือชุมชน (Vertical Isolation)
ของผู้ป่วยและกลุ่มเสี่ยง เช่น
เด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี และผู้
ที่มีอายุมากกว่า 65 ปี รวมถึง
กลุ่มผู้ที่หายป่วยแล้ว (Pre-
existent Diseases)

5) มาตรการแยกกักตัวบางส่วน
(Partial Isolation) โดยให้

epidemic to simulate health and
economic effects of social distanc-
ing interventions. Chaos, Solitons &
Fractals, 139, 110088.

ประชาชนร้อยละ 50 กักตัวอยู่บ้าน

6) มาตรการให้ประชาชนสวมหน้ากากทุกคน แต่ไม่มีการกำจัดการเคลื่อนไหวของประชาชน (Use of Face Masks) โดยในกรณีนี้ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนการติดเชื้อในขั้นต้น (Basic Reproduction Ratio) จะปรับลดลงจาก 1.2 เหลือ 0.6 จากกรณีฐาน

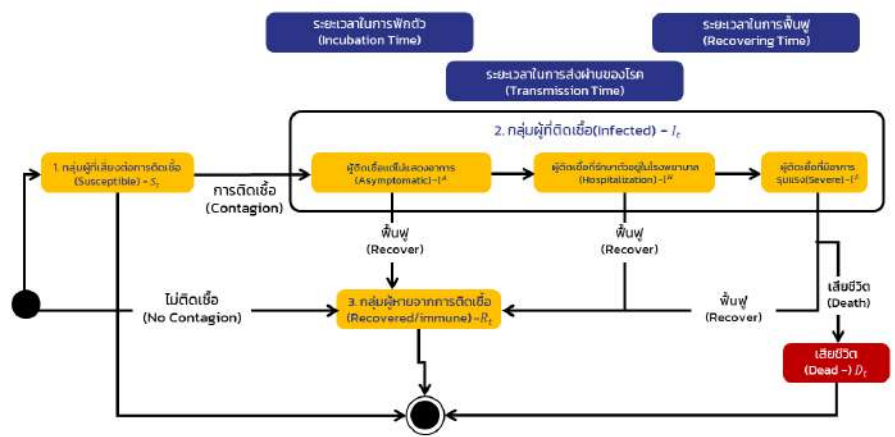
7) มาตรการให้ประชาชนสวมหน้ากากทุกคนและให้ประชาชนร้อยละ 50 แยกกักตัวอยู่บ้าน (Use of Face Masks and 50% Isolation) โดยในกรณีนี้ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนการติดเชื้อในขั้นต้น (Basic Reproduction Ratio) จะปรับลดลงจาก 1.2 เหลือ 0.6 จากกรณีฐาน และกำหนดให้ให้ประชาชนร้อยละ 50 กักตัวอยู่บ้าน ทั้งนี้ คณะผู้เขียนจะขอเริ่มอธิบายแนวคิดและกลไกของแบบจำลอง ABM ดังนี้

1. แบบจำลองการระบาดของโรค

แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่นิยมนำมาใช้ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้

เกี่ยวข้องกับการระบาดของโรค คือ แบบจำลอง SIR (Susceptible, Infectious, Recovered) ซึ่งแนวคิดตามแบบจำลองนี้เริ่มจากการแบ่งกลุ่มประชากร (Compartment Model) แล้วอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประชากรในกลุ่มนั้น ๆ ด้วยสมการเชิงอนุพันธ์ (Differential Equations) โดยแบบจำลอง SIR นี้จะมีการแบ่งกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ (Susceptible : S) 2) กลุ่มผู้ที่ติดเชื้อ (Infectious : I) ซึ่งแบ่งเป็นผู้ที่ติดเชื้อแต่ไม่แสดงอาการ (Asymptomatic) ผู้ติดเชื้อที่ต้องรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล (Hospitalization) และ ผู้ติดเชื้อที่มีอาการรุนแรง (Severe) และ 3) กลุ่มผู้ที่หายจากการติดเชื้อ (Recovered : R) ซึ่งกลุ่มสุดท้ายนี้จะเป็นการรวมกลุ่มของผู้ที่รักษาหายและผู้เสียชีวิตจากโรคด้วย ทั้งนี้ อธิบายการแบ่งกลุ่มของประชากรตามแบบจำลอง SIR ได้ดังภาพที่ 1 นี้

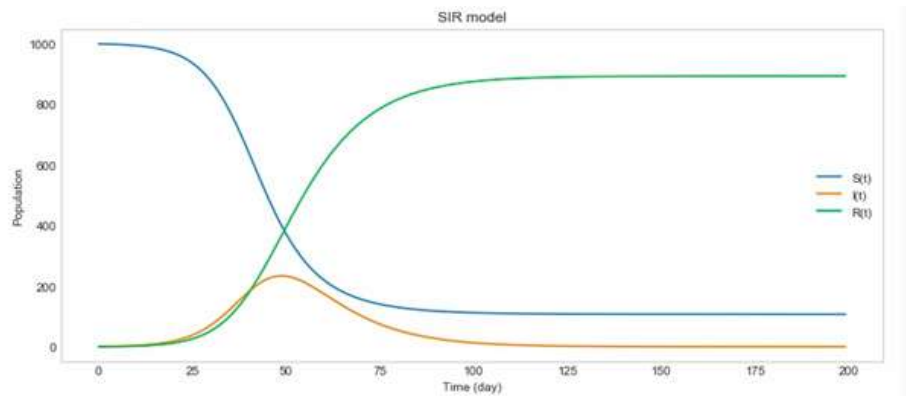
สมมติฐานเบื้องต้นของแบบจำลอง SIR คือ เมื่อเกิดโรคระบาดแล้ว การระบาดจะทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นและทำให้ผู้ที่เสี่ยง

ภาพที่ 1 : กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่กระจายของโรคระบาด (Compartment) ที่มา : Silva และคณะ (2020)

ต่อการติดเชื้อลดจำนวนลง (เพราะว่าผู้ที่เสี่ยงกลายเป็นผู้ติดเชื้อไปแล้ว) ซึ่งอัตราการลดจำนวนผู้ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ (Susceptible) จะแปรผันตรงกับจำนวนผู้ติดเชื้อ (Infectious) ณ ขณะนั้น เมื่อจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นก็จะมีผู้ติดเชื้อบางส่วนได้รับการรักษาให้หายหรือเสียชีวิตลงไป โดยอัตราการเพิ่มของจำนวนผู้ที่หายจากการติดเชื้อ (Recovered) จะแปรผันตรงกับจำนวนผู้ติดเชื้อ (Infectious) ณ ขณะนั้น และผู้ที่รักษาหายแล้วจะไม่กลับมาเป็นโรคเดิมอีก เพราะมีภูมิคุ้มกันหรืออาจจะต้องใช้เวลานานในการกลับมาเป็นโรคเดิมซ้ำอีก ทั้งนี้ จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มสามารถแสดงออกมาได้ดังภาพที่ 2² ดังนี้

ภาพที่ 2 : การคาดการณ์ (Simulation) ของประชากรในแต่ละกลุ่ม จากแบบจำลอง SIR ที่มา: คำนวณโดยคณะผู้เขียน

2 นรพัชร และกวิณ (2564) การใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์คาดการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19, ที่มา: <https://thaipublica.org/2021/05/epidemic-sir-model/>

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ประชากรกลุ่มผู้ติดเชื้อ (I) จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นถึงจุดสูงสุดประมาณ 200 คน แล้วจะค่อย ๆ ปรับลดลง โดยประชากรกลุ่ม S จะค่อย ๆ ติดเชื้อมาเป็นกลุ่ม I และทุกคนจะกลายเป็นกลุ่มหายป่วย (R) เมื่อเวลาผ่านไป อย่างไรก็ตาม รัศมีของวงกลมที่แสดงถึงความรุนแรงของผู้ที่ติดเชื้อไวรัส COVID-19 ที่ต้องรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล จะมีความแตกต่างกันตามช่วงอายุ โดยผู้ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีโอกาสที่จะเจ็บป่วยหรือตายมากกว่าคนที่อายุน้อยกว่า รายละเอียดดังตารางที่ 1

กลุ่มอายุ (U)	ผู้ติดเชื้อที่มีอาการป่วย (Symptomatic Cases) ที่ต้องรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล (ร้อยละ)	ผู้ติดเชื้อที่รักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล ที่อยู่ในภาวะวิกฤต (ร้อยละ)	อัตราป่วยตายต่อผู้ป่วยจาก COVID-19 (Infection Fatality Ratio) ทั้งหมด (ร้อยละ)
0-9	0.1%	5.0%	0.002%
10-19	0.3%	5.0%	0.006%
20-29	1.2%	5.0%	0.030%
30-39	3.2%	5.0%	0.080%
40-49	4.9%	6.3%	0.150%
50-59	10.2%	12.2%	0.600%
60-69	16.6%	27.4%	2.200%
70-79	24.3%	43.2%	5.100%
80 ขึ้นไป	27.3%	70.9%	9.300%

▲ ตารางที่ 1 อัตราการการเจ็บป่วยของผู้ติดเชื้อ COVID-19 ที่ต้องรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล จำแนกตามอายุ ที่มา : University of College London (UCL)

2. แบบจำลอง Agent Based Model

ระบบเศรษฐกิจพื้นฐาน (Simple Economy) ตามแบบจำลอง Agent Based Model นี้ ประกอบไปด้วยผู้กระทำ (Agents) 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) ประชาชน (People) 2) ครั้วเรือน (House) 3) ภาคธุรกิจ (Business) 4) รัฐบาล (Government) และ 5) หน่วยงานสาธารณสุข (Health Care System) โดย Agent 1 ประชาชน จะถูกกำหนดขึ้น (Initialized) และมีสถานที่ตั้ง (Location) ที่ห่างไปจาก Agent i เมื่อ $i \in \{2,3,4,5\}$ โดยสถานที่ตั้งนี้จะขึ้นกับความสูง (Height) และความยาว (Length) ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงไปหลังจากมีการ Simulation ในหลาย ๆ ครั้ง และกำหนดให้มีการแจกแจงแบบ Uniform Distribution รายละเอียดดังสมการที่ 1

$$A_{i_{pos}} = \begin{cases} x \sim U(0, height) \\ y \sim U(0, length) \end{cases}$$

◀ สมการที่ 1

1) Agent หลัก ที่นำไปสู่ให้เกิดการแพร่ระบาด

Agent 1 ประชาชนถูกกำหนดโดยขนาดประชากร โดยในงานศึกษาชิ้นนี้กำหนดเริ่มต้นไว้ที่ 300 คน นอกจากนี้ยังจะต้องพิจารณารูปแบบการเคลื่อนไหวของ Agent 1 ประชาชน ในแต่ละชั่วโมง จะเกิดขึ้นทั้งในลักษณะการทำงาน (Work) การพักผ่อน (Rest) และเวลาว่าง (Leisure) และจะมีความสัมพันธ์กับ Agent อื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจ โดยสมมติให้ระยะทางระหว่าง Agent 1 ประชาชนกับ Agent อื่น (Ai) มีลักษณะการกระจายตัวแบบปกติ (Normal Distribution) โดยค่าเฉลี่ย $\mu=0$ ตามสมการที่ 2 ดังนี้

$$A_{i_{pos}} = A_{i_{pos}} + N(0, \sigma_k) \quad \leftarrow \text{สมการที่ 2}$$

เมื่อ $i = \text{Agent } 2, 3, 4 \text{ และ } 5$

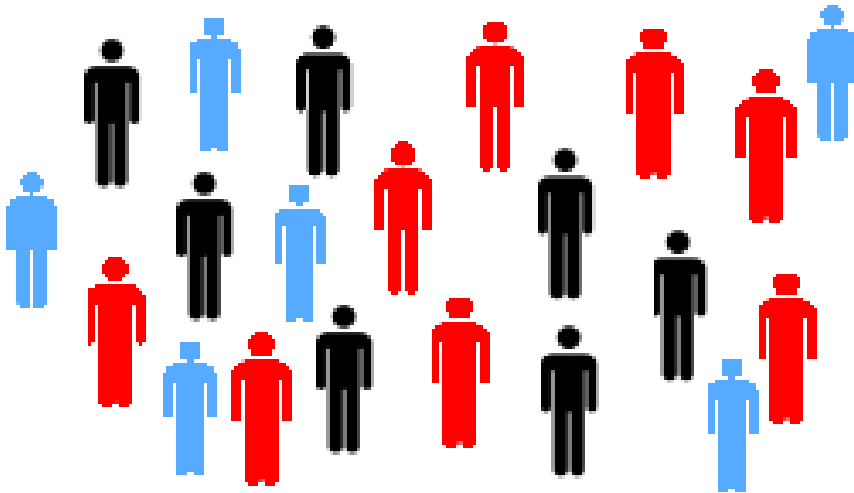
σ_k = ค่าความ Standard deviation ของระยะทางระหว่าง Agent นอกจากนี้ คณะผู้เขียนได้กำหนดการเคลื่อนไหว (Mobility Pattern) ของ Agent 1 ประชาชน ในแต่ละครั้งจะมีปฏิสัมพันธ์กับ Agent อื่น ได้แก่ 1) การกลับบ้าน (Go Home) ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับ Agent 2 คราวเรือน 2) ไปทำงาน (Go to Work) ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับ Agent 3 ภาคธุรกิจ 3) เดินทางได้อย่างอิสระ (Walk Freely) ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับ Agent 1 อื่น และ 4) หากมีการติดเชื้อ COVID-19 จะไปโรงพยาบาล (Go to Hospital) ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับ Agent 5 หน่วยงานสาธารณสุข รายละเอียดดังตารางที่ 2

เวลาเริ่มต้น	เวลาสิ้นสุด	กิจกรรม	ความสัมพันธ์ของผู้กระทำ
0	8	พักผ่อน	กลับบ้าน (Go Home)
8	12	ทำงาน	ไปทำงาน (Go to Work)
12	14	รับประทานอาหารกลางวัน	เดินทางได้อย่างอิสระ (Walk Freely)
14	18	ทำงาน	ไปทำงาน (Go to Work)
18	0	กิจกรรมนันทนาการ	เดินทางได้อย่างอิสระ (Walk Freely)

◀ ตารางที่ 2 : การเคลื่อนไหวของ Agent 1 ประชาชน (Mobility Pattern)

หมายเหตุ: หาก Agent 1 ประชาชน เป็นกลุ่มผู้ไม่มีที่อยู่อาศัย (Homeless) หรือกลุ่มผู้ว่างงาน (Unemployed) จะกำหนดพฤติกรรมของกลุ่มดังกล่าวเป็นการเดินทางอย่างอิสระ (Walk Freely)

การเคลื่อนไหวของ Agent 1 ประชาชน ก่อให้เกิดโอกาสในการแพร่เชื้อ COVID-19 ไปยัง Agent 1 ประชาชนอื่น โดยงานศึกษาชิ้นนี้ได้สมมติให้ ค่าความยาว (Length) และความสูง (Height) เริ่มต้นคือ 300 เมตร และกำหนดให้แต่ละ Agent 1 ประชาชนมีสถานะที่แตกต่างกัน เช่น 1) ผู้มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ (Susceptible) 2) ผู้ที่ติดเชื้อ (Infectious) และ 3) ผู้ที่หายจากการติดเชื้อ (Recovered) ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 : สถานะการติดเชื้อของประชาชน

หมายเหตุ :

สีดำ หมายถึง ผู้มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ (Susceptible)

สีแดง หมายถึง ผู้ที่ติดเชื้อ (Infectious)

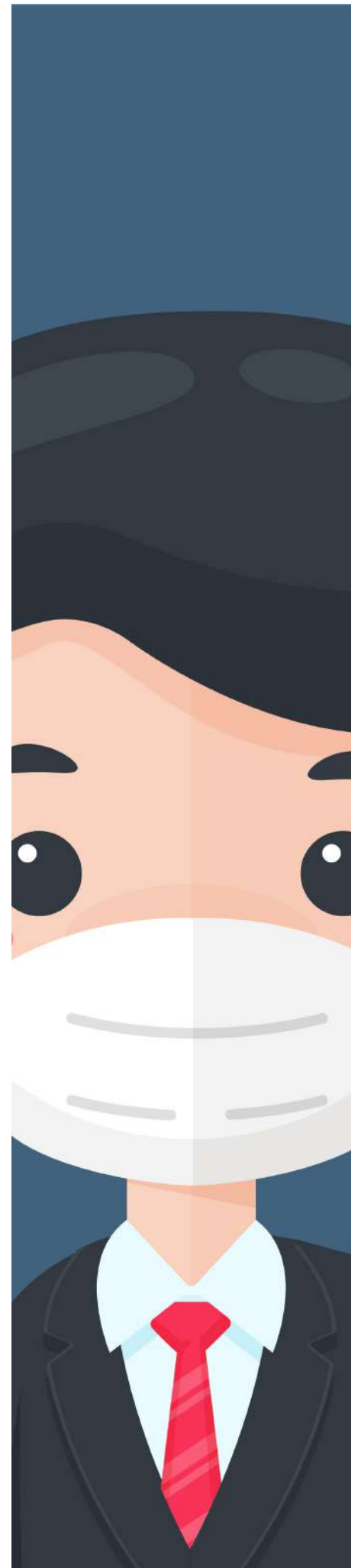
สีฟ้า หมายถึง ผู้ที่หายจากการติดเชื้อ (Recovered)

การเคลื่อนที่เดินทางของแต่ละ Agent 1 ประชาชน สมมติให้เกิดขึ้นแบบสุ่ม (Random) และจะหยุดต่อเมื่อ Agent 1 ประชาชน ได้เสียชีวิตจาก COVID-19 แต่หากยังอยู่ใกล้กันมากเท่าไรก็มีโอกาสที่จะติดเชื้อ COVID-19 ได้มากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสามารถคำนวณระยะทางระหว่าง Agent แบบ Euclidean Distance ได้ดังนี้

$$d(X, Y) = \sqrt{(X_1 - Y_1)^2 + (X_2 - Y_2)^2} \quad \leftarrow \text{สมการที่ 3}$$

เมื่อ X = ความยาวของตำแหน่ง Agent $x \sim \mathbf{u}(0, \text{length})$

Y = ความสูงของตำแหน่ง Agent $y \sim \mathbf{u}(0, \text{height})$

โจทย์สำคัญหนึ่งของงานชิ้นนี้ คือ ผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 ที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น เมื่อจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้น ย่อมส่งผลกระทบไปยังรายได้ของผู้ติดเชื้อและประชาชน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (Quintile by income) ประจำปี 2562 รายละเอียดดังตารางที่ 3

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (Quintile by Income)	สัดส่วนรายได้ของประชากร (ร้อยละ)	สัดส่วนรายได้ของประชากรสะสม (ร้อยละ)
กลุ่ม 20% ที่ 1 (จนที่สุด)	5.5%	5.5%
กลุ่ม 20% ที่ 2	9.6%	15.1%
กลุ่ม 20% ที่ 3	14.3%	29.4%
กลุ่ม 20% ที่ 4	21.6%	51.0%
กลุ่ม 20% ที่ 5 (รวยที่สุด)	49.0%	100.0%

ตารางที่ 3 : รายได้ของประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ ประจำปี 2562 ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

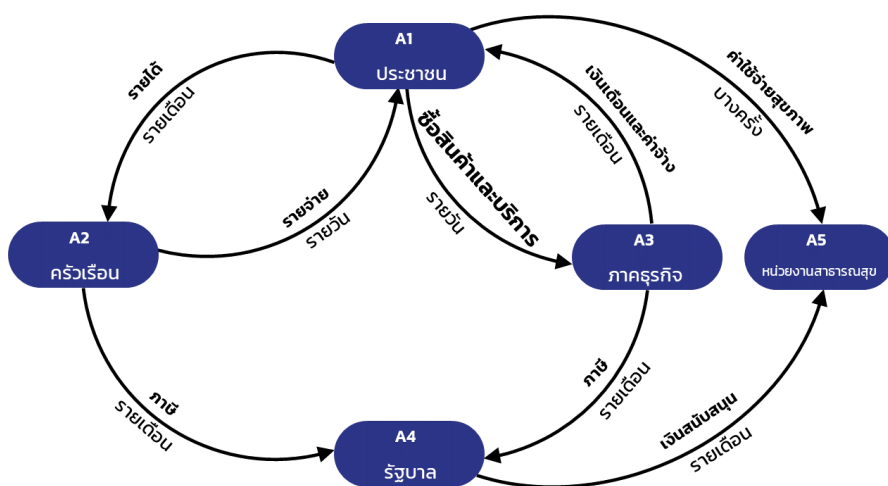
2) Agent อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

Agent อื่น ๆ ประกอบไปด้วย Agent 2 ครอบครัว (House) คำนวณจากสัดส่วนระหว่างประชากร (Population Size) และขนาดของครอบครัว (Family Size) โดยค่าเริ่มต้นกำหนดให้ประชากรเท่ากับ 300 คน และ ขนาดครอบครัวจำนวน 3 คน และ Agent 3 ภาคธุรกิจ (Business) กำหนดให้มี 9 แห่ง แต่ละแห่งมีระยะทางห่างกัน 20 เมตร ในขณะที่ Agent 4 รัฐบาล (Government) และ Agent 5 หน่วยงานระดับสาธารณสุข (Health Care System) กำหนดให้มี 1 แห่ง หรือเรียกว่า Singleton เพื่อประหยัดหน่วยความจำ (Memory) ในการ Simulation ทั้งนี้สามารถสรุปตัวแปร (Parameter) ได้ดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตัวแปร (Parameter)	ค่าตัวแปร (Value)
ตัวแปรภายนอก (Global Parameter)	
ความกว้าง (Length)	300 เมตร
ความสูง (Height)	300 เมตร
ตัวแปรด้านประชากร (Demographic Parameter)	
ขนาดประชากรกลุ่มตัวอย่าง (Population Size)	300 คน
สมาชิกในครอบครัว (Family Size)	3 คนต่อ 1 ครอบครัว
สัดส่วนของผู้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัย (Homeless) ต่อประชากร	0.0005%
Amplitude ของกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ (Susceptible) กลุ่มผู้ที่ติดเชื้อ (Infectious) และกลุ่มผู้ที่หายจากการติดเชื้อ (Recovered)	10 เมตร
ตัวแปรด้านระบาดวิทยา (Epidemiological Parameter)	
สัดส่วนของเตียงในห้อง ICU ต่อจำนวนประชากร (Critical Limit)	0.01%
ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนการติดเชื้อในขั้นต้น (Basic Reproduction Ratio)	1.2
ระยะเวลาในการฟักตัว (Incubation Time)	5 วัน
ระยะเวลาในการแพร่เชื้อ (Contagion Time)	10 วัน
ระยะเวลาในการฟื้นตัว (Recovering Time)	20 วัน
ตัวแปรด้านเศรษฐกิจ (Economic Parameter)	
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	10 ล้านบาท
จำนวนธุรกิจ (Total Business)	9 แห่ง
รายได้ขั้นต่ำ (Minimum Income)	900 บาท
รายจ่ายขั้นต่ำ (Minimum Expense)	600 บาท
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Taxes)	10%
ภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Income Tax)	20%
สัดส่วนรายจ่ายภาครัฐต่อ GDP (Public Expenditure to GDP)	20%
สัดส่วนภาครัฐต่อ GDP (Business to GDP)	50%

3. ความสัมพันธ์ของของกระทำ (Actions) ในระบบเศรษฐกิจ

แต่ละ Agent ย่อมมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน สรุปได้ 3 ประเภท รายละเอียดตามภาพที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 : สรุปค่าตัวแปร (Parameter) ที่ใช้ในการจำลองสถานการณ์ (Simulation) ที่มา : ปรับปรุงจาก Silva และคณะ (2020)

1. ความสัมพันธ์ด้านการติดต่อธุรกิจ (Business Contact) คือ การแลกเปลี่ยนความมั่งคั่งระหว่าง Agent 1 ประชาชน และ Agent 3 ภาคธุรกิจ โดย Agent 1 เมื่อมีเวลาว่าง (Free Time) ก็จะไปซื้อสินค้าและบริการของ Agent 3 ภาคธุรกิจเป็นรายวัน โดยในช่วงของการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในเกือบทุกกรณี สินค้าบางอย่าง เช่น อาหารสด และยารักษาโรค ไม่สามารถซื้อได้ทางออนไลน์ได้ ทั้งนี้ รายได้ของ Agent 3 ภาคธุรกิจจะมากขึ้นหรือน้อย นอกจากจะขึ้นกับการเดินทางและการใช้จ่ายเงินซื้อสินค้าและบริการของ Agent 1 ประชาชนแล้ว ยังขึ้นกับระดับของรายได้ (Social Stratum) ของ Agent 1 ประชาชนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ในแต่ละวัน ความมั่งคั่งของ Agent 2 ครัวเรือน และ Agent 3 ภาคธุรกิจ จะมีลดลงในสัดส่วนคงที่ (Fixed Expenses) โดยอยู่ในรูปแบบค่าใช้จ่ายของครัวเรือนและค่าใช้จ่ายพนักงาน ตามลำดับ

ภาพที่ 4 : รูปแบบความสัมพันธ์ของผู้กระทำ (Actions) ในระบบเศรษฐกิจ ที่มา : จัดทำโดยคณะผู้เขียน

2. ความสัมพันธ์ด้านการบัญชี (Accounting) คือ การทำธุรกรรมระหว่าง Agent 2 คริวเรือ น Agent 3 ภาคธุรกิจ และ Agent 4 รัฐบาล โดยในแต่ละเดือน Agent 2 คริวเรือ น และ Agent 3 ภาคธุรกิจ จะชำระภาษีเป็นประจำทุกเดือนให้แก่ Agent 4 รัฐบาล ซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่รัฐบาลจะนำไปใช้ในการจัดหาบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน นอกจากนี้ Agent 3 ภาคธุรกิจ ยังจ่ายเงินเดือนและค่าจ้างให้แก่ Agent 1 ประชาชน เช่นเดียวกับกับ Agent 2 คริวเรือ น จะนำเงินไปซื้อสินค้าและบริการของ Agent 3 ภาคธุรกิจ

3. ความสัมพันธ์ด้านการบัญชีของรัฐบาล (Accounting of Government) คือ ธุรกรรมที่ Agent 4 รัฐบาล จัดสรรเงินโอนให้แก่ Agent 5 ระบบสาธารณสุข รายเดือนเป็นจำนวนคงที่ (Fixed Expenses) และรายวันผันแปรตามจำนวนผู้ป่วยที่ต้องรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล ในขณะที่เดียวกัน Agent 4 รัฐบาล ก็จัดสรรเงินช่วยเหลือให้กับผู้ว่างงาน (Unemployed) และผู้ที่ไม่มียู่อาศัย (Homeless)

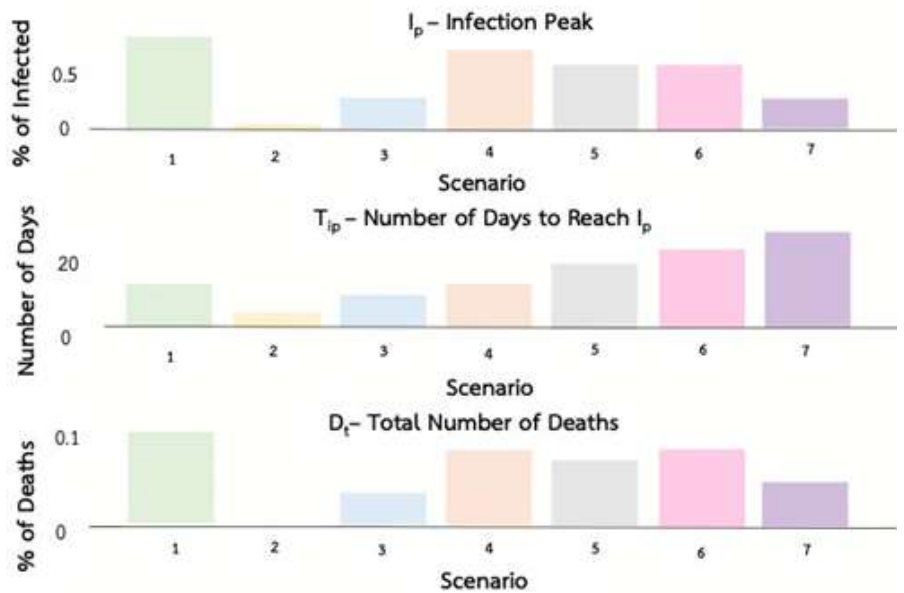
ผลการศึกษา

1. การเปรียบเทียบผลกระทบ COVID-19 ในแต่ละกรณี (Scenario)

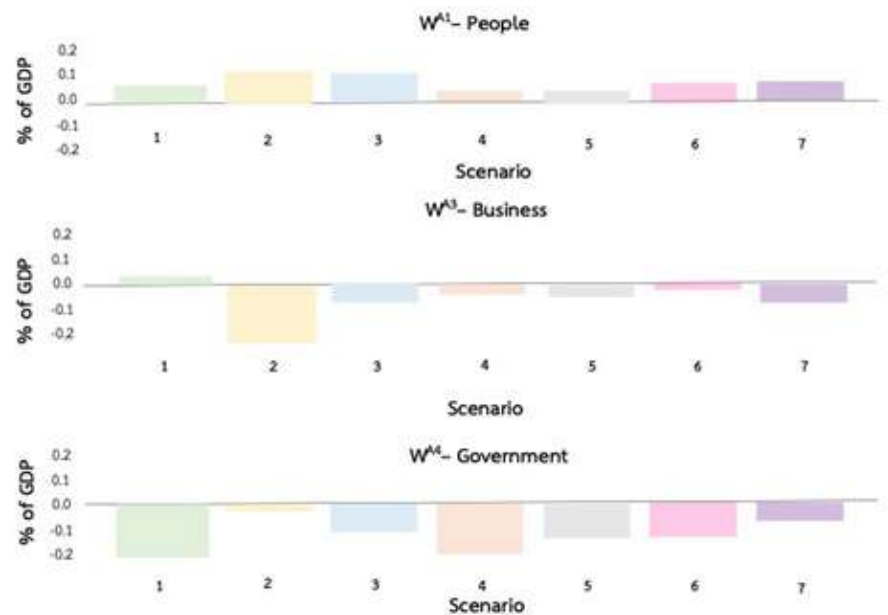
ข้อสมมติของแบบจำลอง ABM คือ ในระหว่างการแพร่ระบาดของ COVID-19 มาตรการที่รัฐบาลใช้ควบคุมการแพร่ระบาด จะทำให้ Agent 1 ประชาชนไม่สามารถเดินทางไปซื้อสินค้าและบริการของ Agent 2 ภาคธุรกิจได้ แต่ยังคงได้รับเงินเดือนและไม่มีภาระเลิกจ้างจาก Agent 2 ภาคธุรกิจ รวมทั้งยังเสียภาษีให้กับรัฐบาลด้วย ในขณะที่ Agent 2 ภาคธุรกิจ ได้รับผลกระทบจากยอดขายที่ลดลง แต่ยังคงต้องเสียภาษีให้แก่รัฐบาล โดยรัฐบาลก็จะได้รับภาษีจากภาคธุรกิจที่ลดลงเช่นกัน และต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อดูแลประชาชนที่ติดเชื้อ COVID-19 เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้ การวิเคราะห์สามารถแบ่งเป็น 7 กรณี ได้แก่ 1) รัฐบาลไม่ดำเนินมาตรการควบคุมการระบาด 2) มาตรการ Full Lockdown 3) มาตรการ Conditional Lockdown 4) มาตรการ Vertical Isolation 5) มาตรการ Partial Isolation 6) มาตรการสวมหน้ากากทุกคน และ 7) มาตรการสวมหน้ากากทุกคนและประชาชนร้อยละ 50 กักตัวอยู่บ้าน ผลการศึกษา พบว่า กรณีที่

2 และกรณีที่ 3 ช่วยให้อัตราการติดเชื้อ จำนวนวันที่ติดเชื้อ และอัตราการตาย น้อยกว่ากรณีอื่น ๆ ซึ่งเป็นเสมือน Best Practice ด้านสาธารณสุข รายละเอียดดังรูปที่ 5 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลกระทบทางเศรษฐกิจ ในรูปที่ 6 จะเห็นได้ว่า กรณีที่ 2 และกรณีที่ 3 ประชาชนจะไม่ได้รับผลกระทบ แต่เกิดผลไปยังภาคธุรกิจจำนวนมาก ในส่วนของรัฐบาล กรณีที่ 1 และกรณีที่ 4 เกิดต้นทุนกับรัฐบาลที่ใช้เป็นค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยมากกว่ากรณีอื่น ดังนั้น หากเปรียบเทียบ 2 กรณีที่ให้ผลลัพธ์ดีกว่ากรณีอื่น ได้แก่ กรณีที่ 3 และกรณีที่ 6 เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่ากรณีอื่น ๆ แต่อาจมีข้อดีข้อด้อยที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กรณีที่ 3 มีการควบคุมการเดินทางบางส่วนทำให้การติดเชื้อชะลอลงและทำงานลดลง ในขณะที่ยังมีรายได้เท่าเดิม ทำให้ภาคธุรกิจได้รับผลกระทบ แต่กรณีที่ 6 เศรษฐกิจยังดำเนินต่อไปได้แต่ควบคุมผู้ติดเชื้อได้น้อยกว่าทำให้เป็นภาระการรักษาของภาครัฐมากขึ้น เป็นต้น

ภาพที่ 5 : อัตราการติดเชื้อ จำนวนวันที่ติดเชื้อ และอัตราการตาย ที่มา : คำนวณโดยคณะผู้เขียน

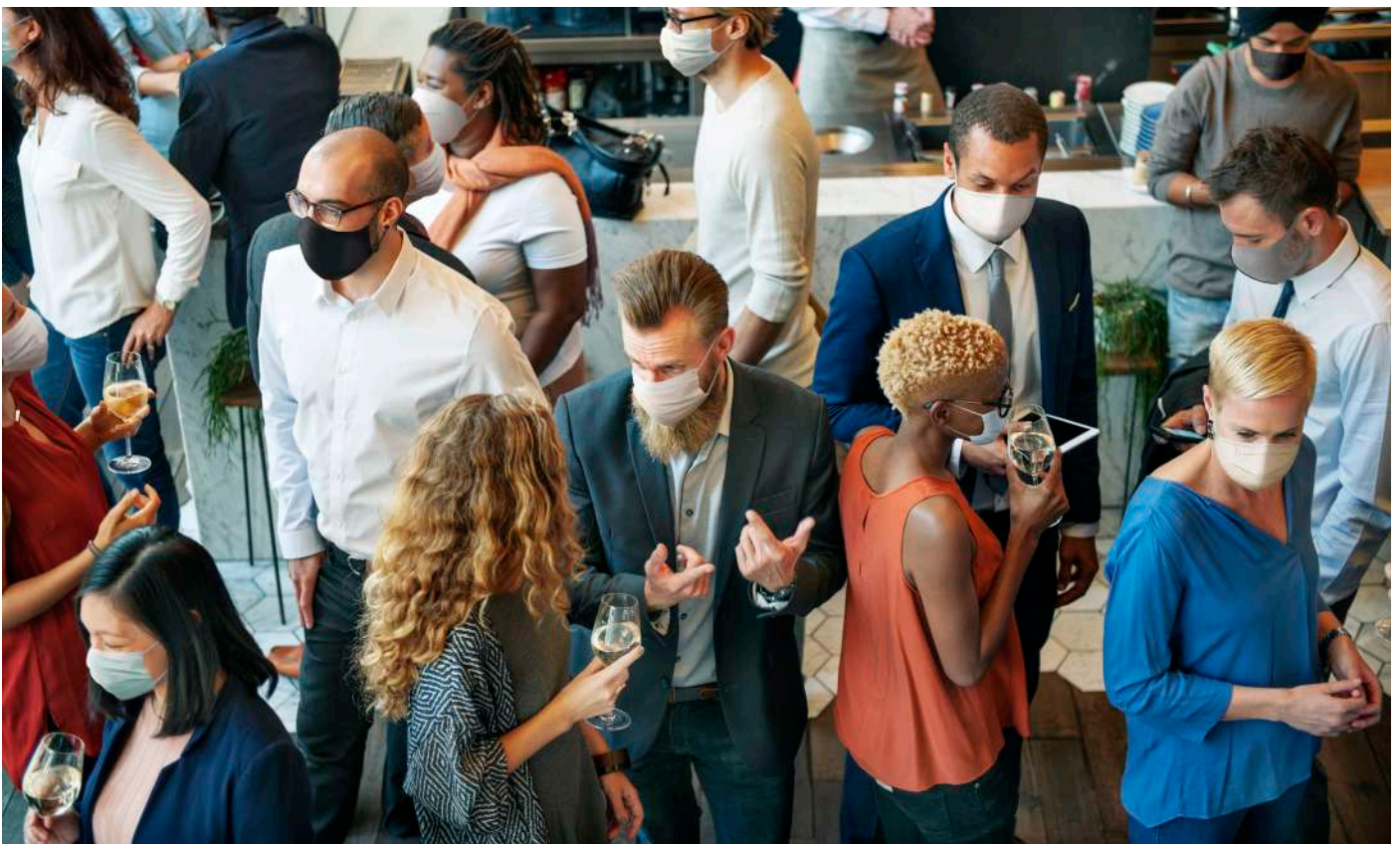

ภาพที่ 6 : ผลกระทบทางเศรษฐกิจของกลุ่มประชาชน ภาคธุรกิจ และรัฐบาล ที่มา : คำนวณโดยคณะผู้เขียน

บทสรุป

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในประเทศต่าง ๆ อย่างมาก แต่แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคแบบดั้งเดิมจะใช้ประเมินผลกระทบในภาพรวม (Macroeconomic Level) อาจไม่สามารถวิเคราะห์ผลกระทบในระดับจุลภาคได้ (Microeconomic Level) ดังนั้น คณะผู้เขียนจึงได้พัฒนาแบบจำลองการระบาด Susceptible, Infectious, Recovered (SIR) ขึ้นเพื่อคาดการณ์จำนวนผู้ติดเชื้อ และแบบจำลอง Agent-Based Modeling (ABM) ซึ่งใช้จำลองสถานการณ์และวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง Agent ในระบบเศรษฐกิจเชิงจุลภาค (Micro Simulation Modelling) เพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบายแบบมีกลุ่มเป้าหมาย (Targeted Policy) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสามารถแยกวิเคราะห์ผลต่อแต่ละกลุ่ม Agent ได้ อาทิ ประชาชนจำแนกตามระดับรายได้ ครั้วเรือน ภาคธุรกิจ และรัฐบาล โดยสามารถแบ่งการวิเคราะห์เป็น 7 กรณี ได้แก่ 1) รัฐบาลไม่ดำเนินมาตรการควบคุมการระบาด 2) มาตรการ Full Lockdown 3) มาตรการ Conditional Lockdown 4) มาตรการ Vertical Isolation 5) มาตรการ Partial Isolation 6) มาตรการสวมหน้ากากทุกคน และ 7) มาตรการสวมหน้ากากทุกคน และประชาชนร้อยละ 50 กักตัวอยู่บ้าน ผลการศึกษา พบว่า กรณีที่ 3 และ กรณีที่ 6 เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่ากรณีอื่น ๆ แต่อาจมีข้อดีข้อด้อยที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กรณีที่ 3 มีการควบคุมการเดินทางบางส่วนทำให้การติดเชื้อชะลอลงและทำงานลดลงในขณะที่ยังมีรายได้เท่าเดิมทำให้ภาคธุรกิจได้รับผลกระทบ แต่กรณีที่ 6 เศรษฐกิจยังดำเนินต่อไปได้แต่ควบคุมผู้ติดเชื้อได้น้อยกว่าทำให้เป็นภาระการรักษาของภาครัฐมากขึ้น เป็นต้น

หลังเปิดประเทศ 1 พ.ย. เครื่องใช้เศรษฐกิจเร็ว บอกอะไรบ้าง ?

บทความโดย

ดร.นรพัชร์ อัครวัลลภ

ดร.กวิณ เอี่ยมตระกูล

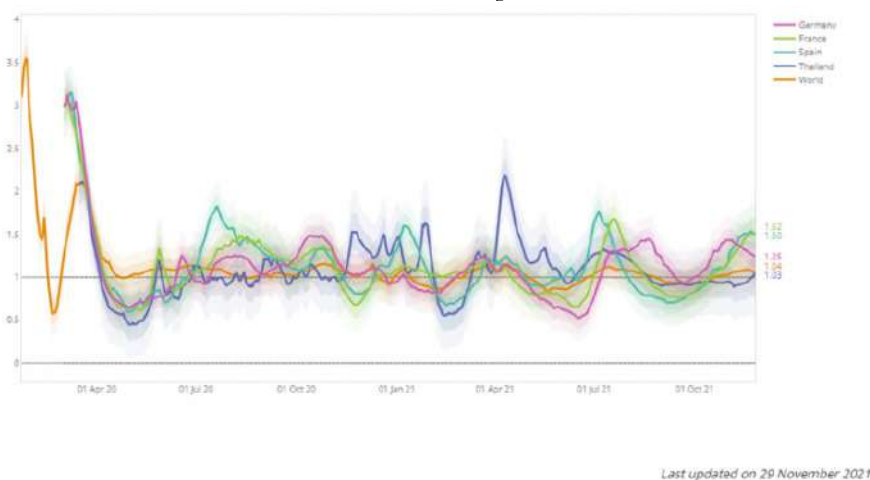
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ภาพรวมสถานการณ์ COVID-19

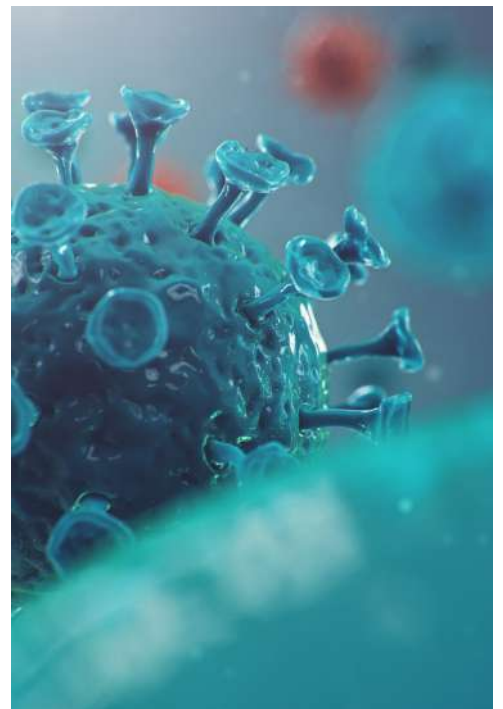
สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างมาก ดังนั้น การพิจารณาภาพรวมถึงการคาดการณ์และเสี่ยงสะท้อนของประชาชนต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดในปัจจุบันจึงมีความสำคัญต่อการติดตามภาวะเศรษฐกิจ

1. การติดตามค่า R หรือ Reproduction Rate

(จาก www.globalrt.live) โดยปกติการติดตามสถานการณ์ COVID-19 โดยทั่วไปมักพิจารณาที่จำนวนผู้ติดเชื้อใหม่รายวัน อย่างไรก็ตาม ค่า R ซึ่งคำนวณจากสัดส่วนผู้ติดเชื้อใหม่ต่อสัดส่วนผู้ที่หายจากการติดเชื้อ สามารถให้มุมมองที่เป็นการมองไปข้างหน้าในอนาคตในระยะสั้นได้ว่า สถานการณ์ COVID-19 ในประเทศมีแนวโน้มที่จะรุนแรงเพิ่มขึ้นหรือบรรเทาลง โดยหากค่า R มากกว่า 1 แสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้ติดเชื้อมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่หากน้อยกว่า 1 แสดงว่าแนวโน้มจำนวนผู้ติดเชื้อกำลังคลี่คลายลง

จากภาพจะเห็นว่า ณ วันที่ 27 พ.ย. 64 ค่า R ของไทยอยู่ที่ระดับ 1.03 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก ที่ระดับ 1.04 และต่ำกว่าอีกหลายประเทศในยุโรปซึ่งกำลังประสบปัญหาการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในขณะนี้ ดังนั้น สถานการณ์ในประเทศไทย ณ ขณะนี้ ยังไม่ได้มีสัญญาณการแพร่ระบาดรุนแรงที่ชัดเจน

2. Sentiment Analysis

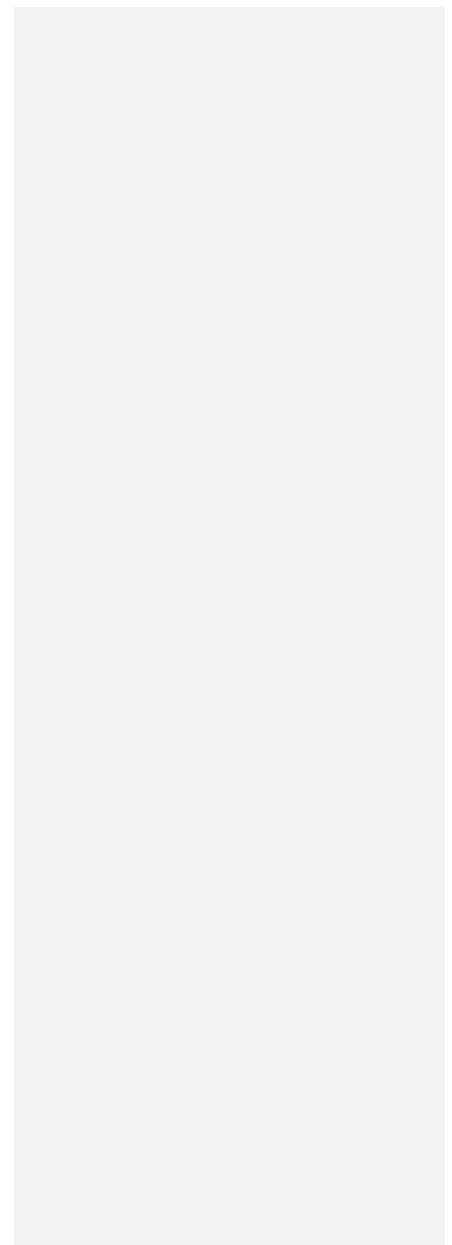
เกิดจากศักยภาพในการประมวลผลที่เรียกว่า Natural Language Processing (NLP) ของสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง ในการประมวลผลติดตามการสื่อสารในสื่อ Social Media ต่างๆ อาทิ Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, Webboard และสื่อออนไลน์อื่นๆ ว่ามีการพูดถึงโควิดมากน้อยเพียงใด และการกล่าวถึงนั้นเป็นการกล่าวถึงในแง่บวกหรือแง่ลบ โดยจากการประมวลผลล่าสุดพบว่า นับตั้งแต่เดือนสิงหาคมมาจนถึงเดือนพฤศจิกายน สัดส่วนของ Sentiment การพูดถึงในแง่บวกหรือลบไม่ได้เปลี่ยนแปลงมาก แต่สิ่งที่เปลี่ยนไปค่อนข้างชัดเจนคือ จำนวนครั้งในการพูดถึงโควิดซึ่งพบว่าในเดือนกันยายน

ตุลาคม และพฤศจิกายนที่ผ่านมา จำนวนการพูดถึงโควิดได้ลดลงจากเดือนก่อนหน้าโดยประมาณร้อยละ 50 25 และ 10 ตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงความตระหนักหรือกระแสของประเด็น COVID-19 ในสังคมที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยบวกรต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ

ภาพรวมของ ความเชื่อมั่นและ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

1. ดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจภูมิภาค (RSI) ของกระทรวงการคลัง

เกิดจากการประมวลผลการสำรวจความคิดเห็นทางเศรษฐกิจจากสำนักงานคลังจังหวัดทั่วประเทศ และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยเป็นสะท้อนถึงความเชื่อมั่นต่ออนาคตเศรษฐกิจในอีก 1-6 เดือนข้างหน้า โดยค่าดัชนีอยู่ในช่วง 0 – 100 หากมากกว่า 50 หมายความว่า ความเชื่อมั่นต่ออนาคตเศรษฐกิจมีแนวโน้มมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน แต่ถ้าน้อยกว่า 50 ก็คือ มีแนวโน้มลดลงกว่าปัจจุบัน ทั้งนี้ ผลการจัดทำดัชนี RSI พบว่า มีค่าเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ดังแสดงจากตารางซึ่งค่าดัชนีมีแนวโน้มปรับเพิ่มขึ้นตามลำดับ

RSI รายภูมิภาค	ส.ค. 64	ก.ย. 64	ต.ค. 64	พ.ย. 64
กทม. และปริมณฑล	42.7	45.6	54.3	54.2
ภาคตะวันออก	50.4	57.6	63.0	68.8
ภาคอีสาน	47.0	55.8	65.3	67.5
ภาคใต้	39.4	52.4	58.3	73.0
ภาคกลาง	38.2	57.6	60.7	66.8
ภาคเหนือ	47.6	58.6	63.2	69.9
ภาคตะวันตก	39.9	51.0	64.7	70.6

2. แสงสว่างกลางคืน (Night Time Light)

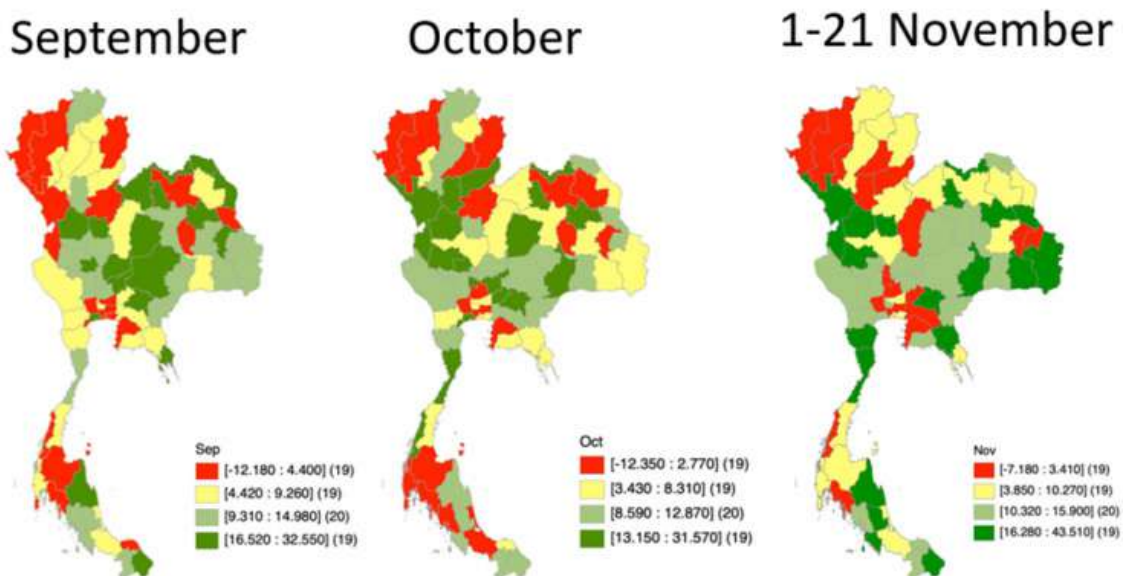
โดยอาศัยการประมวลผลข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมจากเว็บ <https://eogdata.mines.edu> ด้วยโปรแกรม Quantum GIS พบว่าแสงสว่างยามค่ำคืนของไทยในเดือนพฤศจิกายนสว่างกว่าเดือนตุลาคมค่อนข้างชัดเจน แสดงถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่น่าจะเพิ่มขึ้นในเดือนพฤศจิกายน

การบริโภคภาคเอกชน

1. Provincial Private Consumption Search Index

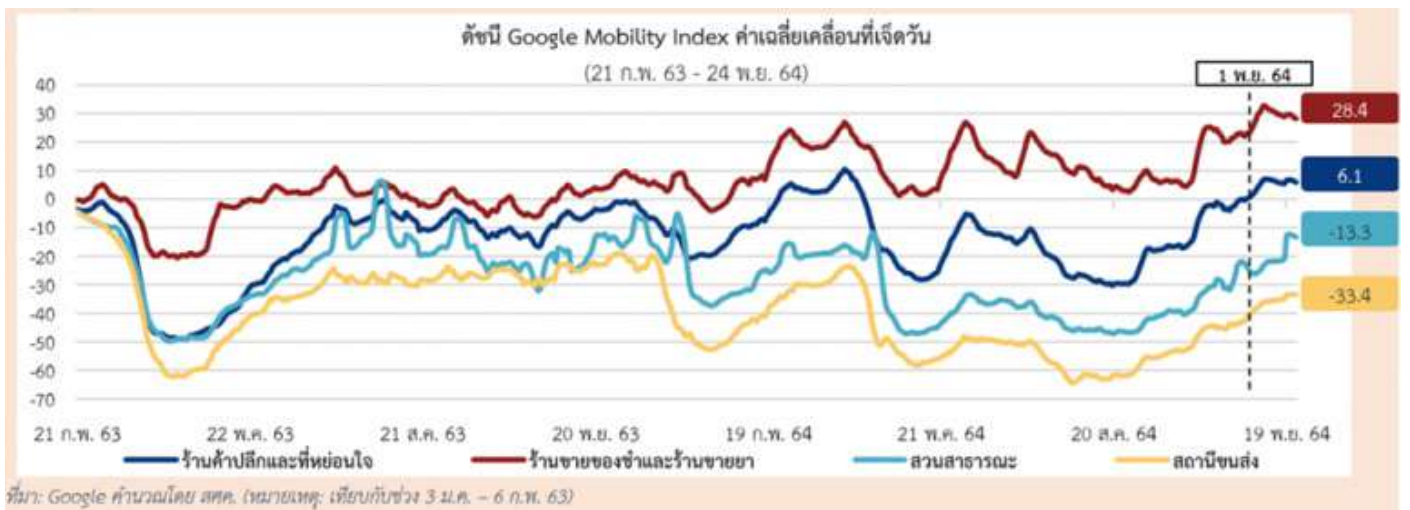
คำนวณขึ้นจากผลิตภัณฑ์ Google Trends โดยพิจารณาจากการค้นหา Keyword ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคหมวดหมู่ต่างๆ ตามที่การจัดหมวดหมู่ที่ถูกต้องของสำนักงานคณะกรรมการสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า การค้นหาคำที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเพิ่มขึ้นในเดือนพฤศจิกายนในภาพรวมร้อยละ 6 แม้ว่าข้อมูลจะมีเพียง 21 วันเท่านั้น

Source: Google Trend by Categories as of November 28

2. Google Mobility Index

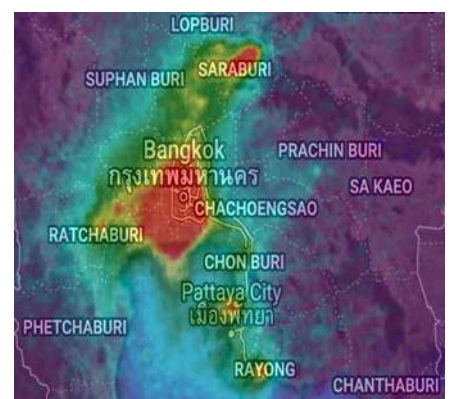
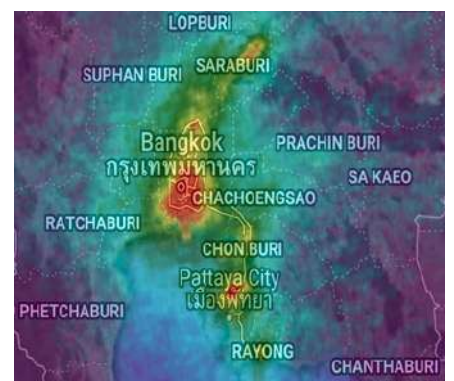
แสดงถึงการเคลื่อนที่ไปยังที่หมายต่างๆ ซึ่งในภาพรวมพบว่าการเดินทางสู่ทุกที่ที่หมายในเดือนพฤศจิกายนเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดือนตุลาคม และเดือนกันยายน ตามลำดับ แสดงถึงแนวโน้มของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่น่าจะเพิ่มสูงขึ้นในช่วงที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเดินทางไปยังร้านค้าหมวด Grocery and Pharmacy และ Retail and Recreation ที่ระดับการเดินทางเพิ่มสูงขึ้นเหนือระดับก่อนการแพร่ระบาดของ COVID-19 แล้ว

การเดินทางและ การท่องเที่ยว

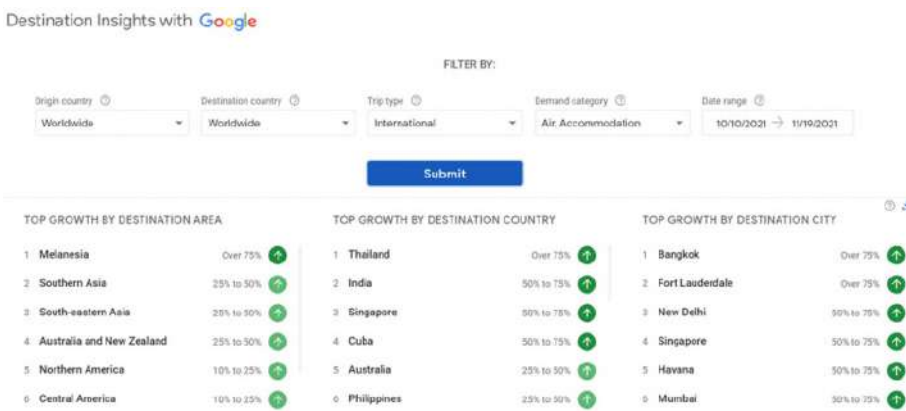
1. ปริมาณก๊าซ Nitrogen Dioxide (NO2)

ปริมาณก๊าซ Nitrogen Dioxide (NO2) ของเดือนพฤศจิกายน (ภาพขวา) ในบริเวณกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความเข้มข้นสูงกว่าเดือนตุลาคม (ภาพซ้าย) อย่างชัดเจน แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะจากการสัญจรเดินทางของประชาชนที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (ข้อมูลก๊าซ NO2 มาจาก Google Earth Engine)

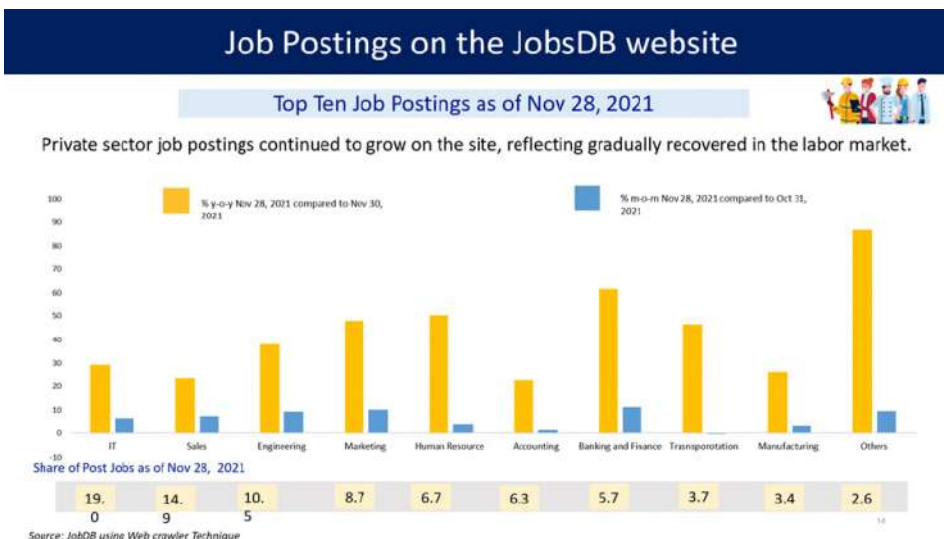
2. Google Travel Insights

เป็นอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ใหม่จาก Google ที่ประมวลผลการค้นหา การจองเที่ยวบินและที่พักทั่วโลก ซึ่งในกรณีของประเทศไทยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับทั่วโลกในช่วงระหว่างวันที่ 10 ตุลาคม 2564 ถึง 19 ตุลาคม 2564 ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในโลกที่มีอัตราการเติบโตของความต้องการในการจองที่พักและเที่ยวบินสูงถึงกว่า 75% และเป็นอันดับ 1 ของโลก ตามด้วยอินเดีย และสิงคโปร์ ตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวของนักท่องเที่ยวต่อการเปิดประเทศของไทยตั้งแต่ 1 พฤศจิกายนที่ผ่านมา

ตลาดแรงงาน

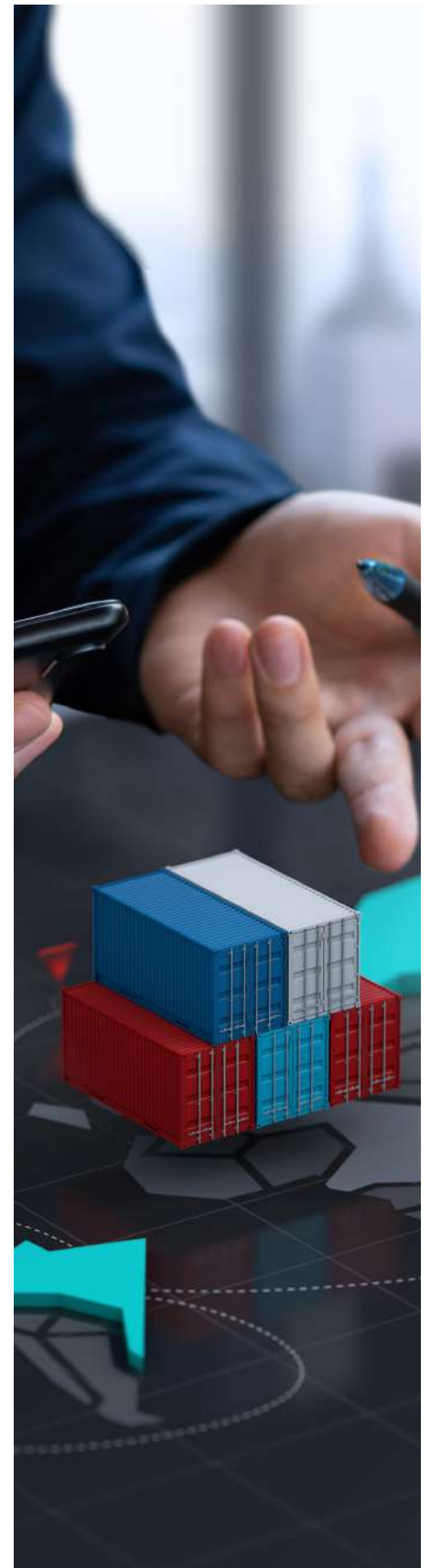
สามารถติดตามเครื่องชี้เร็วได้จากการสำรวจข้อมูลจากเวปหางานภาคเอกชนชื่อดังอย่างเช่น www.JobDB.com โดยจากการติดตามข้อมูลพบว่า ปริมาณการรับสมัครงานในเดือนพฤศจิกายนเพิ่มขึ้นในทุกสาขาอาชีพไม่ว่าจะเป็นสาขาการตลาด การเงิน บัญชี ไอที การผลิต และอื่น ๆ โดยเป็นการเพิ่มขึ้นทั้งเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้วและเมื่อเทียบกับเดือนก่อนหน้า แสดงให้เห็นถึงมุมมองของภาคเอกชนในการเตรียมตัวเพื่อรองรับธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

ดังนั้น ในภาพรวม สัญญาณ เศรษฐกิจจากเครื่องชี้เร็วจึง สอดคล้องเป็นไปในทิศทาง เดียวกันซึ่งบ่งชี้ว่าเศรษฐกิจของ ไทยในเดือนพฤศจิกายนหลังจาก ได้มีการเปิดประเทศเมื่อ 1 พฤศจิกายนที่ผ่านมา มีสัญญาณ ตอบรับในทิศทางที่ดี และหาก ภาวะเศรษฐกิจสามารถเติบโตได้ ตามที่กระทรวงการคลังเคย คาดการณ์ไว้เมื่อเดือนตุลาคม 2564 ที่ผ่านมาระดับปี 2564 เศรษฐกิจจะขยายตัวที่ 1% และ ปี 2565 จะขยายตัวที่ 4% นั้น ระดับ GDP ของไทยน่าจะสามารถ กลับสู่ระดับก่อนการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้ในปี 2566

อย่างไรก็ตาม ยังมีความเสี่ยงจาก การกลายพันธุ์ของเชื้อไวรัส COVID-19 สายพันธุ์ใหม่ OMICRON ซึ่งยังไม่ทราบแน่ชัด ว่าจะมีความรุนแรงในแง่ความ รวดเร็วในการแพร่เชื้อ ความ รุนแรงของอาการ และผลกระทบ ต่อประสิทธิภาพของวัคซีน เพียงใด หากผลกระทบรุนแรง กว่าสายพันธุ์ DELTA อาจส่งผล ต่อเศรษฐกิจรุนแรงได้ โดยทั่วไป หลายฝ่ายจะมีความวิตกกังวลต่อ ภาคการท่องเที่ยวว่าจะซ้ำเติม ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันให้ยิ่ง

ตกต่ำลง อย่างไรก็ตาม จาก ข้อมูลการเติบโตทางเศรษฐกิจ ล่าสุดในไตรมาสที่ 3 ปี 2564 ที่ ผ่านมา พบว่า การบริโภคจาก ชาวต่างชาติในประเทศไทยมีเพียง 20,355 ล้านบาท ในขณะที่การ ส่งออกสินค้ามีมูลค่าสูงถึง 2,160,066 ล้านบาท ซึ่งเป็น ระดับที่สูงกว่าระดับก่อนการแพร่ ระบาดของ COVID-19 เสียอีก ดังนั้น หากการแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัส COVID-19 ส่งผลกระทบ ต่อบรรยากาศการค้าระหว่าง ประเทศ เช่น การเกิดปัญหาหยุด ชะงักในห่วงโซ่อุปทานของโลก หรือการชะลอของภาวะเศรษฐกิจ โลกทำให้อุปสงค์ต่อสินค้าไทย ลดลง หากผลกระทบต่อการส่ง ออกสินค้าเกิดขึ้นในลักษณะเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา มูลค่าการส่งออกอาจลดลงได้ มากถึง 4 แสนล้านบาทต่อ ไตรมาส ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ มูลค่า GDP ของประเทศอย่างมี นัยสำคัญ ในขณะที่ภาคการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติในปัจจุบัน ยังมีมูลค่าไม่มาก ดังนั้น แม้มี มูลค่าลดลงจากปัจจุบันที่ระดับ ประมาณ 2 หมื่นล้านบาท ผลกระทบยังอยู่ในวงจำกัด (เมื่อเทียบกับระดับที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน) จึงต้องเฝ้าติดตาม

สถานการณ์อย่างใกล้ชิดต่อไปว่า ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่จะส่ง ผลกระทบต่อเศรษฐกิจภาคส่วน ต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

การท่องเที่ยวในลักษณะ คลัสเตอร์กลุ่มจังหวัด กับแนวทางเพิ่มโอกาส ในการกระจายรายได้

บทความโดย

ดร. นรพัชร์ อัครวัลลภ

นางสาวพิมพ์ภรณ์ สุทธิหลวง

นางสาวสุดาพันธ์ุ์ สำลี

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

บทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียนบทความ ไม่ได้สะท้อนความเห็นของหน่วยงาน

บทคัดย่อ

ภาคการท่องเที่ยวของไทยมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมาตลอดโดยเฉพาะในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยในปี 2562 ประเทศไทยได้รับรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศถึง 3 ล้านล้านบาท และเป็นแหล่งสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนไทยจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีการกระจายรายได้ไปยังอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง

แม้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและชาวไทยจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่การท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ อาทิ กรุงเทพฯ ภูเก็ต และชลบุรี โดยนักท่องเที่ยวเที่ยวมักมีแผนการเดินทางไปเที่ยวเฉพาะพื้นที่ที่นิยมเท่านั้น ไม่มีการกระจายตัวไปยังจังหวัดข้างเคียง ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อทริปของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีแนวโน้มลดลง ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวพักในประเทศไทยได้นานขึ้น ส่งผลให้จำนวนวันพักของนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มคงที่หรือลดลง นอกจากนี้ จำนวนนักท่องเที่ยวที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ จนเกินขีดความสามารถในการรองรับ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวหลักเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว และทำให้เกิดผลกระทบเชิงลบทั้งในด้านนิเวศวิทยา

การส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะคลัสเตอร์กลุ่มจังหวัดเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้ขยายวงกว้างออกไป ซึ่งโอกาสในการพัฒนากลุ่มจังหวัดเพื่อการท่องเที่ยวของไทยยังมีอีกมาก โดยวิธีนี้จะช่วยสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้ต่อคนต่อทริปของนักท่องเที่ยว จากการที่นักท่องเที่ยวมีโอกาสเดินทางต่อไปยังพื้นที่ข้างเคียง ซึ่งจะก่อให้เกิดการใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และที่สำคัญยังทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังพื้นที่ข้างเคียงอีกด้วย

ความสำคัญของภาคการท่องเที่ยว

ภาคการท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งเครื่องยนต์ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในหลายปีที่ผ่านมา จากการที่ชาวต่างชาติจากทั่วทุกมุมโลกต่างให้ความสนใจเดินทางเข้ามาเยือนประเทศไทย ไม่ว่าจะเดินทางมาทำธุรกิจ รับการรักษาทางการแพทย์ เยี่ยมญาติ หรือเพื่อเดินทางมาชมความงามของประเทศไทย ไม่ว่าจะบนทะเล ภูเขา สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ลิ้มรสอาหารไทยที่เป็นเอกลักษณ์ สัมผัสกับวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจของไทย โดยนักท่องเที่ยวเหล่านี้เพียงแต่เดินทางมาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คลายความเหน็ดเหนื่อย และสรรหาความสนุกในรูปแบบต่าง ๆ แต่สิ่งที่นักเดินทางนำมาด้วยนั้นคงปฏิเสธไม่ได้ว่ามันคือรายได้มหาศาลที่กระจายไปสู่ภาคส่วนและอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงถือได้ว่าภาคการท่องเที่ยวของไทยนั้นเป็นแหล่งสร้างงานสร้างรายได้ โดยในปี 2562 นั้นภาคการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานราว 4 ล้านตำแหน่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 11 ของการจ้างงานทั้งหมดของประเทศ¹ พร้อมกับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจำนวนเป็น 39.9 ล้านคน ส่งผลทำให้ประเทศมีรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำนวน 1.9 ล้านล้านบาท

ขณะที่ชาวไทยก็สร้างรายได้ไม่น้อยให้กับภาคการท่องเที่ยว สะท้อนจากจำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่เพิ่มขึ้นทุกปีด้วยเช่นกันตั้งแต่ที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเริ่มมีการเก็บสถิติ ซึ่งในปี 2562 มีผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวน 229.7 ล้านคน ส่งผลให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 1.1 ล้านล้านบาท ซึ่งหากนำรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติและชาวไทยมารวมกันก็จะคิดเป็นมูลค่าถึง 3.0 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 17.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี 2562 จึงอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่พึ่งพาภาคการท่องเที่ยวในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศค่อนข้างมาก

¹ ที่มา : รายงานการจัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวฉบับสมบูรณ์ โดยสำนักงานปลัดการท่องเที่ยวและกีฬา

ผลกระทบของการแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโควิด-19 ต่อภาคการท่องเที่ยว และ ปัญหาเชิงโครงสร้างของ ภาคการท่องเที่ยว

ในปี 2563 ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาเที่ยวไทยเพียง 6.7 ล้านคน ลดลงถึงร้อยละ -83.2

ในปี 2562 มาอยู่ที่ร้อยละ -3.4 ในปี 2563² และเพื่อแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 หลายประเทศทั่วโลกต่างเลือกใช้มาตรการการจำกัดการเดินทาง โดยมาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวทำให้ประเทศไทยที่พึ่งพารายได้จากภาคการท่องเที่ยวสูงได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ทำให้

ในปี 2563 ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาเที่ยวไทยเพียง 6.7 ล้านคน ลดลงถึงร้อยละ -83.2

ในปี 2562 มาอยู่ที่ร้อยละ -3.4 ในปี 2563² และเพื่อแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 หลายประเทศทั่วโลกต่างเลือกใช้มาตรการการจำกัดการเดินทาง โดยมาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวทำให้ประเทศไทยที่พึ่งพารายได้จากภาคการท่องเที่ยวสูงได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ทำให้

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เป็นเพียงหนึ่งตัวชี้วัดที่สะท้อนปัญหาของภาคการท่องเที่ยวของไทยที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะปัญหาเชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะในประเด็นหลัก 3 ประเด็น ดังนี้

2 ที่มา : www.data.worldbank.org

1. การเติบโตของรายได้ภาคการท่องเที่ยวที่ขับเคลื่อนด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

ปกติการที่ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้นทุกปีถึงเป็นเรื่องที่ดี เพราะหมายความว่าปีประเทศไทยมีรายได้เพิ่มขึ้นในภาพรวม และคนไทยก็มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อลองนำข้อมูลต่างๆ มาประกอบการวิเคราะห์ กลับพบว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้น มีสาเหตุมาจากปัจจัยเชิงปริมาณ ไม่ใช่ปัจจัยด้านราคา นั่นหมายความว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามา มีการใช้จ่ายเท่าเดิมหรือลดลง สะท้อนจากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันของนักท่องเที่ยวในปี 2562 ที่ลดลงร้อยละ -2.22 ตามวันพักเฉลี่ยที่ลดลงด้วยเช่นกัน (ภาพที่ 1) ทั้งนี้ การที่จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทำให้เกิดปัญหาขีดความสามารถในการรับนักท่องเที่ยว ความแออัดของนักท่องเที่ยว และยังนำไปสู่การใช้ทรัพยากรของไทยที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยที่ค่าตอบแทนที่ได้รับกลับมาอาจไม่คุ้มค่างับค่าเสื่อมเชิงทรัพยากร ขณะเดียวกันยังมีปัญหาของการรั่วไหลเชิงรายได้ ซึ่งหมายความว่า รายได้ที่เกิดขึ้น

เกือบ 2 ล้านบาท ไม่ได้กระจายไปยังคนไทยทั้งหมด แต่กลับกระจายไปยังผู้ประกอบการชาวต่างชาติด้วย เช่น กรณีการใช้แพลตฟอร์มการจองตั๋วเครื่องบิน หรือที่พักที่เป็นของต่างชาติ หรือการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศโดยเฉพาะในสาขาภัตตาคารและโรงแรม

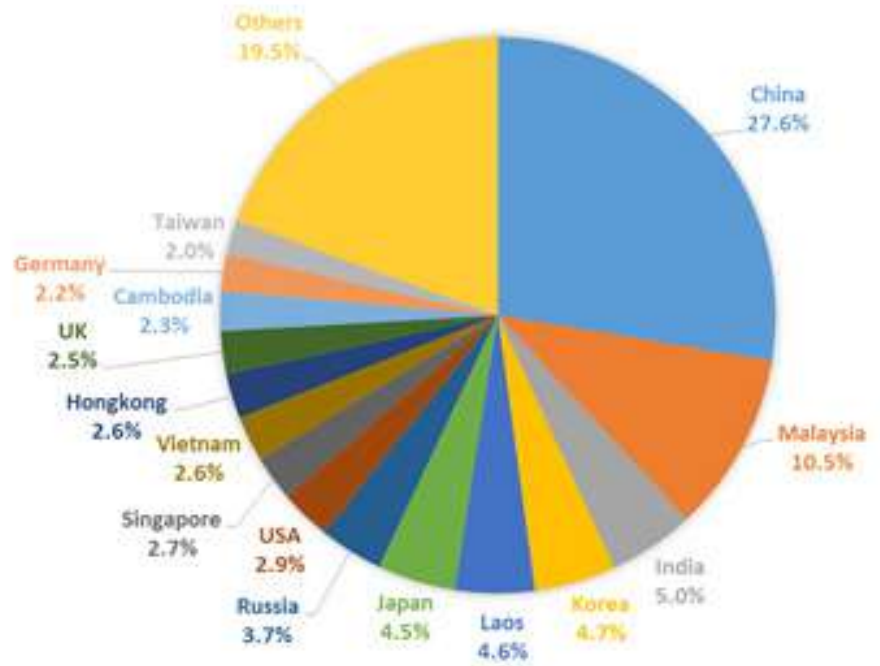

ภาพที่ 1 : จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ วันพักเฉลี่ย ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย และรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2562
ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

2. การกระจุกตัวเชิงสัญชาติของนักท่องเที่ยว

หรือการกระจุกในเชิงของส่วนแบ่งการตลาดของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา จากภาพที่ 2 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีการพึ่งพานักท่องเที่ยวจีนเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 27.6 หรือคิดเป็นเกือบ 1 ใน 3 ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้งหมดที่เดินทางมาเที่ยวไทยในปี 2562 ซึ่งการที่มีนักท่องเที่ยวจีนเข้ามาเที่ยวไทยเป็นจำนวนมากถือเป็นข้อดี แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากนักท่องเที่ยวจีนถือว่ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัวสูง อ่อนไหวต่อกระแสข่าวในโลก Social เช่น เหตุการณ์เรือล่มที่ภูเก็ตที่ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนลดลง นอกจากนี้การเดินทางของนักท่องเที่ยวจีนในปัจจุบันยังขึ้นอยู่กับนโยบายของทางการจีนเป็นหลัก โดยขณะนี้ทางการจีนยังไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางออกนอกประเทศในกรณีที่ไม่จำเป็น ดังนั้น จะเห็นว่าตลาดนักท่องเที่ยวจีนมีความอ่อนไหวค่อนข้าง ซึ่งการกระจุกตัวในลักษณะนี้ทำให้เกิดความเสี่ยง และนำมาซึ่งผลกระทบดังเช่นสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

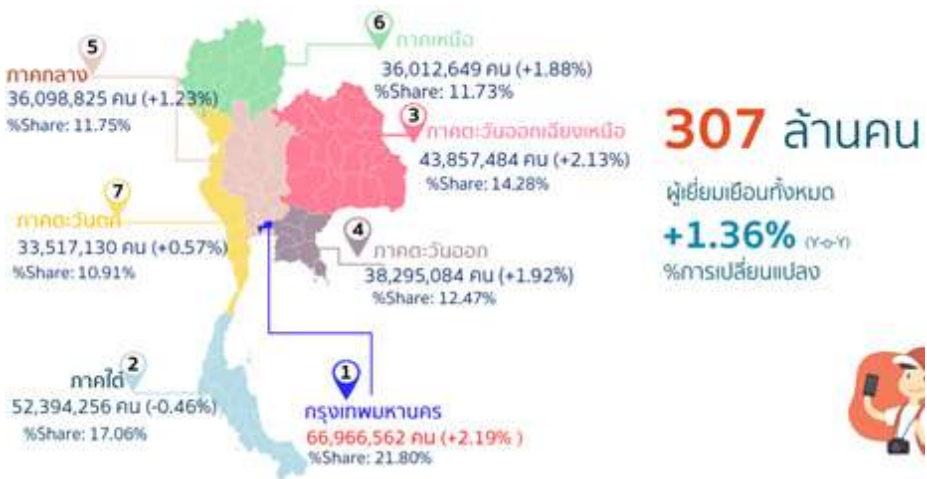
ภาพที่ 2 : ส่วนแบ่งการตลาดของจำนวนนักท่องเที่ยวรายสัญชาติ ปี 2562
ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาประมวลผลโดย สศค.

3. การกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวเชิงพื้นที่

สะท้อนจากจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน³ ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีจำนวน 307 ล้านคนในปี 2562 (ภาพที่ 3) สะท้อนให้เห็นว่ามีการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ โดยกรุงเทพมหานครเพียงจังหวัดเดียวมีผู้เยี่ยมชมคิดเป็นสัดส่วนแล้วกว่าร้อยละ 22 ขณะที่ภาคอื่น ๆ ทั้งภาคมีจำนวนผู้เยี่ยมชมน้อยกว่ากรุงเทพมหานคร และมีลำดับลดหลั่นกันลงมา โดยภาคใต้มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนสูงกว่าภาคอื่น และรองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก ทั้งนี้ การกระจายตัวของผู้เยี่ยมชมเยือนที่แตกต่างกันหมายถึง การกระจายตัวของรายได้ที่ต่างกันด้วย

3 ตามนิยามขององค์การสหประชาชาติ (United Nation:UN) ผู้มาเยือน (Visitor) หมายถึง บุคคลที่เดินทางไปยังประเทศที่ตนมิได้พักอาศัยอยู่เป็นประจำ ด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตามที่มิใช่ไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ ดังนั้น ผู้มาเยือน จึงหมายถึงรวมถึงผู้เดินทาง 2 ประเภท คือ

1. นักท่องเที่ยว (Tourist) คือ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราวที่พักอยู่ในประเทศที่มาเยือนไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง
2. นักทัศนจร (Excursionist) คือ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราว และอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง

ภาพที่ 3 : จำนวนผู้เยี่ยมชมชาวไทยและชาวต่างชาติจำแนกตามภูมิภาคในปี 2562 ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

โดยการกระจุกเหล่านี้ นำมาซึ่งการศึกษาวิเคราะห์กลุ่มจังหวัดการท่องเที่ยว โดยนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาศึกษาในเชิงความสัมพันธ์กับพื้นที่เพื่อนำไปสู่หนึ่งในแนวทางของการแก้ไขปัญหาของการกระจุกตัวของจำนวนและรายได้จากการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้ภาคการท่องเที่ยวที่เป็นเครื่องยนต์หลักของเศรษฐกิจไทยเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ต่อไป

การวิเคราะห์กลุ่มจังหวัด การท่องเที่ยว (Tourism Cluster)

เพื่อที่จะวิเคราะห์ว่าแต่ละจังหวัดในประเทศไทยมีความสัมพันธ์ในเชิงการท่องเที่ยวเป็น Cluster หรือไม่ ในที่นี้ทำการศึกษาโดยพิจารณาจากรายได้ต่อหัวจากการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดว่ามีความแตกต่างจากจังหวัดใกล้เคียงอย่างไร โดยอาศัยเครื่องมือ LISA (Local Indicators of Spatial Association) เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงกันว่ามีระดับรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

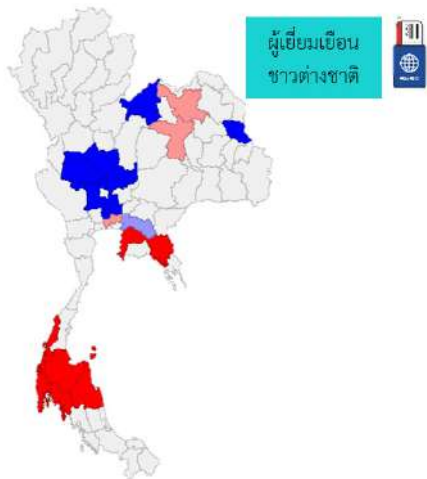
ในที่นี้ อาศัยข้อมูลรายได้ต่อหัวของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยและผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติของปี 2562 ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งเป็นปีก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อให้เห็นถึงศักยภาพในเชิงการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดในประเทศไทยในช่วงที่สถานการณ์การท่องเที่ยวเป็นปกติ

ผลการศึกษา

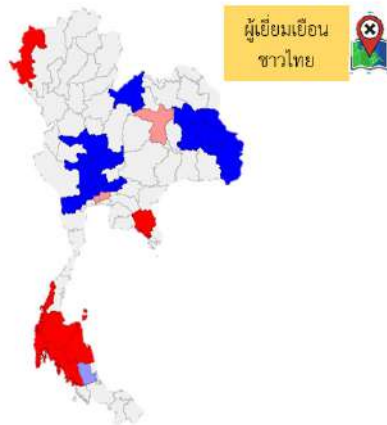
พบว่า การกระจายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวจากการท่องเที่ยวสูง ค่อนข้างกระจุกตัวในพื้นที่ภาคใต้ตอนกลาง ภาคตะวันออก และภาคเหนือ ในกรณีไทยเที่ยวไทย แต่สำหรับกรณีของชาวต่างชาติจะมีเพียงพื้นที่ภาคใต้ตอนกลาง และภาคตะวันออกเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังมีลักษณะของกลุ่ม Cluster การท่องเที่ยวที่ยังไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของไทยที่กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ จึงเป็นโอกาสของการพัฒนาการท่องเที่ยวในการสร้างความเชื่อมโยง (Clustering) ของการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดให้มากขึ้นได้ในอนาคต

- High-High หมายถึง รายได้ต่อหัวจากผู้เยี่ยมเยือนในจังหวัดนั้นสูง และรายได้ต่อหัวจากผู้เยี่ยมเยือนในจังหวัดข้างเคียงสูงด้วย
- Low-Low หมายถึง รายได้ต่อหัวจากผู้เยี่ยมเยือนในจังหวัดนั้นต่ำ และรายได้ต่อหัวจากผู้เยี่ยมเยือนในจังหวัดข้างเคียงต่ำด้วย
- Low-High หมายถึง รายได้ต่อหัวจากผู้เยี่ยมเยือนในจังหวัดนั้นต่ำ แต่รายได้ต่อหัวจากผู้เยี่ยมเยือนในจังหวัดข้างเคียงสูง
- High-Low หมายถึง รายได้ต่อหัวจากผู้เยี่ยมเยือนในจังหวัดนั้นสูง แต่รายได้ต่อหัวจากผู้เยี่ยมเยือนในจังหวัดข้างเคียงต่ำ
- Not Significant หมายถึง รายได้ต่อหัวจากผู้เยี่ยมเยือนในจังหวัดนั้น และในจังหวัดข้างเคียงไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

▲ ภาพที่ 4 : การเปรียบเทียบรายได้ท่องเที่ยวต่อหัวจากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ ปี 2562 ด้วยวิธี Univariate LISA (คำนวณจากรายได้ต่อหัวในรูปแบบ log scale)

▲ ภาพที่ 5 : การเปรียบเทียบรายได้ท่องเที่ยวต่อหัวจากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย ปี 2562 ด้วยวิธี Univariate LISA (คำนวณจากรายได้ต่อหัวในรูปแบบ log scale)

จากภาพที่ 4 และ 5 จะเห็นได้ว่าจังหวัดหัวเมือง เช่น กรุงเทพฯ และขอนแก่น เป็นจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวจากการท่องเที่ยวสูงทั้งจากผู้เยี่ยมเยือนไทยและผู้เยี่ยมเยือนต่างชาติ แต่จังหวัดโดยรอบยังมีรายได้จากการท่องเที่ยวที่ต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช เป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่อหัวจากการท่องเที่ยวสูงทั้งจากชาวไทยและ

ชาวต่างชาติ แต่จังหวัดที่ห่างออกมา เช่น ตรัง และจังหวัดโดยรอบจะมีรายได้ต่อหัวจากการท่องเที่ยวสูงจากเฉพาะชาวไทยเท่านั้น และหากขยับต่อมาที่จังหวัดพัทลุงจะพบว่าเป็นจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวจากการท่องเที่ยวโดยเฉพาะจากชาวไทยต่ำกว่าจังหวัดโดยรอบอย่างชัดเจน สำหรับกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก เช่น ชลบุรีและจังหวัดโดยรอบ เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวจากการท่องเที่ยวจากชาวต่างชาติสูง ในขณะที่ฉะเชิงเทราซึ่งอยู่ติดกันมีรายได้ต่อหัวต่ำกว่าอย่างชัดเจน กลุ่มจังหวัดภาคอีสาน มีเพียงจังหวัดขอนแก่นที่มีรายได้ต่อหัวจากการท่องเที่ยวสูงกว่าจังหวัดโดยรอบอย่างชัดเจนจากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ส่วนจังหวัดอื่น ๆ ส่วนใหญ่ยังไม่มีกลุ่มจังหวัดที่ทำรายได้ต่อหัวจากการท่องเที่ยวได้มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดเลยและมุกดาหารและจังหวัดใกล้เคียงเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวจากการท่องเที่ยวของทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติต่ำอย่างมีชัดเจน ทั้ง ๆ พื้นที่ของ 2 กลุ่มจังหวัดนี้ก็มีศักยภาพในการท่องเที่ยวเช่นกัน และสำหรับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ยังไม่มีคลังเตอรืของกลุ่มจังหวัดที่มี

รายได้ต่อหัวจากการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กันมากนัก มีเพียงจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดโดยรอบที่สามารถสร้างรายได้ต่อหัวจากการท่องเที่ยวของชาวไทยได้สูงเท่านั้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะคลัสเตอร์กลุ่มจังหวัดเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้ขยายวงกว้างออกไปซึ่งโอกาสในการพัฒนาดังกล่าวเพื่อการท่องเที่ยวของไทยยังมีอีกมาก อาทิ

1. การยกระดับพื้นที่ที่มีศักยภาพโดยรอบจังหวัดหัวเมือง เช่น กรุงเทพฯ และขอนแก่นซึ่งจังหวัดรอบข้างยังได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวต่ำกว่าอย่างชัดเจน
2. ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวไปสู่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนล่างที่มีศักยภาพ เพื่อเปิดตลาดใหม่และลดการกระจุกตัวของการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดเดิม

3. ควรสร้างคลัสเตอร์เพื่อเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคอีสานและภาคเหนือที่มีศักยภาพซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวมากนัก

4. ในภาพรวมจะเห็นว่ายังมีจังหวัดจำนวนมากที่ไม่มีความสัมพันธ์ในเชิงรายได้จากการท่องเที่ยวกับจังหวัดข้างเคียง จึงควรสนับสนุนการท่องเที่ยวในลักษณะที่เป็นคลัสเตอร์กลุ่มจังหวัดให้แพร่หลายในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

บทสรุป

ภาคการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่เติบโตได้ดี และสร้างรายได้มูลค่ามหาศาลในแต่ละปีให้กับเศรษฐกิจไทยมาโดยตลอด และยังเป็นกลไกหนึ่งที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจในแต่ภูมิภาค สร้างอาชีพ และก่อให้เกิดการกระจายได้ไปสู่ท้องถิ่น แต่เมื่อเกิดปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ขึ้น และทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก เนื่องจากมีการพึ่งพารายได้จาก

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสูง ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่องผิด อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศหารายได้ได้มากไม่ว่าแหล่งรายได้จะมาจากการส่งออกสินค้า การลงทุนในต่างประเทศ การท่องเที่ยว หรือวิธีอื่น ๆ นั้นถือเป็นเรื่องที่ดีอยู่แล้ว แต่ประเด็นสำคัญคือการรักษาเสถียรภาพของรายได้ที่เข้ามาพร้อมกับรายได้นั้นกระจายไปสู่ผู้รับผลประโยชน์อย่างทั่วถึงซึ่งหนึ่งในแนวทางที่สำคัญที่รักษาเสถียรภาพของรายได้พร้อมกับกระจายรายได้ คือการให้นักท่องเที่ยวที่กระจายตัวไปยังพื้นที่ข้างเคียง เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเที่ยวนานขึ้น ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นจ่ายต่อคนต่อทริปรวมไปถึงการแก้ปัญหาการรับนักท่องเที่ยวที่เกินขีดความสามารถของจังหวัดท่องเที่ยวหลัก โดยใช้วิธีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะกลุ่มจังหวัดการท่องเที่ยว (Tourism Cluster) ที่เน้นเชื่อมโยงพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอยู่พร้อมกับการเพิ่มศักยภาพให้กับจังหวัดข้างเคียง ซึ่งวิธีนี้จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ได้อีกด้วย

สถานการณ์ ด้านการท่องเที่ยวของ จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงปลายปี 2564

บทความโดย

ดร. นรพัชร์ อัครวัลลภ

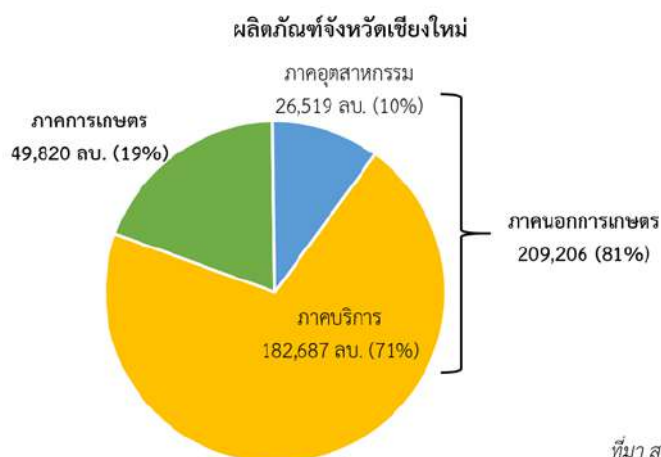
นายกานต์ แจ่มชัดใจ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

เมื่อนึกถึงจังหวัดท่องเที่ยวในภาคเหนือในความคิดของหลายๆ ท่านคงจะนึกถึงจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดแรก ๆ เนื่องจากเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีสถานที่ท่องเที่ยวในหลายรูปแบบที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในหลายๆ รูปแบบ ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี โบราณสถาน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสะท้อนผ่านคำขวัญประจำจังหวัดเชียงใหม่ “ดอยสุเทพเป็นศรี ประเพณีเป็นสง่า บุปผชาติงามตา งามล้ำค่านครพิงค์” รวมไปถึงอาหารพื้นถิ่นของภาคเหนือที่น่ารับประทานและเป็นที่ยอมรับของคนไทยทั่วประเทศ เช่น ข้าวซอย ขนมจีนน้ำเงี้ยว น้ำพริกหนุ่ม และแกงฮังเล เป็นต้น

จังหวัดเชียงใหม่ ยังเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของภาคเหนืออีกด้วย โดยในปี 2562 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประเมินว่า ผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ของจังหวัดเชียงใหม่มีมูลค่าเท่ากับ 259,026 ล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าสูงสุดของจังหวัดการเกษตร 209,206 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 81 ทั้งนี้ ภาคนอกการเกษตร สามารถแบ่งออกเป็นภาคอุตสาหกรรม 26,519 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์จังหวัด และภาคบริการ 182,687 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 71 ของผลิตภัณฑ์จังหวัด (รายละเอียดตามรูปที่ 1) สะท้อนให้เห็นว่าภาคบริการนั้นเป็นภาคส่วนที่มีสามารถสร้างมูลค่าได้มากที่สุดและมีความสำคัญต่อจังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างมาก

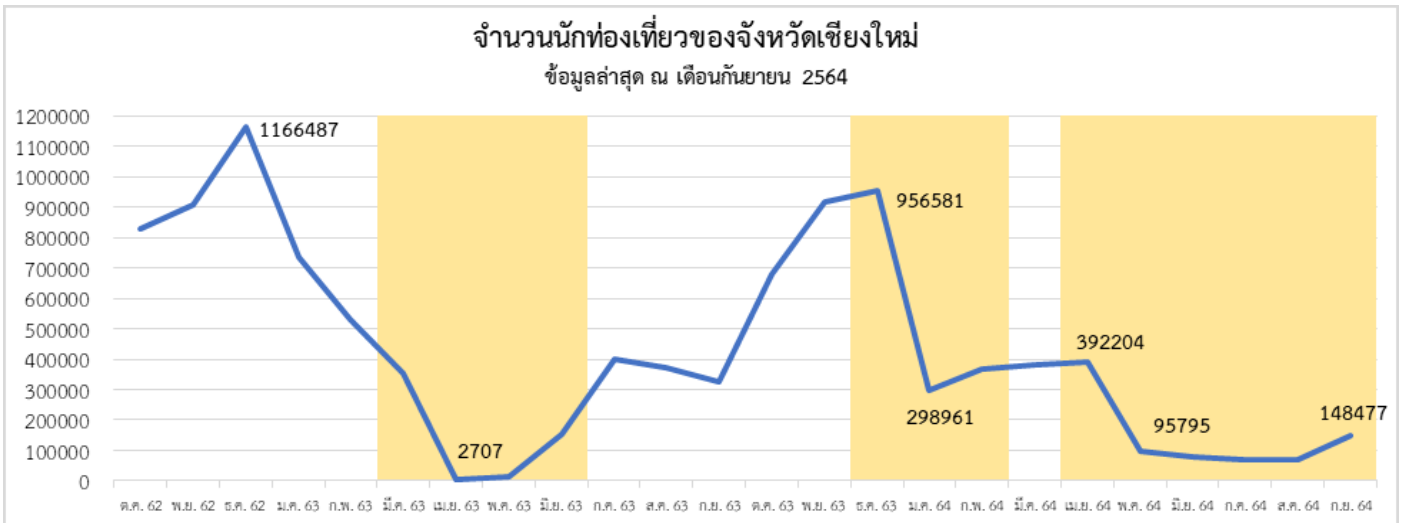

◀ ภาพที่ 1 : แผนภูมิวงกลมแสดงผลิตภัณฑ์จังหวัดเชียงใหม่

อย่างไรก็ดี สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด 19) ที่มีการแพร่ระบาดตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 จนถึงปัจจุบันก็ได้ส่งผลกระทบต่อจังหวัดเชียงใหม่ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะภาคบริการ ซึ่งเป็นภาคส่วนที่สร้างมูลค่าให้กับจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด สังเกตได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลง โดยก่อนการระบาดของโรคโควิด 19 ระลอกที่ 1 (ก่อนเดือนมีนาคม 2563) จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่สูงสุดอยู่ที่ 1,166,487 คนในเดือนธันวาคม 2562 ต่อมาเมื่อมีการระบาดของโรคโควิด 19 ระลอกหนึ่งระหว่างเดือนมีนาคม - มิถุนายน 2563 จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ลดลงอย่างมาก โดยต่ำที่สุดอยู่ที่ 2,707 คนในเดือนเมษายน 2563 หลังจากหมดการระบาดในระลอกแรกแล้ว จำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มฟื้นตัวขึ้นจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในประเทศ ประกอบกับมีมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยว “โครงการเราเที่ยวด้วยกัน เฟส 1” ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่สูงขึ้นอีกครั้งก่อนการระบาดของโรค

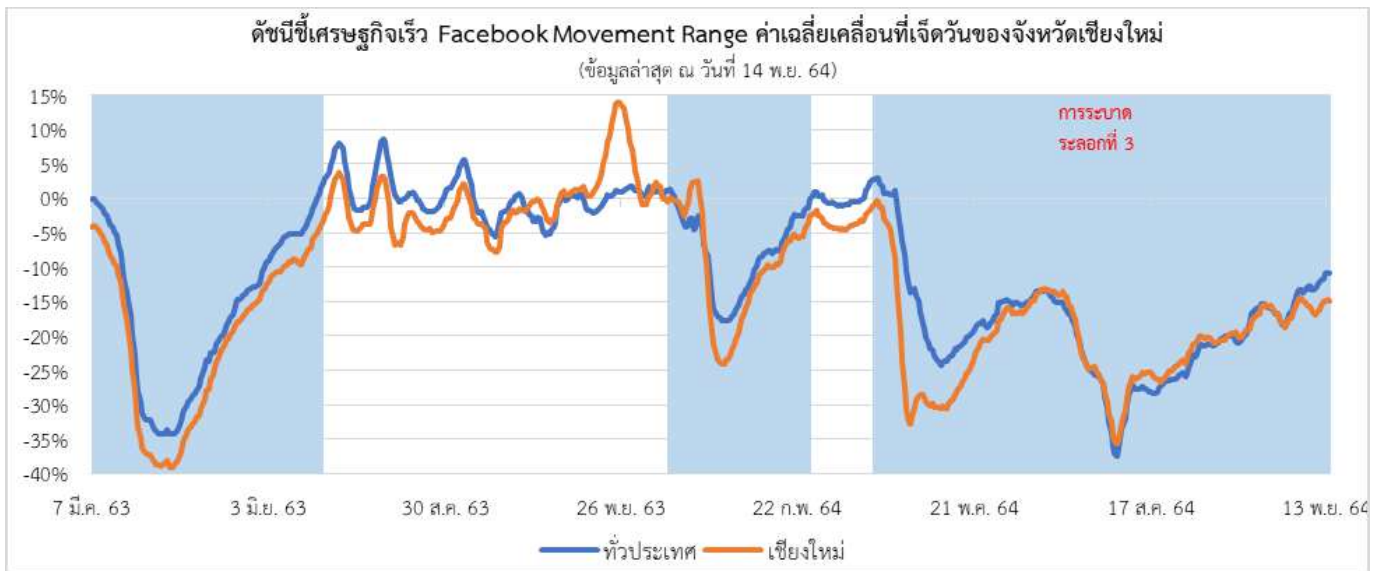
โควิด 19 ระลอกที่ 2 ที่เริ่มขึ้นในช่วงกลางเดือนเดือนธันวาคม ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างมากในช่วงเดือนมกราคม 2564 และทรงตัวต่อเนื่อง จนถึงช่วงเดือนพฤษภาคม 2564 ซึ่งมีการระบาดในระลอกที่ 3 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอีกครั้งและลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงเดือนสิงหาคม 2564 เนื่องจากภาครัฐมีการมาตรการในการควบคุมโรคระบาดอย่างเข้มงวด อย่างไรก็ตาม ในเดือนกันยายน 2564 จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่กลับมามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากการที่ภาครัฐผ่อนคลามาตรการในการควบคุมโรคดังกล่าว (รายละเอียดตามภาพที่ 2)

▲
ภาพที่ 2 : จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่
ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

นอกจากนี้ ผลกระทบจากการระบาดของโรคดังกล่าวต่อเศรษฐกิจจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสังเกตได้จากดัชนีชี้เร็วเศรษฐกิจ Facebook Movement Range ซึ่งเป็นดัชนีชี้เร็วที่แสดงถึงการเคลื่อนไหวของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน Facebook เมื่อเปรียบเทียบกับการเคลื่อนไหวในช่วงในต้นปี 2563 หรือระหว่างม.ค.- ก.พ.2563 หรือก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในต้นปี 2563 โดยพบว่าในการระบาดระลอกที่ 1 (เดือนมีนาคม 2563 – มิถุนายน 2563) ทำให้ดัชนีชี้เร็วของจังหวัดเชียงใหม่ลดลงมาอยู่ที่ระดับต่ำสุดที่ร้อยละ -39 ในระหว่างวันที่ 10 – 17 เมษายน 2563 ขณะที่การระบาดในระลอกที่สอง (เดือนธันวาคม 2563 – กุมภาพันธ์ 2564) ดัชนีชี้เร็วของจังหวัดเชียงใหม่ลดลงต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ -24 ในระหว่างวันที่ 14 –17 มกราคม 2564 และการระบาดในระลอกที่สาม (เดือนเมษายน 2563 – ปัจจุบัน) ดัชนีชี้เร็วของจังหวัดเชียงใหม่ลดลงต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ -36 ในวันที่ 31 กรกฎาคม 2564 ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลงในช่วงการระบาดระลอกต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่เดือนกันยายน 2564 ดัชนีชี้เร็วของจังหวัดเชียงใหม่มีสัญญาณที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง (รายละเอียดตามภาพที่ 3)

▲
ภาพที่ 3 : ดัชนีชี้เศรษฐกิจเร็ว Facebook Movement Range ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่เจ็ดวันของจังหวัดเชียงใหม่ ที่มา : Facebook ประมวลผลโดย สศค.

ทั้งนี้ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และวารสารการเงินการคลัง ได้มีโอกาสสัมภาษณ์ คุณวัชรายุทธ์ ก้าววงศ์ ผู้อำนวยการการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเชียงใหม่ เกี่ยวกับการติดตามความคืบหน้าในการเปิดรับนักท่องเที่ยว และการพัฒนาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2564 ที่ผ่านมา โดยมีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้

คุณวีชรายุทธ์ ก้าววงศ์ ผู้อำนวยการ
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สำนักงานเชียงใหม่

สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวและผลกระทบของโรคโควิด 19 ของจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบัน

ปัจจุบันจังหวัดเชียงใหม่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด 19) เป็นอย่างมาก โดยจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนผู้ติดเชื้อจำนวนมากเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศซึ่งส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยว เพราะใกล้เข้าสู่ฤดูกาลท่องเที่ยวแล้ว อย่างไรก็ตาม จังหวัดเชียงใหม่มีความพยายามในการเร่งฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 เพื่อที่จะลดจำนวนผู้ติดเชื้อให้ได้เร็วที่สุด โดยผู้บริหารระดับจังหวัดยืนยันว่าสามารถควบคุมการระบาดในครั้งนี้ได้

การเปิดประเทศเพื่อรับนักท่องเที่ยวต่างชาติในวันที่ 1 พฤศจิกายน กับสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่

ปัจจุบันผู้ประกอบการภาคบริการในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศมาระยะหนึ่งแล้ว และได้ทำตามแผนที่ภาครัฐกำหนดเพื่อให้ผ่านการประเมินมาตรฐาน SHA และ SHA + (Amazing Thailand Safety and Health Administration) ที่จะทำให้สถานประกอบการที่ผ่านมาตรฐานดังกล่าวสามารถรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2564 เป็นต้นมา จังหวัดเชียงใหม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางทางอากาศจำนวนทั้งหมด 127 คน (จำนวน ณ วันสัมภาษณ์) โดยยอดจองเที่ยวบินเช่าเหมาลำเข้ามาจังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2564 – 4 มีนาคม 2565 ประมาณ 55 เที่ยวบิน ได้แก่ สายการบิน Jeju Air, สายการบิน Korean Air, สายการบิน Asiana Airline และ สายการบิน Jin Air ซึ่งคาดว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวจากเที่ยวบินเช่า

เหมาลำประมาณ 12,510 คน พักเฉลี่ย 6 วันต่อคน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 10,000 บาทต่อคน นอกจากนี้ในวันที่ 7 -11 ธันวาคม 2564 จะมีเที่ยวบินซึ่งทำการบินตรงจากประเทศมาเลเซียมายังเชียงใหม่ มีจำนวนผู้โดยสาร 127 คน โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ประมาณการรายได้จากการเปิดรับนักท่องเที่ยวในครั้งนี้เท่ากับ 600.48 ล้านบาท นอกจากนี้ททท. ได้การประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวภายในประเทศในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวภายในประเทศ 1.5 ล้านคน และสามารถสร้างรายได้ประมาณ 15,000 ล้านบาทครั้งนี้ได้

“โครงการ Charming Chiang Mai” เปิดเมืองต้อนรับนักท่องเที่ยว

โครงการ Charming Chiang Mai เป็นหนึ่งในโครงการเปิดรับนักท่องเที่ยวในลักษณะ Sandbox คือ เมื่อเดินทางถึงประเทศไทย ต้องกักตัวในจังหวัดที่เป็น Sandbox เป็นเวลา 7 วัน และตรวจเชื้อโควิด 19 แบบ RT-PCR 2 ครั้ง อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน รัฐบาลได้ประกาศเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ 63 ประเทศที่มีความเสี่ยงต่ำ โดยใช้รูปแบบ Test and Go คือ นักท่องเที่ยวจาก 63 ประเทศเมื่อเดินทางถึงประเทศไทยจะเข้าพักในโรงแรมที่ได้รับมาตรฐาน SHA และ SHA + 1 คืนและเข้ารับการตรวจ RT-PCR 1 ครั้ง หากไม่พบเชื้อสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ทั่วประเทศ โดยใช้รูปแบบนี้กับพื้นที่นำร่องด้านการท่องเที่ยว 17 จังหวัด ตามประกาศของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แต่นักท่องเที่ยวจากประเทศที่เหลือนอกเหนือจาก 63 ประเทศนั้น หากประสงค์เดินทางเข้าท่องเที่ยวประเทศไทยก็สามารถเข้าร่วมโครงการในรูปแบบ Sandbox ที่กล่าวมาข้างต้นได้

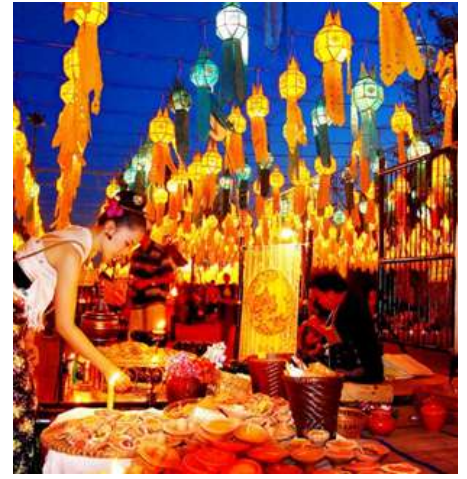

นโยบายภาครัฐด้านการท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่

ในส่วนของนโยบายภาครัฐที่จะช่วยผลักดันด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ สามารถแบ่งออกได้ 2 ส่วน อันดับแรก คือ นโยบายจากส่วนจังหวัดและท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีการช่วยกันร่วมมือกันผลักดันและส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดมาโดยตลอด รวมไปถึง ททท. สำนักงานเชียงใหม่ ก็ได้มีส่วนในการช่วยประชาสัมพันธ์ และจัดงานโปรโมทการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่มาโดยตลอด ซึ่งในโอกาสนี้จังหวัดเชียงใหม่กำลังจะจัดงานเทศกาลใหญ่ คือ เทศกาลประเพณียี่เป็ง โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่เป็นประธานจัดงาน และงานตกแต่งเมืองเชียงใหม่ อาทิเช่น ประตูป่าแพ เป็นต้น จัดโดยเทศบาลเมืองเชียงใหม่ และอีกส่วนหนึ่งคือนโยบายจากส่วนภาครัฐส่วนกลาง ได้แก่ “โครงการเราเที่ยวด้วยกัน” เป็นโครงการที่ผู้ประกอบการให้ความสนใจและเข้าร่วมเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการลงทะเบียนของผู้ประกอบการซึ่งทางหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้มีการได้เข้าไปช่วยเหลือและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการที่ต้องการเข้าร่วมแล้ว

Key Success และความท้าทายในการเปิดรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้

สำหรับ Key Success ของการเปิดรับนักท่องเที่ยวในครั้งนี้ คือ จังหวัดเชียงใหม่ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการช่วยกันส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กำลังจะเข้ามาท่องเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่ในช่วงปลายปี ซึ่งถือว่าเป็นฤดูกาลท่องเที่ยวของภาคเหนือเนื่องจาก ภูมิอากาศที่มีอุณหภูมิลดลง สิ่งแวดล้อมที่น่าท่องเที่ยว และเข้าสู่เทศกาลสำคัญของจังหวัด คือ งานประเพณียี่เป็ง โดยขณะนี้ อุณหภูมิบนดอยต่างๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อุณหภูมิลดลงเป็นเลขหลักเดียวแล้ว และสำหรับความท้าทายของจังหวัดเชียงใหม่ก็ยังคงเป็นสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และควรเร่ง

▲ งานประเพณียี่เป็ง
ที่มา : travel.kapook.com

ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการภาคบริการได้รับการประเมินมาตรฐาน SHA และ SHA + เพิ่มมากขึ้น

อุทกภัยปี 2564 กระทบเศรษฐกิจไทย แค่ไหน?

บทความโดย

ดร.นรพัชร์ อัครวัลลภ

นางสาวคงขวัญ คีลา

นายภัทร จารุวัฒน์มงคล

นายประกอบ สุริเยนทรากกร

นางสาวบุณชฎริกา ชลพิทักษ์วงศ์

นายกานต์ แจ็งชัดใจ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

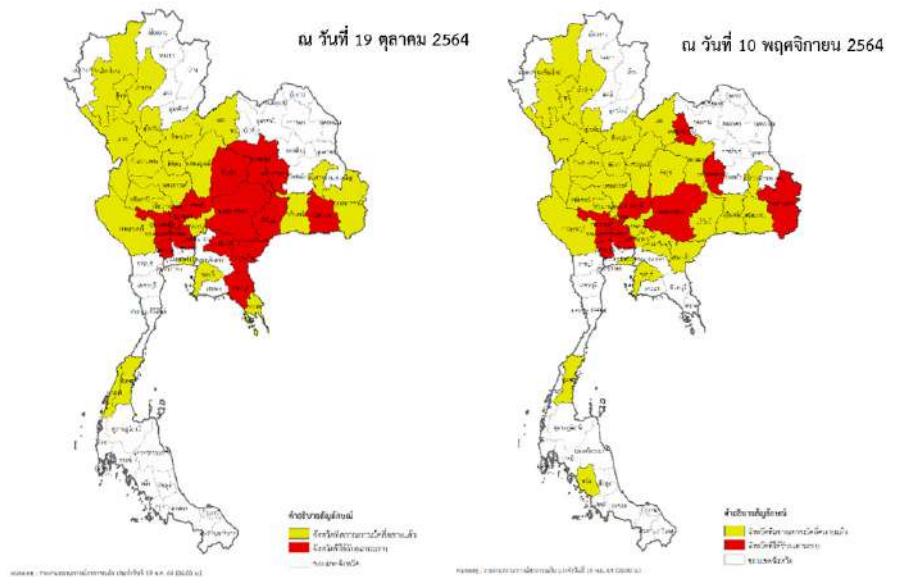
ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็น
ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สถานการณ์อุทกภัย ปี 2564

ในปี 2564 ประเทศไทยประสบกับสถานการณ์อุทกภัย เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพายุและร่องมรสุม จำนวน 4 ลูก ได้แก่ (1) พายุไซนร้อนเตี้ยนหมู่ ซึ่งเคลื่อนตามแนวร่องมรสุมเข้าปกคลุมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง ทำให้บริเวณประเทศไทยตอนบนมีฝนเพิ่มมากขึ้นและมีฝนตกหนักถึงหนักมากบางแห่ง ตั้งแต่วันที่ 23 กันยายน 2564 ถึง 7 ตุลาคม 2564 ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลากในพื้นที่ 33 จังหวัด (2) พายุไซนร้อนคมปาซุ ซึ่งอ่อนกำลังลงเป็นหย่อมความกดอากาศต่ำ และร่องมรสุมพาดผ่านภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในขณะที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้กำลังแรงพัดปกคลุมทะเลอันดามันภาคใต้ และอ่าวไทย ตั้งแต่วันที่ 15 ถึง 17 ตุลาคม 2564 ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลากในพื้นที่ 6 จังหวัด (3) ร่องมรสุมพาดผ่านภาคตะวันออกและภาคใต้ตอนบน เข้าสู่หย่อมความกดอากาศต่ำบริเวณ ประเทศลาวและเวียดนามตอนกลาง ประกอบกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้กำลังปานกลางพัดปกคลุมทะเลอันดามัน ภาคใต้ และอ่าวไทย ตั้งแต่วันที่ 17 ถึง 18 ตุลาคม 2564 ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลากในพื้นที่ 9 จังหวัด และ (4) พายุไซนร้อนไลออนร็อก ซึ่งอ่อนกำลังลงเป็นหย่อมความกดอากาศต่ำ ทำให้บริเวณภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีฝนตกหนักถึงหนักมาก ตั้งแต่วันที่ 8 ถึง 14 ตุลาคม 2564 ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน และน้ำป่าไหลหลากในพื้นที่ 9 จังหวัด โดยสรุปในช่วงเวลาดังกล่าวของปี 2564 ประเทศไทยมีจังหวัดที่ประสบกับสถานการณ์อุทกภัยทั้งสิ้น 41 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง ตาก สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ พิจิตร กำแพงเพชร เลย ขอนแก่น มหาสารคาม ชัยภูมิ ยโสธร นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ปราจีนบุรี สระแก้ว จันทบุรี นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท ลพบุรี

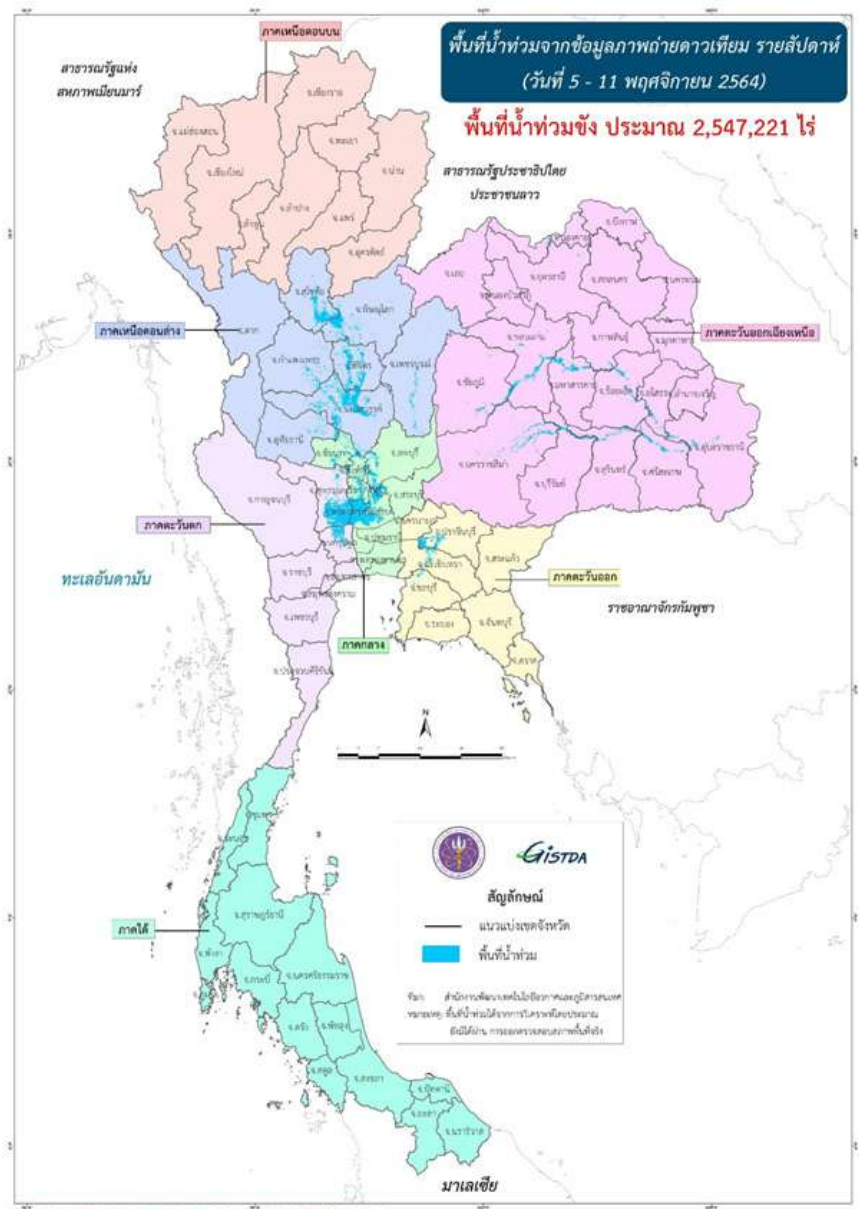
กาญจนบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี
สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา
ปทุมธานี นครปฐม ชลบุรี
สมุทรปราการ นครนายก ตราด
ชุมพร ระนอง และตรัง (ภาพที่ 1)

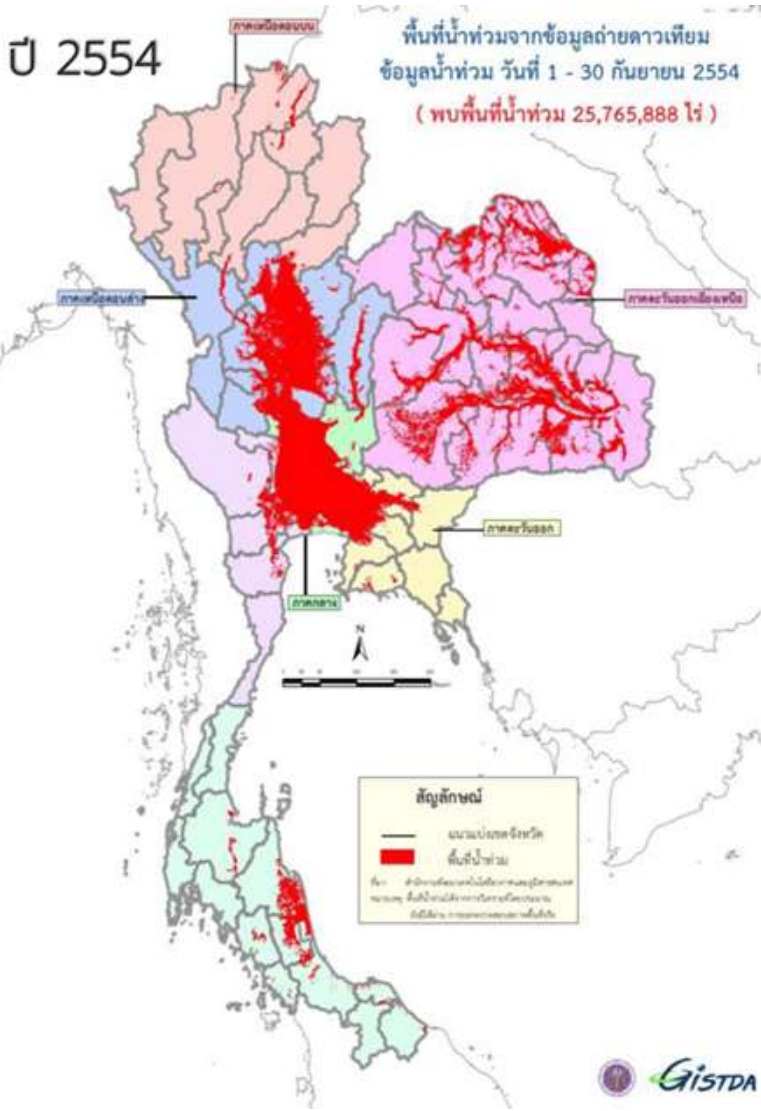
ทั้งนี้ สถานการณ์น้ำท่วมในปี
2564 ได้ส่งผลกระทบต่อไปยัง
หลายพื้นที่ในประเทศไทย โดย
พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม
ส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรกรรม
รองลงมาเป็นภาคบริการ และ
ภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ
ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับ
สถานการณ์น้ำท่วมในปี 2554
จะพบว่า ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน
2564 พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ
จากน้ำท่วมในปี 2564 มีประมาณ
2.5 ล้านไร่ (ภาพที่ 2) ต่ำกว่า
ในปี 2554 ที่มีพื้นที่ได้รับ
ผลกระทบจากน้ำท่วมกว่า
25.8 ล้านไร่ ค่อนข้างมาก
(ภาพที่ 3)

▲ ภาพที่ 1 : แผนที่แสดงจังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม ปี 2564
ณ วันที่ 19 ตุลาคม 2564 และวันที่ 10 พฤศจิกายน 2564
ที่มา : ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สำนักทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ภาพที่ 2 : พื้นที่น้ำท่วมปี 2564 ▶
จากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม

ภาพที่ 3 : พื้นที่น้ำท่วมปี 2554 จากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม แสดงให้เห็นว่า ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564 พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในปี 2564 มีประมาณ 2.5 ล้านไร่ น้อยกว่าในปี 2554 ที่มีพื้นที่ได้รับผลกระทบกว่า 25.8 ล้านไร่ ค่อนข้างมาก

สถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำ และปริมาณฝน

สถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำ

สถานการณ์น้ำอ่างเก็บน้ำ ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2564 มีสถานการณ์น้ำในอ่างค่อนข้างสูงจากสถานการณ์พายุในช่วงเวลาดังกล่าว ส่งผลให้ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำสำคัญหลายอ่างมีปริมาณน้ำมากเกินความจุอ่าง อาทิ (1) อ่างเก็บหนองปลาไหล จังหวัดระยอง มีระดับน้ำ

อยู่ที่ร้อยละ 116 ที่ระดับเก็บกักเต็ม¹ แต่เป็นความจุที่ระดับเต็มโดยมีปริมาณน้ำเท่ากับร้อยละ 102 ของความจุชั่วคราว ยังไม่เกิดสถานการณ์ความเสี่ยงเรื่องอุทกภัย (2) อ่างเก็บน้ำอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีปริมาณน้ำเกินความจุที่ร้อยละ 115 จากอิทธิพลของพายุและร่องความกดอากาศต่ำที่เข้าสู่ประเทศไทยตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคม ส่งผลให้เขื่อนอุบลรัตน์มีความจำเป็นต้องระบายน้ำจำนวนมากลงลำน้ำพอง ส่งผลกระทบต่อพื้นที่อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และยังเพิ่มน้ำในแม่น้ำชีทำให้สถานการณ์น้ำท่วมในพื้นที่ใกล้เคียงแม่น้ำชียังไม่คลี่คลาย (3) อ่างเก็บน้ำลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา มีปริมาณน้ำเกินความจุที่ร้อยละ 106 จากอิทธิพลของฝนที่ตกหนักในช่วงที่ผ่านมา แต่เนื่องจากความสามารถในการเก็บกักน้ำสูงสุดของอ่างเก็บน้ำลำตะคองสามารถเก็บกักได้มากกว่าปริมาณน้ำในปัจจุบัน (ปริมาณน้ำในปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 74 ของความจุสูงสุด) และ (4) อ่างเก็บน้ำทับเสลา จังหวัดอุทัยธานีมีระดับ

1 กรมชลประทานได้มีการเสริมขอบอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล จังหวัดระยอง ส่งผลทำให้มีความจุ (ชั่วคราว) ที่เพิ่มมากขึ้น

น้ำเกินความจุอ่างที่ร้อยละ 102 เป็นระดับน้ำที่ลดลงจากช่วงก่อนหน้า ปัจจุบันมีการระบายน้ำลดลง ทำให้สถานการณ์น้ำท่วมที่จังหวัดอุทัยธานีคลี่คลาย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสถานการณ์ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำล่าสุดอยู่ในสถานการณ์ปกติและปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งเป็นปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภคในฤดูแล้งของประเทศไทย

น้ำมากวิกฤต (% รุน.) ล่าสุด : 2021-10-27

อ่างเก็บน้ำ
หนองปลาไหล

อ่างเก็บน้ำ
อุบลรัตน์

อ่างเก็บน้ำ
สำตะคอง

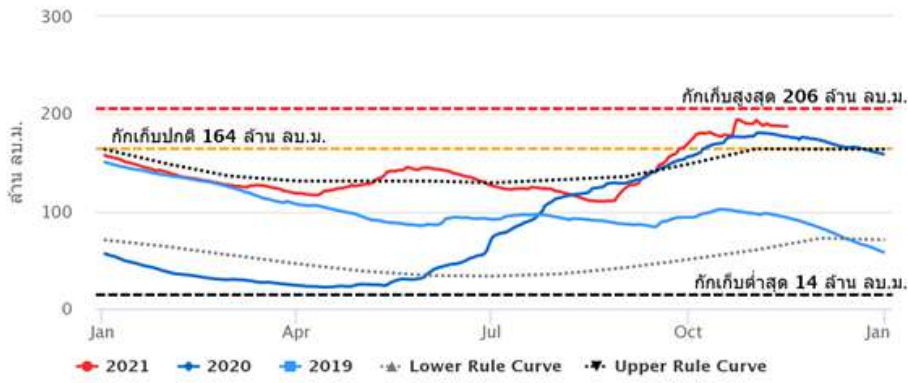
อ่างเก็บน้ำ
ทับเสลา

ภาพที่ 4 : อ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำมาก
ที่มา : คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)
ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2564

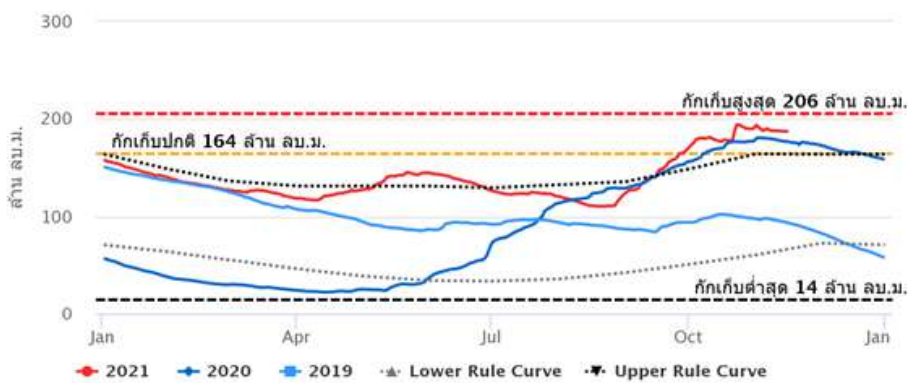

สถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำสำคัญเทียบกับในอดีต

สถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำสำคัญหลายอ่างเมื่อเทียบกับในอดีตมีปริมาณน้ำสูงขึ้นจากฝนที่ตกหนักในช่วงฤดูฝนของประเทศ ส่งผลให้น้ำในเขื่อนหลายเขื่อนมีปริมาณน้ำสูงกว่าระดับน้ำในอดีต อาทิ เขื่อนหนองปลาไหล จังหวัดระยอง มีปริมาณน้ำมากกว่าในช่วงปี 2562 และ 2563 โดยปัจจุบันมีปริมาณน้ำเกินระดับกักเก็บที่ร้อยละ 116 แต่ปริมาณความจุดังกล่าวเป็นปริมาณความจุเต็ม ในปัจจุบันกรมชลประทานได้แก้ไขสถานการณ์โดยการเพิ่มความจุของอ่างทำให้ปริมาณน้ำในปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 97 ของความจุอ่างชั่วคราว ทำให้ปริมาณน้ำในอ่างไม่ไหลท่วมไปยังจังหวัดระยอง อย่างไรก็ตาม ปริมาณน้ำในอ่างฯ นับเป็นปริมาณน้ำที่สูงเมื่อเทียบกับปริมาณน้ำในอดีต โดยเป็นผลมาจากสถานการณ์พายุและสถานการณ์ฝนตกที่ตกหนักในช่วงฤดูฝนของประเทศในปีนี้

ภาพที่ 5 : ปริมาณเก็บกัก เขื่อนหนองปลาไหล (116%)
ที่มา : คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)
ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2564

ภาพที่ 6 : ปริมาณเก็บกัก อ่างเก็บน้ำอุบลรัตน์ (115%)
ที่มา : คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2564

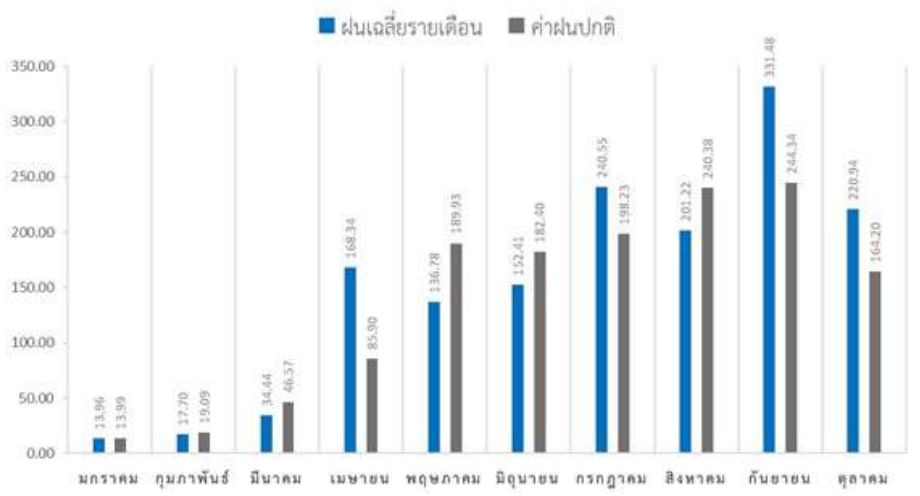
อ่างเก็บน้ำอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีปริมาณน้ำมากกว่าในช่วงปี 2562 และ 2563 ค่อนข้างมาก โดยปัจจุบันมีระดับน้ำเกินระดับ ปริมาณเก็บกักที่ร้อยละ 115 ซึ่งทำให้มีการระบายน้ำเพิ่มขึ้น ทำให้ส่ง ผลกระทบต่อพื้นที่อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และยังเพิ่มน้ำใน แม่น้ำชีทำให้สถานการณ์น้ำท่วมในพื้นที่ใกล้เคียงแม่น้ำชียังไม่ คลี่คลาย สถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำอุบลรัตน์นับเป็นปริมาณน้ำที่ สูงมากเมื่อเทียบกับในอดีต เป็นผลจากพายุเตี้ยนหมู่ทำให้บริเวณ ประเทศไทยตอนบนมีฝนเพิ่มมากขึ้นและมีฝนตกหนักถึงหนักมาก บางแห่ง ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก โดยส่งผลให้ ปริมาณน้ำในอ่างฯ เพิ่มสูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าน้ำในอ่างเก็บ น้ำหลายแห่งของประเทศจะมี ปริมาณน้ำสูงขึ้นกว่าระดับน้ำใน อดีต เนื่องจากสถานการณ์ทาง ธรรมชาติที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูฝน ของประเทศไทยในปี 2564 แต่ใน ปัจจุบันเริ่มเข้าสู่ฤดูแล้งของ ประเทศทำให้ไม่มีปริมาณน้ำฝน มาเพิ่มและสถานการณ์อุทกภัย ในหลายพื้นที่คลี่คลาย ส่งผลให้ ระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำอยู่ในระดับ ปกติ และเพียงพอต่อการอุปโภค บริโภคและทำกิจกรรมต่าง ๆ ใน ฤดูแล้งของประชาชนในแต่ละ ภาคของประเทศ

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือนในประเทศไทย ปี 2564

ในช่วงเดือนกันยายน 2564 ที่ผ่านมามีปริมาณน้ำฝน มากกว่าค่าปกติค่อนข้างมาก เนื่องจากมีสถานการณ์พายุที่ส่งผลกระทบต่อมายังประเทศไทยและส่งผลให้เกิดสถานการณ์น้ำท่วมในหลายจังหวัด ขณะที่ปริมาณน้ำฝนในเดือนตุลาคม 2564 มีปริมาณฝนที่ตกมาทั้งหมด 221 มิลลิเมตร คิดเป็นร้อยละ 134 ของปริมาณฝนเฉลี่ยปกติ ซึ่งนับเป็นปริมาณน้ำฝนที่อยู่ในเกณฑ์สูง สถานการณ์ดังกล่าวเป็นผลมาจากพายุที่เข้ามายังประเทศไทย ทำให้เกิดฝนตกตลอดช่วงเดือนตุลาคม 2564

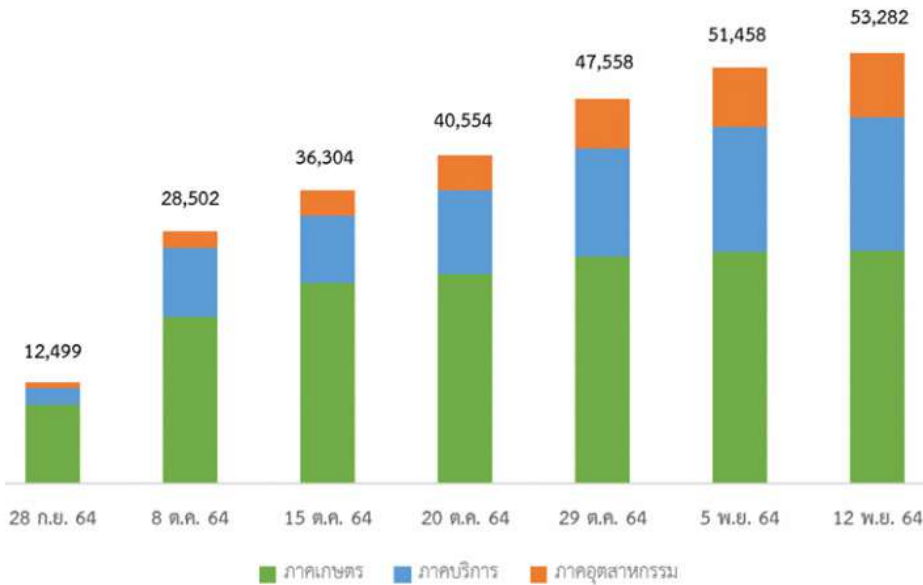
ภาพที่ 7 : ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือนในประเทศไทย ปี 2564 ที่มา: ศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สำนักทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจจากสถานการณ์น้ำท่วม ปี 2564

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในแต่ละสัปดาห์

ผลกระทบจากสถานการณ์น้ำท่วมในปี 2564 ได้ส่งผลกระทบต่อไปยังหลายพื้นที่ในประเทศไทย โดยพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรกรรม รองลงมาเป็นภาคบริการ และภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณามูลค่าผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในแต่ละสัปดาห์ที่ผ่านมา พบว่า มูลค่าผลกระทบต่อ

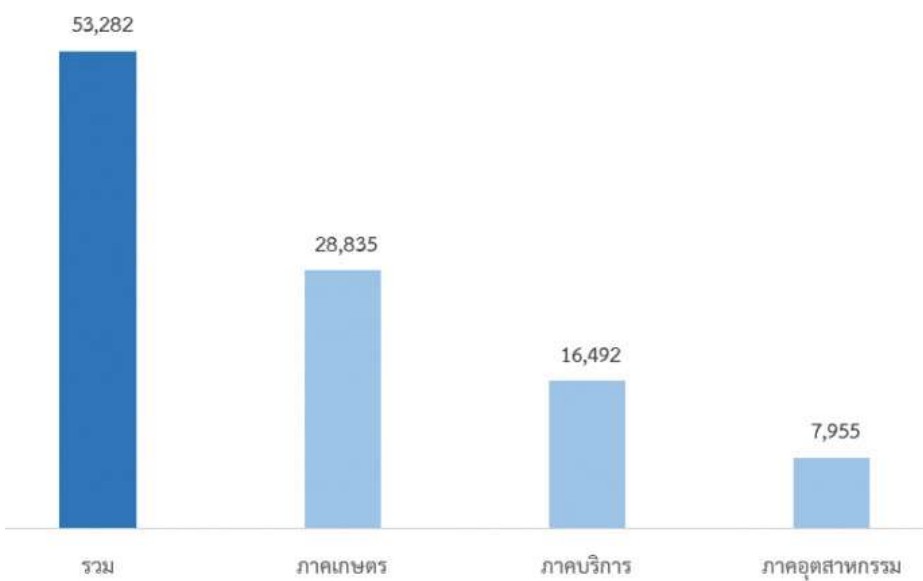
เศรษฐกิจยังคงเพิ่มต่อเนื่องทุกสัปดาห์ แต่ในสัปดาห์ล่าสุดเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอลง แสดงให้เห็นว่าผลกระทบจากสถานการณ์น้ำท่วมเริ่มมีความจำกัด

◀ กราฟที่ 1 : มูลค่าผลกระทบต่อเศรษฐกิจจากสถานการณ์น้ำท่วม ปี 2564 เบื้องต้น ในแต่ละสัปดาห์ที่ผ่านมา (ล้านบาท)

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย

จากการประเมินมูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจเบื้องต้น ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2564 พบว่า เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์น้ำท่วมในปี 2564 แล้วประมาณ 53,282 ล้านบาท โดยภาคเกษตรกรรมได้รับผลกระทบสูงที่สุดที่ 28,835 ล้านบาท และภาคบริการได้รับผลกระทบรองลงมาที่ 16,492 ล้านบาท ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบจำกัดที่ 7,955 ล้านบาท โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

▲ กราฟที่ 2 : มูลค่าผลกระทบต่อเศรษฐกิจจากสถานการณ์น้ำท่วม ปี 2564 เบื้องต้น (ล้านบาท)

ผลกระทบต่อภาคการเกษตร² (วันที่ 1 กันยายน – 9 พฤศจิกายน 2564)

ด้านพืช ได้รับผลกระทบ 51 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร เชียงใหม่ เชียงราย ตาก น่าน แพร่ พะเยา พิจิตร เพชรบูรณ์ พิษณุโลก ลำปาง ลำพูน แม่ฮ่องสอน สุโขทัย อุทัยธานี นครสวรรค์ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา เลย มหาสารคาม บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ยโสธร ร้อยเอ็ด หนองบัวลำภู อุบลราชธานี อำนาจเจริญ กรุงเทพมหานคร ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี กาญจนบุรี ราชบุรี ปทุมธานี นนทบุรี ปราชญ์บุรี ระยอง จันทบุรี ตราด นครปฐม สระแก้ว สุพรรณบุรี นครนายก เพชรบุรี และระนอง เกษตรกร 523,695 ราย พื้นที่การเกษตรได้รับผลกระทบ 5,808,089 ไร่ แบ่งเป็น ข้าว 4,008,122 ไร่ พืชไร่และพืชผัก 1,739,333 ไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้นและอื่น ๆ 60,634 ไร่

ด้านปศุสัตว์ ได้รับผลกระทบ 19 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ พิษณุโลก สุโขทัย ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาญจนบุรี ชัยนาท ปทุมธานี ลพบุรี สระบุรี พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี และสิงห์บุรี เกษตรกร 57,411 ราย สัตว์ได้รับผลกระทบ 11,499,848 ตัว แบ่งเป็น โค-กระบือ 192,281 ตัว สุกร 234,957 ตัว แพะ-แกะ 58,908 ตัว สัตว์ปีก 11,013,702 ตัว

² รายงานสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2564

ทั้งนี้ การประเมินมูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจเบื้องต้นต่อภาคการเกษตร ในกรณีที่ผลผลิตสินค้าเกษตรที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์อุทกภัยเสียหายทั้งหมด³ มีดังนี้

ข้าวได้รับผลกระทบ 4,008,122 ไร่ หรือคิดเป็นผลผลิต 1,663,371 ตัน ราคาข้าวเปลือกเจ้าเฉลี่ยตันละ 7,500 บาท คิดเป็นมูลค่าผลกระทบที่เกิดขึ้น 12,475 ล้านบาท

พืชไร่และพืชผัก 1,739,333 ไร่ (สมมติฐานให้ร้อยละ 35 เป็นมันสำปะหลัง ร้อยละ 35 เป็นอ้อย และอีกร้อยละ 30 เป็นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) โดยราคามันสำปะหลังและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย กิโลกรัมละ 2 และ 8 บาท ตามลำดับ ขณะที่ราคาอ้อยเฉลี่ยตันละ 900 บาท รวมคิดเป็นมูลค่าผลกระทบที่เกิดขึ้น 6,944 ล้านบาท

โค-กระบือ ได้รับผลกระทบ 192,281 ตัว ราคาเฉลี่ยตัวละ 35,000 บาท คิดเป็นมูลค่าผลกระทบที่เกิดขึ้น 6,730 ล้านบาท

³ ราคาเฉลี่ยของข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โค กระบือ สุกร ไก่ และแพะ จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และข้อมูลผลผลิตต่อไร่จากรายงานสถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้มปี 2564 จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สุกร ได้รับผลกระทบ 234,957 ตัว หรือคิดเป็น 23,495,700 กิโลกรัม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 67 บาท คิดเป็นมูลค่าผลกระทบที่เกิดขึ้น 1,574 ล้านบาท

แพะ-แกะ ได้รับผลกระทบ 58,908 ตัว ราคาเฉลี่ยตัวละ 3,500 บาท คิดเป็นมูลค่าผลกระทบที่เกิดขึ้น 206 ล้านบาท

สัตว์ปีก (สมมติให้เป็นไก่ทั้งหมด) ได้รับผลกระทบ 11,013,702 ตัว หรือคิดเป็น 25,882,200 กิโลกรัม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 35 บาท คิดเป็นมูลค่าผลกระทบที่เกิดขึ้น 906 ล้านบาท

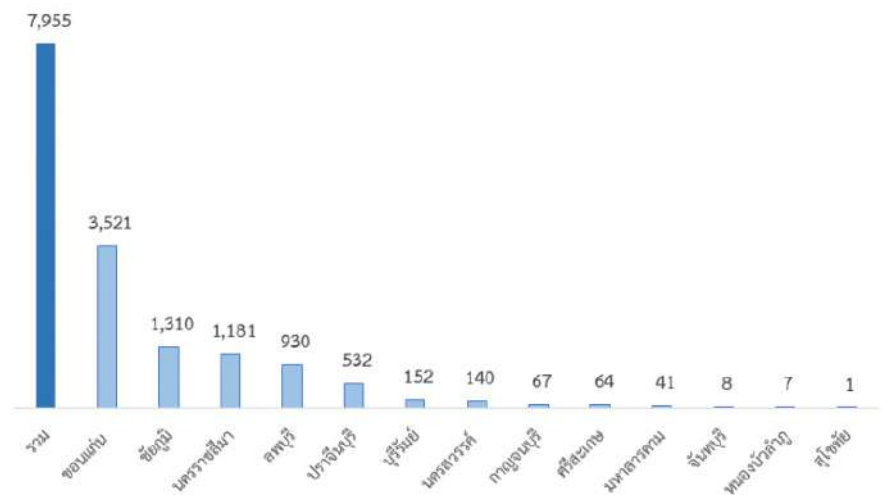
รวมมูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจเบื้องต้นของภาคการเกษตรอยู่ที่ 28,835 ล้านบาท

ผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรม

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคลังจังหวัด 39 จังหวัดที่อยู่ในพื้นที่น้ำท่วม และนำมารวบรวมประมวลผลพบว่า พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรกรรม โดยพื้นที่ภาค

อุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบอยู่ในบางจังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา ลพบุรี ปราชินบุรี บุรีรัมย์ นครสวรรค์ กาญจนบุรี ศรีสะเกษ มหาสารคาม จันทบุรี หนองบัวลำภู และสุโขทัย ทั้งนี้ พบว่า มูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจเบื้องต้นของภาคอุตสาหกรรม (ในช่วงวันที่ 23 กันยายน 2564 – 12 พฤศจิกายน 2564) พบว่า อยู่ที่ 7,955 ล้านบาท⁴

4 ประเมินจากการสอบถามความคิดเห็น รายงานประมาณการเศรษฐกิจปี 2564 ของแต่ละจังหวัด และช่วงระยะเวลาที่เกิดผลกระทบ

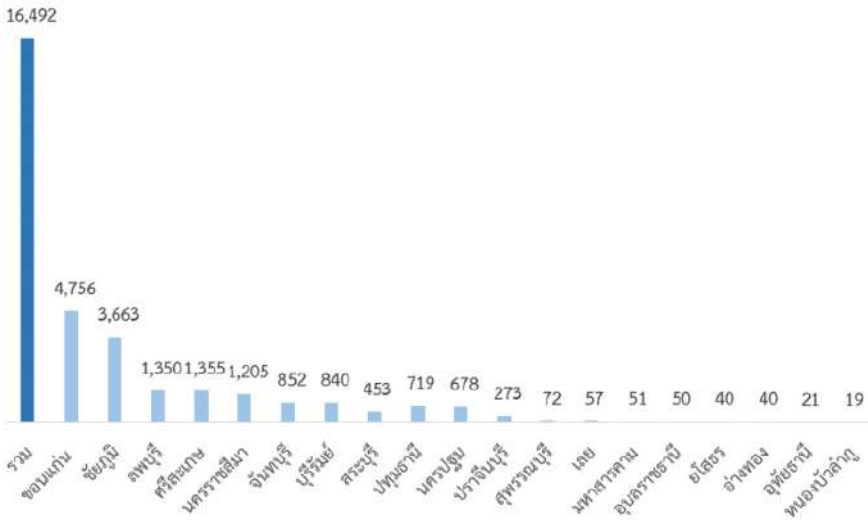

กราฟที่ 4 : มูลค่าผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมจากสถานการณ์น้ำท่วมปี 2564 เบื้องต้น (ล้านบาท)

ผลกระทบต่อภาคบริการ

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคลังจังหวัด 39 จังหวัดที่อยู่ในพื้นที่น้ำท่วม และนำมารวบรวมประมวลผล พบว่า พื้นที่ภาคบริการที่ได้รับผลกระทบอยู่ในบางจังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น ชัยภูมิ ลพบุรี ศรีสะเกษ นครราชสีมา จันทบุรี บุรีรัมย์ สระบุรี ปทุมธานี นครปฐม ปราชินบุรี สุพรรณบุรี เลย มหาสารคาม อุบลราชธานี ยโสธร อ่างทอง อุทัยธานีและหนองบัวลำภู ทั้งนี้ มูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจเบื้องต้นของภาคบริการ (ในช่วงวันที่ 23 กันยายน 2564 – 12 พฤศจิกายน 2564) พบว่าอยู่ที่ 16,492 ล้านบาท [5]ด้านปศุสัตว์ได้รับผลกระทบ 19 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ พิษณุโลก สุโขทัย ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาญจนบุรี ชัยนาท ปทุมธานี ลพบุรี สระบุรี

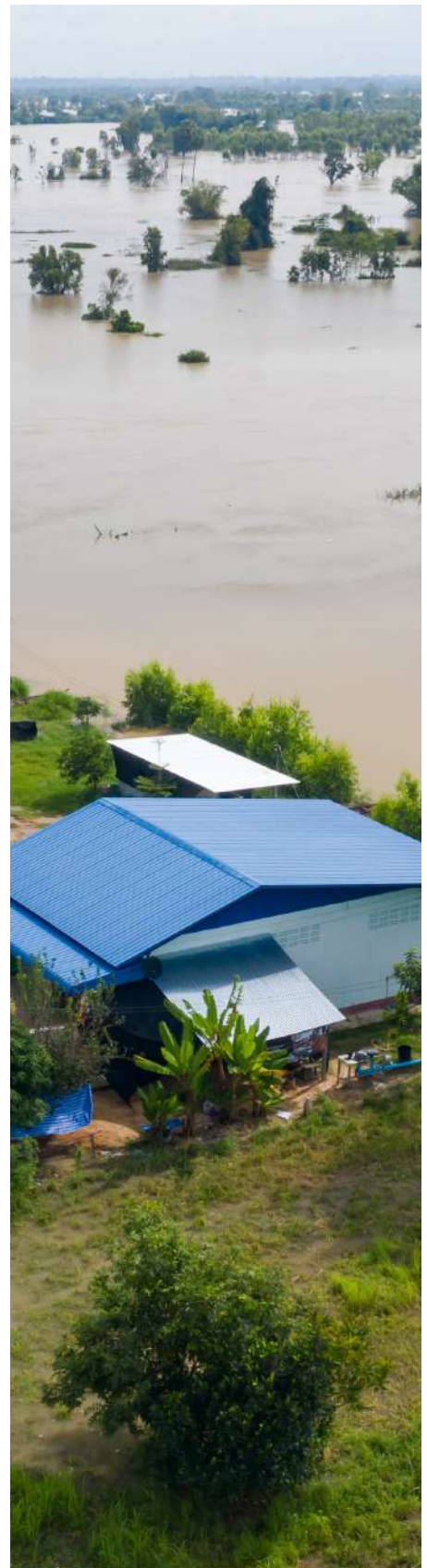
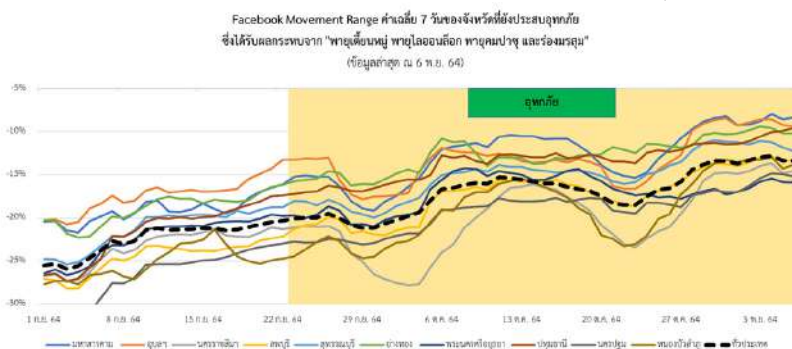
พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี และสิงห์บุรี เกษตรกร 57,411 ราย
 สัตว์ได้รับผลกระทบ 11,499,848 ตัว แบ่งเป็น โค-กระบือ 192,281
 ตัว สุกร 234,957 ตัว แพะ-แกะ 58,908 ตัว สัตว์ปีก 11,013,702 ตัว

กราฟที่ 5 : มูลค่าผลกระทบต่อภาคบริการจากสถานการณ์น้ำท่วมปี 2564 เบื้องต้น (ล้านบาท)

ผลกระทบจากเครื่องชี้เศรษฐกิจเร็ว Facebook Movement Range

จาก Facebook Movement Range ค่าเฉลี่ย 7 วันของจังหวัดที่ประสบอุทกภัย ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2564 แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อการเดินทางของประชาชนในพื้นที่ที่ประสบอุทกภัย เริ่มตั้งแต่วันที่ 23 กันยายน 2564 โดยก่อนจะเกิดอุทกภัยนั้นพบว่า สถานการณ์การเดินทางของประชาชนทั่วไป (ผู้ใช้งาน Facebook) ในหลายจังหวัดที่ประสบอุทกภัยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น เนื่องจากคาดว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะคลี่คลายลง อย่างไรก็ตาม หลังจากเกิดอุทกภัยไม่ได้ทำให้สถานการณ์การเดินทางของประชาชนทั่วไปลดลงอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับมูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจเบื้องต้นของภาคบริการที่ยังคงได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจไม่มากนัก

กราฟที่ 6 : Facebook Movement Range ค่าเฉลี่ย 7 วัน ของจังหวัดที่ยังประสบอุทกภัย ซึ่งได้รับผลกระทบจากพายุเดือนพฤษภาคม ไซโคลนอ็อก พายุคมปาซุ และร่องมรสุม
 ที่มา: Facebook
 หมายเหตุ: % การเปลี่ยนแปลงเทียบกับ Baseline ก.พ. 63

มาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการ ของภาครัฐ

ในช่วงที่เกิดสถานการณ์อุทกภัย สถาบันการเงินเฉพาะกิจภายใต้กระทรวงการคลัง ได้จัดทำมาตรการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนและผู้ประกอบการผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยผ่านการพักชำระหนี้และสนับสนุนสินเชื่อเพิ่มเติม ได้แก่

1) ธนาคารออมสิน ได้ออกมาตรการการพักชำระหนี้ และมาตรการสนับสนุนสินเชื่อฉุกเฉิน โดยให้สินเชื่อสำหรับลูกค้ารายย่อย ในวงเงินกู้รายละไม่เกิน 500,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0 ต่อปี ในปีแรก ปลอดชำระคืนเงิน 3 เดือนแรก และระยะเวลาผ่อนชำระ 3-5 ปี นอกจากนี้ ยังให้สินเชื่อเคหะ วงเงินกู้รายละไม่เกิน 1,000,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0 ต่อปี ในปีแรก ระยะเวลาผ่อนชำระสูงสุดไม่เกิน 40 ปี และสินเชื่อสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) วงเงินกู้สูงสุดร้อยละ 10 ของ

วงเงินกู้เดิม แต่ไม่เกิน 5 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3.5 ต่อปี ในปีแรก ปลอดชำระเงินต้น 1 ปี ระยะเวลาผ่อนชำระสูงสุดไม่เกิน 5 ปี ทั้งนี้ มาตรการต่าง ๆ สามารถยื่นคำขอสินเชื่อภายใน 3 เดือนนับตั้งแต่วันที่ประกาศภัยพิบัติหรือวันที่ประสบภัยพิบัติ

2) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้ออกมาตรการพักชำระหนี้โดยการพักชำระหนี้ไม่เกิน 12 เดือน และไม่คิดดอกเบี้ยปรับ และมาตรการสินเชื่อฉุกเฉิน วงเงินกู้รายละไม่เกิน 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0 ต่อปี เป็นระยะเวลา 6 เดือน และระยะเวลาผ่อนชำระไม่เกิน 3 ปี

3) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ได้ออกมาตรการสำหรับลูกค้าเดิมที่หลักประกันได้รับความเสียหาย สามารถขอรับการลดดอกเบี้ยเหลือร้อยละ 0 ต่อปี เป็นระยะเวลา 4 เดือน มาตรการสำหรับลูกค้าเดิม และลูกค้าใหม่ที่ประสงค์ยื่นขอสินเชื่อเพื่อปลูก

สร้างทดแทนอาคารเดิมหรือเพื่อซ่อมแซมอาคาร วงเงินกู้รายละไม่เกิน 1 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี ในปีแรก และ MRR -3.5 ต่อปี หรือร้อยละ 3 ในปีที่ 2-3 มาตรการสำหรับลูกหนี้ที่มีสถานะเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan : NPL) ที่หลักประกัน ได้รับความเสียหาย สามารถขอพักชำระเงินต้นและดอกเบี้ยใน 4 เดือนแรก และเดือนที่ 5 ถึงเดือนที่ 16 อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี มาตรการสำหรับลูกหนี้ NPL ที่ได้รับผลกระทบด้านรายได้ สามารถขอลดอัตราดอกเบี้ยเหลือร้อยละ 1 ต่อปี เป็นระยะเวลา 1 ปี และมาตรการสำหรับลูกค้าที่เป็นผู้ประสบภัยที่ทากรมธรรม์ประกันอัคคีภัยซึ่งคุ้มครองภัยธรรมชาติ จะพิจารณาจ่ายเงินสินไหมให้แก่ลูกค้าอย่างเร่งด่วนเป็นพิเศษ

4) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ได้ออกมาตรการพักชำระหนี้สำหรับลูกค้าที่มีการกู้ยืม

แบบมีระยะเวลา (Term Loan) จะได้รับการพักชำระเงินต้นสูงสุดไม่เกิน 3 เดือน และสำหรับลูกค้าที่มีสัญญาเบิกเงินทุนหมุนเวียนประเภทตัวสัญญาใช้เงิน (Promissory Note : P/N) จะได้รับพักชำระดอกเบี้ยสูงสุดไม่เกิน 3 เดือน และยังมีมาตรการสินเชื่อฉุกเฉินอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4.99 ต่อปี ตลอดอายุสัญญา ระยะเวลาสูงสุดไม่เกิน 5 ปี ปลดชำระคืนเงินต้นสูงสุดไม่เกิน 1 ปี

5) ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ได้ออกมาตรการช่วยเหลือลูกค้าที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย โดยการพักชำระหนี้เงินต้น ชำระเฉพาะกำไรเป็นระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน และให้ขยายระยะเวลาชำระหนี้ออกไป ไม่เกินระยะเวลาที่พักชำระ และยกเว้นค่าชดเชยผิดนัดชำระ (Late charge)

6) บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) ได้มีมาตรการช่วยเหลือลูกค้า SMEs สำหรับผู้ประกอบการ SMEs ที่เป็นลูกค้าของ บสย. ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย และหนังสือค้ำประกันสินเชื่อลงวันที่ ตั้งแต่ 15 ตุลาคม ถึง 30

พฤศจิกายน 2564 จะได้รับการพักชำระค่าธรรมเนียมการค้าประกันสินเชื่อและค่าจัดการค้ำประกัน (ถ้ามี) เป็นระยะเวลา 3 เดือน นอกจากนี้ยังมีมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ บสย. ได้แก่ มาตรการลดค่างวดโดยการผ่อนจ่ายร้อยละ 20 หรือจ่ายขั้นต่ำ 500 บาท สูงสุด 3 เดือน และการพักดอกเบี้ยเกิดใหม่ หรือมาตรการพักชำระหนี้ สำหรับลูกค้า บสย. ที่ค้างชำระหนี้ไม่เกิน 3 เดือน โดยการพักชำระหนี้สูงสุด 3 เดือน และพักดอกเบี้ยเกิดใหม่

ทั้งนี้ มาตรการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยปี 2564 ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจจะสามารถช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบได้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย อาทิ ประชาชน เกษตรกร ผู้ประกอบการรายย่อย SMEs ซึ่งจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ลูกค้าทำให้ประชาชนและผู้ประกอบการมีเงินหมุนเวียน ช่วยฟื้นฟูกิจการ รวมถึงปรับปรุงและซ่อมแซมอาคาร เพื่อให้สามารถประกอบกิจการและประกอบอาชีพต่อไปได้

นอกจากนี้ ในระยะต่อไปเมื่อสิ้นสุดฤดูฝนและเริ่มเข้าสู่ฤดูแล้ง

กิจกรรมต่าง ๆ และการอุปโภคบริโภคของประชาชนมีความจำเป็นต้องใช้น้ำเพิ่มมากขึ้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้มีการออกมาตรการเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้ง ได้แก่ 1) มาตรการเร่งเก็บน้ำ เป็นการเร่งเก็บกักน้ำในแหล่งน้ำทุกประเภท โดยการสูบน้ำไปเก็บไว้ในอ่างเก็บน้ำแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำใต้ดิน 2) มาตรการจัดหาแหล่งน้ำสำรองในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ และ 3) มาตรการเตรียมน้ำสำรองสำหรับพื้นที่ลุ่มต่ำเพื่อสนับสนุนน้ำเตรียมแปลงเพาะปลูกนาปี โดยมาตรการเหล่านี้จะช่วยดูแลประชาชนและกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพทางการเกษตรอย่างใกล้ชิด และป้องกันการประสบปัญหาภัยแล้งที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในช่วงถัดไป

สรุป

สถานการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อหลายจังหวัดของประเทศ โดยพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรกรรม รองลงมาเป็นภาคบริการ และภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ โดยภาคอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบไม่มากนัก เนื่องจากผู้ประกอบการมีการเตรียมความพร้อมสำหรับรับมือกับสถานการณ์น้ำท่วมได้เป็นอย่างดี และเมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์น้ำท่วมในปี 2554 พบว่า พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในปี 2564 มีประมาณ 2.5 ล้านไร่ ต่ำกว่าในปี 2554 ที่มีพื้นที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมกว่า 25.8 ล้านไร่ ค่อนข้างมาก ทำให้ผลกระทบ

จากสถานการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจไทยในปี 2564 มีไม่มากนัก โดยประเมินว่า มูลค่าผลกระทบทางเศรษฐกิจเบื้องต้น ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2564 อยู่ที่ประมาณ 53,282 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.34 ของมูลค่าเศรษฐกิจไทยในปี 2563 (Nominal GDP) ทั้งนี้ รัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการช่วยเหลือและบรรเทาผลกระทบจากสถานการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้น โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจภายใต้กระทรวงการคลัง ได้จัดทำมาตรการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนและผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ผ่านการพักชำระหนี้และสนับสนุนสินเชื่อเพิ่มเติม

นอกจากนี้ จากสถานการณ์ฝนที่ตกหนักในประเทศไทยที่ส่งผลให้เกิดอุทกภัยนั้น ได้ส่งผลดีในแง่ของการมีน้ำสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้งปี 2564/65 (ฤดูแล้งประเทศไทยเริ่ม 1 พฤศจิกายน ถึง 30 เมษายน ของทุกปี) โดยในปี 2564 ปริมาณน้ำเก็บกักในแหล่งน้ำทั่วประเทศมีปริมาณน้ำถึง 61,849 ล้านลูกบาศก์เมตร เมื่อเทียบกับปี 2563 ซึ่งมีปริมาณน้ำอยู่ที่ 50,682 ล้านลูกบาศก์เมตร ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนการบริหารจัดการน้ำในทุกกิจกรรมสำหรับประชาชนได้ในทุกภาคส่วน และสามารถวางแผนการเพาะปลูกข้าวนาปีและพืชฤดูแล้งอื่น ๆ ได้ โดยรัฐบาลมีนโยบายให้เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในปี 2564 เป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดสรรน้ำเป็นกลุ่มแรกสำหรับการทำเกษตรกรรมในปี นี้ สำหรับน้ำอุปโภคบริโภคของการประปานครหลวงที่ผลิตแจกจ่ายให้กับประชาชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลก็จะมีปริมาณเพียงพอและไม่ขาดแคลน ทำให้เขตเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไม่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ สำหรับในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออก (EEC) พบว่า มีปริมาณน้ำเก็บกักถึง 2,824 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 91 ของความเก็บกัก ซึ่งมากกว่าในปี 2563 ถึง 330 ล้านลูกบาศก์เมตร ทำให้ลดการเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำของการผลิตภาคอุตสาหกรรมในปีนี้ได้ โดยสรุป ปริมาณน้ำที่เพียงพอสำหรับทุกภาคส่วนในปัจจุบัน จะเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการผลิตสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมให้เดินหน้าต่อไปได้อย่างราบรื่น และจะช่วยสนับสนุนให้เศรษฐกิจไทยในระยะต่อไปสามารถฟื้นตัวได้

การคาดการณ์อัตราการเติบโต ทางเศรษฐกิจจากข้อมูล เครื่องชี้เศรษฐกิจปัจจุบัน

บทความโดย

ดร. นรพัชร์ อัครวัลลภ

นายประกอบ สุริเยนทรากร

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

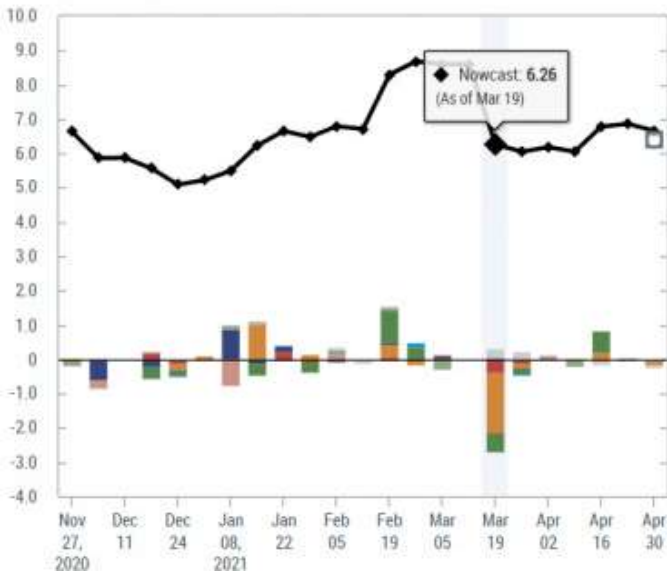
ที่มาและความสำคัญ

การติดตามภาวะเศรษฐกิจที่เท่าทันสถานการณ์เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการวางแผนเศรษฐกิจทั้งในเชิงบุคคล ธุรกิจ และการดำเนินนโยบายของภาครัฐ แต่เนื่องจากตัวเลขทางการของการเติบโตทางเศรษฐกิจหรือ GDP ซึ่งเป็นตัวเลขสำคัญที่ใช้ในการติดตามภาวะเศรษฐกิจที่ถูกจัดทำขึ้นโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้น เป็นตัวเลขรายไตรมาสและมักจะเผยแพร่หลังจากที่ไตรมาสนั้นผ่านไปแล้วประมาณ 6-7 สัปดาห์ จึงจำเป็นต้องหาเครื่องชี้เศรษฐกิจอื่นๆ มาทดแทนในการติดตามภาวะเศรษฐกิจให้มีความรวดเร็วมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาหนึ่งของการติดตามภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันคือ การที่มีเครื่องชี้เศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก แต่ไม่สามารถสรุปผลของเครื่องชี้เศรษฐกิจได้อย่างชัดเจนด้วยการคำนวณเชิงปริมาณ ทำให้การสรุปผลภาวะเศรษฐกิจโดยทั่วไปมักเกิดจากความเห็นของนักวิเคราะห์ (Expert Opinion) เท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในโลกยุค “Big Data” ที่มีข้อมูลเครื่องชี้เศรษฐกิจเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และมีความรวดเร็วในการเผยแพร่ ไม่ว่าจะเป็น Google trend, Facebook Mobility index ข้อมูลจากดาวเทียม ฯลฯ ดังนั้น การพัฒนาเครื่องมือเชิงปริมาณเพื่อต่อ ยอดการประมวลผลเครื่องชี้เศรษฐกิจจำนวนมากดังกล่าวจะช่วยลดปัญหาที่อาจเกิดจากความอคติส่วนตัวของนักวิเคราะห์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่เครื่องชี้เศรษฐกิจหลายเครื่องชี้มีทิศทางและขนาดที่แตกต่างกัน ทำให้การติดตามภาวะเศรษฐกิจมีความคลาดเคลื่อนได้ ที่ผ่านมามีหลายหน่วยงาน/องค์กร อาทิเช่น Federal Reserve Bank of New York และ Federal Reserve Bank of Atlanta ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้พัฒนาวิธีการคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจในระยะสั้นจากเครื่องชี้เศรษฐกิจที่มีเป็นจำนวนมากเพื่อให้สามารถประมวลผลเครื่องชี้ทั้งหมดในเชิงปริมาณให้มีความชัดเจนมากขึ้น เรียกว่า “Nowcasting” ซึ่งเห็นได้จากตัวอย่างการทำ Nowcasting ของ Federal Reserve Bank of New York ดังนี้

◆ The New York Fed Staff Nowcast ○ Advance GDP estimate □ Latest GDP estimate

■ Housing and construction ■ Manufacturing ■ Surveys ■ Retail and consumption ■ Income ■ Labor ■ International trade ■ Others

Percent (annual rate)

Expand

Data Flow (Mar 19, 2021)

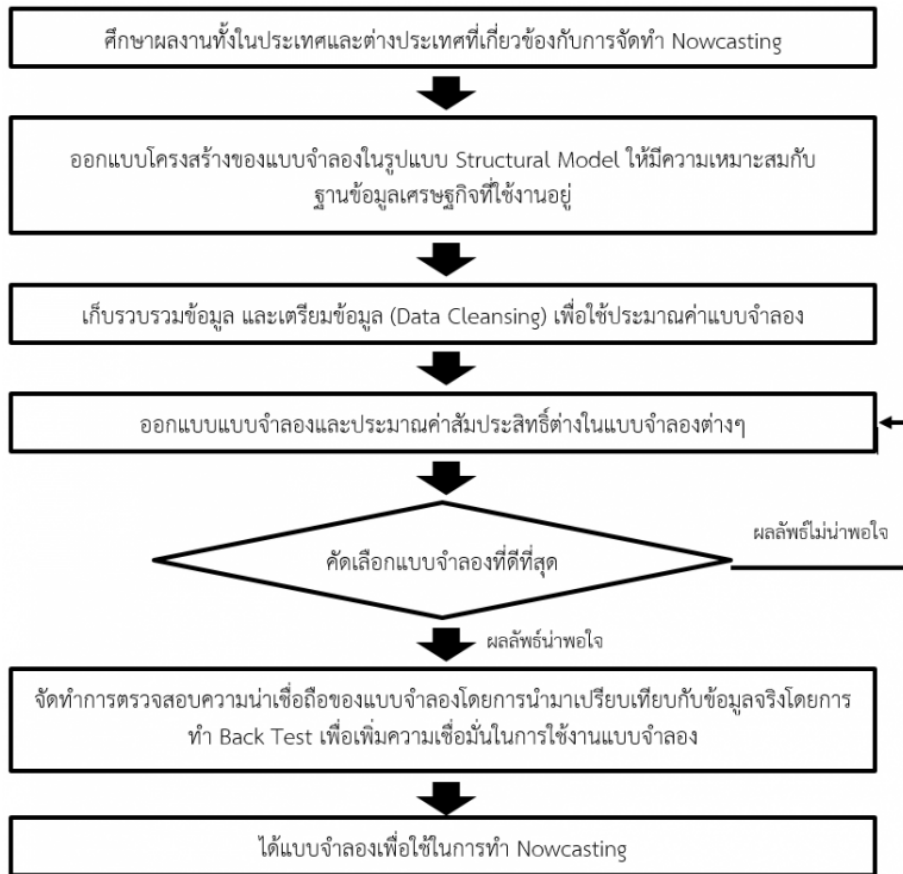
Model Update	Release Date	Data Series	Actual	Impact	Nowcast GDP Growth
Mar 19					6.26
	8:30AM Mar 18	Philadelphia Fed Mfg. Business Outlook: Current activity	51.80	0.04	
	8:30AM Mar 17	Building permits	-204.00	-0.19	
	8:30AM Mar 17	Housing starts	-10.29	-0.15	
	9:10AM Mar 16	Capacity utilization	-1.70	-0.86	
	9:10AM Mar 16	Industrial production index	-2.24	-0.89	
	8:30AM Mar 16	Retail sales and food services	-3.01	-0.58	
	8:30AM Mar 16	Export price index	1.63	0.01	
	8:30AM Mar 16	Import price index	1.27	-0.00	
	8:30AM Mar 15	Empire State Mfg. Survey: General business conditions	17.40	0.01	
		Data revisions		0.27	
Mar 12					8.60

ที่มา : <https://www.newyorkfed.org/research/policy/nowcast>

ภาพดังกล่าวแสดงถึงการ Nowcasting การเติบโตของ GDP โดยเส้นกราฟสีดำตลอดทั้งเส้นทางด้านซ้ายของภาพคือ ข้อมูลการคาดการณ์การเติบโตของ GDP ในไตรมาสที่ 1 ปี 2021 ซึ่งการคาดการณ์ดังกล่าวจะเปลี่ยนแปลงไปตามข้อมูลเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจที่ได้เผยแพร่ออกมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการชี้แจงรายละเอียดของเครื่องชี้ และผลกระทบต่อคาดการณ์ GDP ของเครื่องชี้ ต่าง ๆ ทางด้านขวาของภาพ

ขั้นตอนการพัฒนาแบบจำลองเพื่อใช้ในการทำ Nowcasting

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ แบบจำลอง Nowcasting ถูกออกแบบให้เป็น Structural Model โดยสามารถแบ่งแบบจำลองได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ แบบจำลองหลักที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของ GDP และเครื่องชี้เศรษฐกิจต่างๆ และแบบจำลองเสริมที่ใช้ในการคาดการณ์เครื่องชี้เศรษฐกิจที่ยังไม่ประกาศเผยแพร่ ดังนี้

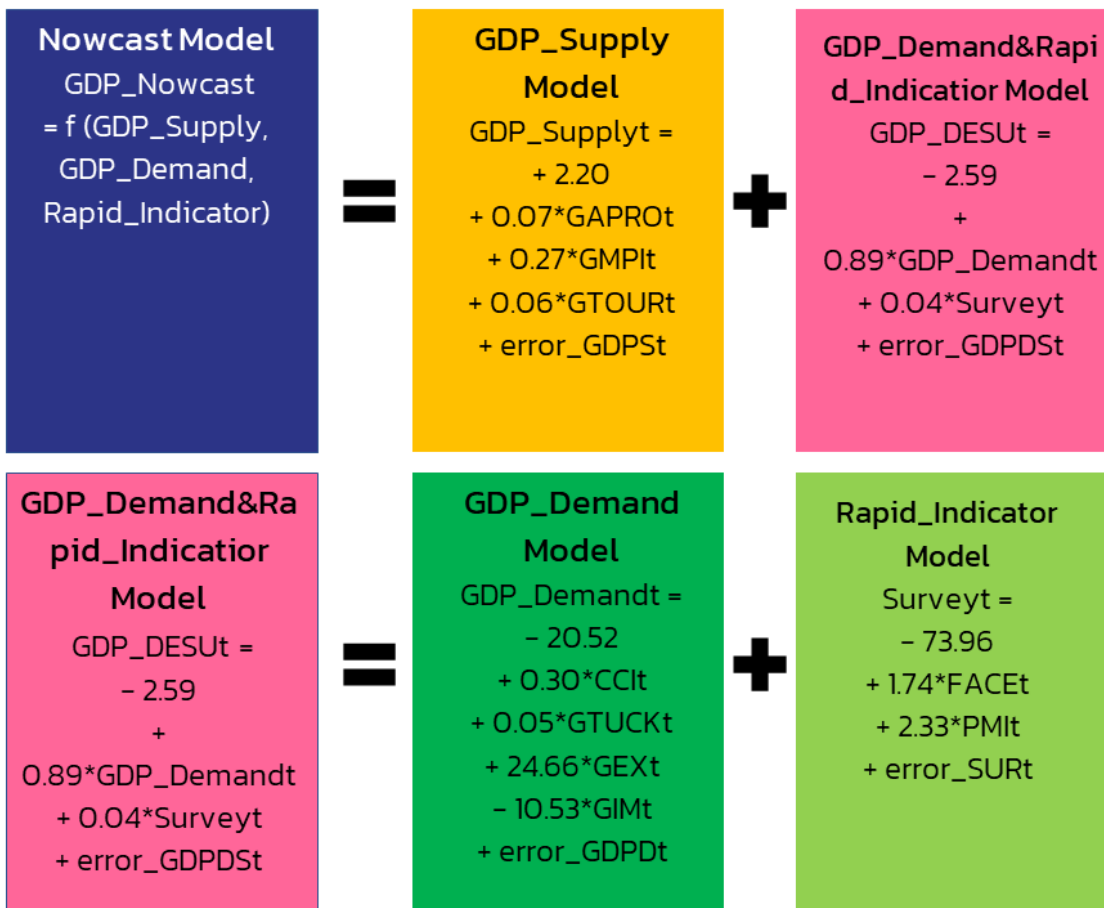
1. แบบจำลองหลักที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของ GDP และเครื่องชี้เศรษฐกิจต่างๆ เป็นความพยายามในการออกแบบแบบจำลองเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเครื่องชี้เศรษฐกิจทั้งหมดให้ได้มากที่สุด เนื่องจากในทางทฤษฎี GDP จะมีมูลค่าเท่ากันไม่ว่าจะคำนวณมาจากด้านอุปสงค์หรืออุปทานก็ตาม แต่เนื่องจากเครื่องชี้ที่ใช้งานอยู่มีทั้งฝั่งอุปสงค์และอุปทานซึ่งแต่ละรายการมีทั้งข้อเด่นและข้อด้อย

ของตัวเองจึงไม่ควรที่จะเลือกใช้เพียงชุดใดชุดหนึ่ง อีกทั้งยังมีข้อมูลจากผลการสำรวจความคิดเห็นทางเศรษฐกิจซึ่งสามารถสะท้อนถึง GDP ในช่วงเวลาหนึ่งๆ ได้เช่นกัน ดังนั้น แบบจำลองจึงถูกออกแบบให้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ อุปสงค์ อุปทาน และผลการสำรวจความคิดเห็นทางเศรษฐกิจโดยแต่ละกลุ่มใช้ในการคาดการณ์ GDP

จากนั้นจึงนำผลลัพธ์ของทั้งสามแบบจำลองมาเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักอีกกรอบหนึ่งผ่านการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเพื่อให้ได้ผลการประมาณ GDP ที่เป็นผลลัพธ์สุดท้ายในการคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจ ดังภาพ

ทั้งนี้ ในการประมาณค่าแบบจำลองในแต่ละด้านได้ทดสอบกับเครื่องชี้เศรษฐกิจทั้งหมด และผลการสอบถามความคิดเห็นทางเศรษฐกิจ โดยข้อมูลที่นำมาใช้ในการประมาณค่าแบบจำลองได้คำนึงถึงการใช้ข้อมูลที่มีลักษณะเป็น Stationary Series เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น อาทิ Spurious regression เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้มีความพยายามในการบรรเทาปัญหาทางเศรษฐมิติอื่น ๆ อาทิ Heteroscedasticity Autocorrelation และ Multicollinearity ซึ่งทำให้ค่า Estimators ของแบบจำลองมีปัญหาไม่ Efficient โดยการประยุกต์ใช้ Robust Standard Error ในการคำนวณ เป็นต้น จากนั้นจึงใช้วิธี Stepwise ในการตัดตัวแปรออกเพื่อคัดเลือกแบบจำลองที่มีความเหมาะสม อาทิ แบบจำลองที่มีค่า R2 สูง เป็นต้น จนได้ผลลัพธ์ออกมาเป็นแบบจำลอง ดังต่อไปนี้

คำอธิบายตัวแปรต่างๆ ดังนี้ GDP_Nowcastt คือ อัตราการเจริญเติบโตต่อปีของ GDP (%) ความถี่ “รายเดือน”

GDP_Supplyt คือ อัตราการเจริญเติบโตต่อปีของ GDP ฝั่งการผลิต (%) ความถี่ “รายเดือน”

GDP_DESUt คือ อัตราการเจริญเติบโตต่อปีของ GDP รับอิทธิพลจากฝั่งการใช้จ่ายและเครื่องชี้เร็ว (%) ความถี่ “รายเดือน”

GDP_Demandt คือ อัตราการเจริญเติบโตต่อปีของ GDP ฝั่งการใช้จ่าย (%) ความถี่ “รายเดือน”

Surveyt คือ ดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจภูมิภาค (index) ความถี่ “รายเดือน”

GAPROt คือ อัตราการเจริญเติบโตต่อปีของดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร (%) ความถี่ “รายเดือน”

GMPIt คือ อัตราการเจริญเติบโตต่อปีของดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรม (%) ความถี่ “รายเดือน”

GTOURt คือ อัตราการเจริญเติบโตต่อปีของจำนวนนักท่องเที่ยว (%) ความถี่ “รายเดือน”

CCIt คือ ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค ม. หอการค้า มีหน่วยเป็น (index) ความถี่ “รายเดือน”

GTUCKt คือ ปริมาณจำหน่ายรถยนต์เชิงพาณิชย์ (คัน) ความถี่ “รายเดือน”

GEXt คือ อัตราการเจริญเติบโตต่อปีของมูลค่าการส่งออกสินค้า (%) ความถี่ “รายเดือน”

GIMt คือ อัตราการเจริญเติบโตต่อปีของมูลค่าการนำเข้าสินค้า (%) ความถี่ “รายเดือน”

FACEt คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงต่อปีของ Face book mobility index (%) ความถี่ “รายเดือน”

PMIt คือ Purchasing Managers' index (index) ความถี่ “รายเดือน”

error_GDPNt คือ error term ของอัตราการเจริญเติบโตต่อปีของ GDP (%) ความถี่ “รายเดือน”

error_GDPSt คือ error term ของอัตราการเจริญเติบโตต่อปีของ GDP ฝั่งการผลิต (%) ความถี่ “รายเดือน”

error_GDPDSt คือ อัตราการเจริญเติบโตต่อปีของ GDP รับอิทธิพลจากฝั่งการใช้จ่ายและเครื่องชี้เร็ว (%) ความถี่ “รายเดือน”

error_GDPDt คือ error term ของอัตราการเจริญเติบโตต่อปีของ GDP ฝั่งการใช้จ่าย มีหน่วยเป็น

“ร้อยละ” ความถี่ “รายเดือน”

error_SURt คือ error term ของดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจภูมิภาค (index) ความถี่ “รายเดือน”

2. แบบจำลองเสริมที่ใช้ในการคาดการณ์เครื่องชี้เศรษฐกิจที่ยังไม่ประกาศเผยแพร่ อาศัยแบบจำลอง Autoregressive (AR) Model เนื่องจากเป็นวิธีคาดการณ์ที่สามารถคำนวณได้ง่ายและสะดวกต่อการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งหากข้อมูลของเครื่องชี้ได้มีการเผยแพร่ออกมา ก็จะทำให้การแทนค่ามูลค่าจริงและละทิ้งมูลค่าที่เกิดจากแบบจำลองเสริมนี้ไป โดยผลลัพธ์จากการประมาณค่าแบบจำลองของแต่ละเครื่องชี้แสดงได้ดังต่อไปนี้

$$GAPROt = 0.38 * GAPROt-1 + 0.04 * GAPROt-2 + error_GAPROt$$

$$GMPIt = 0.79 * GMPIt-1 - 0.06 * GMPIt-2 + error_GMPIt$$

$$GTOURt = 1.02 * GTOURt-1 - 0.12 * GTOURt-2 + error_GTOURt$$

$$CCIt = 1.44 * CCIt-1 - 0.44 * CCIt-2 + error_CCIt$$

$$GTUCKt = 0.85 * GTUCKt-1 - 0.19 * GTUCKt-2 + error_GTUCKt$$

$$GEXt = 0.70 * GEXt-1 + 0.19 * GEXt-2 + error_GEXt$$

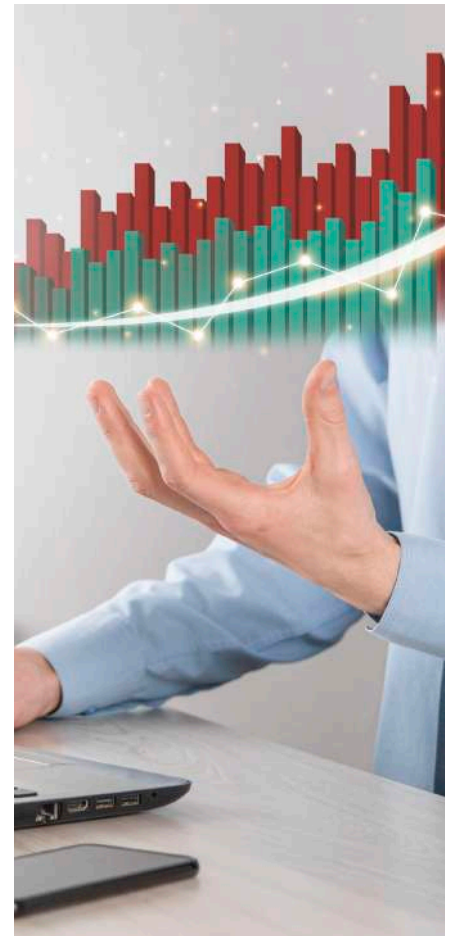
$$GIMt = 0.52 * GIMt-1 + 0.35 * GIMt-2 + error_GIMt$$

$$FACEt = 0.86 * FACEt-1 - 0.55 * FACEt-2 + error_FACEt$$

$$PMIt = 1.08 * PMIt-1 - 0.08 * PMIt-2 + error_PMIt$$

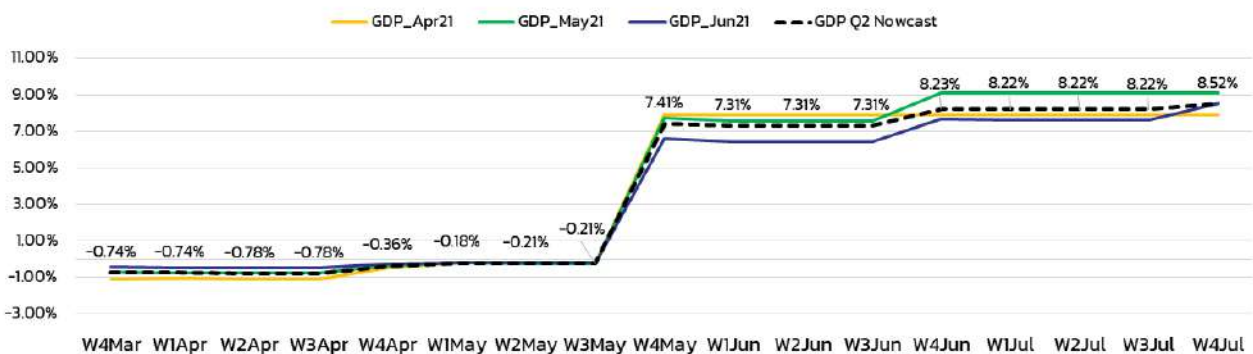
การออกแบบแบบจำลองการคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจในระยะสั้นหรือ Nowcasting จัดทำให้สามารถ update ข้อมูลเครื่องชี้เศรษฐกิจที่ออกใหม่ได้ตลอดเวลาทำให้สามารถคาดการณ์การเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในลักษณะรายเดือนและรายไตรมาสได้ตลอดเวลาและมีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันทันทีที่มีข้อมูลเครื่องชี้เผยแพร่ออกมาใหม่

การใช้งานแบบจำลองยกตัวอย่างดังภาพและตารางด้านล่าง โดยในส่วนของตารางจะเป็นการอธิบายถึงเงื่อนไขเวลาที่เครื่องชี้เศรษฐกิจแต่ละเครื่องชี้มีการเผยแพร่หรือถูกจัดทำขึ้นใหม่ ยกตัวอย่างในคอลัมน์แรก(W4Mar21) คือ ณ สัปดาห์ที่ 4 ของเดือนมีนาคม 2564 ข้อมูลเครื่องชี้เศรษฐกิจดังแสดงในตารางจะเป็นข้อมูลของเดือนกุมภาพันธ์ 2564 เนื่องจากข้อมูลเศรษฐกิจมีความล่าช้าใช้เวลาในการจัดทำ

เกือบ 1 เดือน ยกเว้นข้อมูลผลการสำรวจความคิดเห็นทางเศรษฐกิจของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (SURVEY) และเครื่องชี้การเคลื่อนที่ของ Facebook (FACE) ที่สามารถ update ได้ถึงเดือนมีนาคมแล้ว ซึ่งสามารถนำข้อมูลชุดดังกล่าวนี้ไปคำนวณการคาดการณ์เศรษฐกิจของเดือนเมษายน พฤษภาคม และมิถุนายน 2564 ได้ตามที่ปรากฏดังภาพ ซึ่งหากนำมาเฉลี่ยเป็นการเติบโตทางเศรษฐกิจของไตรมาสที่ 2 จะพบว่าการเติบโตอยู่ที่ระดับร้อยละ -0.74 ซึ่งเป็นการคาดการณ์ ณ สัปดาห์ที่ 4 เดือนมีนาคม ต่อมาเมื่อข้อมูลมีการ update ดังปรากฏในตาราง การคาดการณ์เศรษฐกิจของเดือนเมษายน พฤษภาคม และมิถุนายน 2564 จะถูก update และคำนวณใหม่ทั้งหมดเป็นรายสัปดาห์ จนกระทั่งเมื่อข้อมูลเครื่องชี้ทั้งหมดของไตรมาสที่ 2 มีการเผยแพร่ครบถ้วนที่ สัปดาห์ที่ 4 เดือนกรกฎาคม การพยากรณ์อัตราการเติบโตของไตรมาสที่ 2 ปี 2564 จะอยู่ที่ร้อยละ 8.52 ดังภาพ

%YOY Growth of GDP Q2/21 "Nowcasting"

We are at ... Data available	W4Mar	W1Apr	W2Apr	W3Apr	W4Apr	W1May	W2May	W3May	W4May	W1Jun	W2Jun	W3Jun	W4Jun	W1Jul	W2Jul	W3Jul	W4Jul
APRO	Feb21	Feb21	Feb21	Feb21	Mar21	Mar21	Mar21	Mar21	Apr21	Apr21	Apr21	Apr21	May21	May21	May21	May21	Jun21
MPI	Feb21	Feb21	Feb21	Feb21	Mar21	Mar21	Mar21	Mar21	Apr21	Apr21	Apr21	Apr21	May21	May21	May21	May21	Jun21
TOUR	Feb21	Feb21	Feb21	Feb21	Mar21	Mar21	Mar21	Mar21	Apr21	Apr21	Apr21	Apr21	May21	May21	May21	May21	Jun21
CCI	Feb21	Mar21	Mar21	Mar21	Mar21	Apr21	Apr21	Apr21	Apr21	May21	May21	May21	May21	Jun21	Jun21	Jun21	Jun21
TUCK	Feb21	Mar21	Mar21	Mar21	Mar21	Apr21	Apr21	Apr21	Apr21	May21	May21	May21	May21	Jun21	Jun21	Jun21	Jun21
EX / IM	Feb21	Feb21	Feb21	Feb21	Mar21	Mar21	Mar21	Mar21	Apr21	Apr21	Apr21	Apr21	May21	May21	May21	May21	Jun21
SURVEY	Mar21	Mar21	Mar21	Mar21	Apr21	Apr21	Apr21	Apr21	May21	May21	May21	May21	Jun21	Jun21	Jun21	Jun21	Jul21
FACE	Mar21	Mar21	Apr21	Apr21	Apr21	Apr21	May21	May21	May21	May21	Jun21	Jun21	Jun21	Jun21	Jul21	Jul21	Jul21

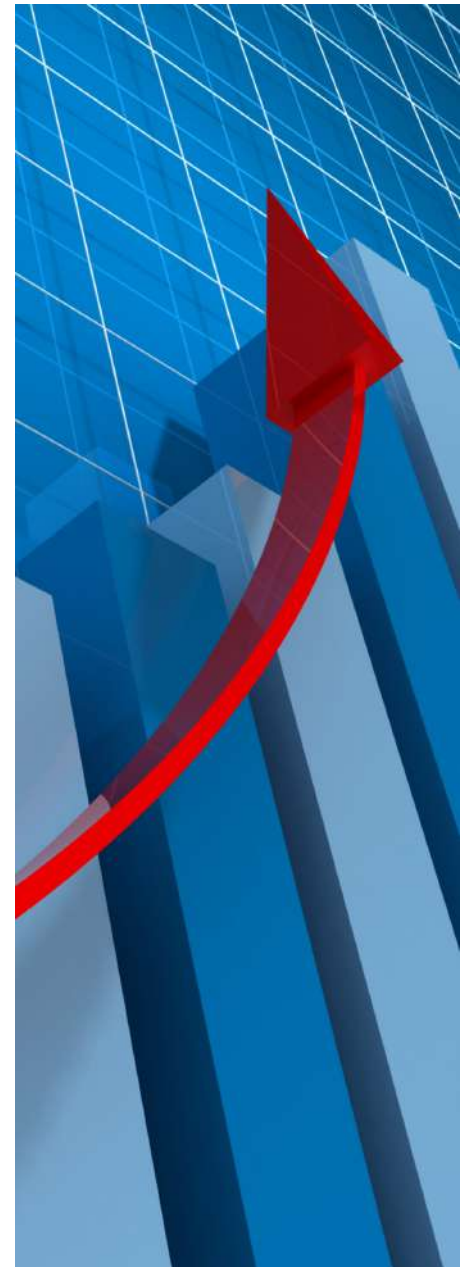
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบจำลอง Nowcasting

เนื่องจากแบบจำลอง Nowcasting ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมเครื่องชี้ทุกประเภทใช้ในการชี้วัดเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงรวมถึงผลของการสำรวจความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังด้วย แต่เนื่องจากการสำรวจดังกล่าวเริ่มจัดทำขึ้นเป็นครั้งแรกในเดือนกันยายนปี 2560 ทำให้ชุดข้อมูลมีระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้น การทดสอบผลความน่าเชื่อถือของการพยากรณ์ Nowcasting ในครั้งนี้จึงมีข้อมูลเพียง 14 ไตรมาส เพื่อนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับ GDP เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด

เนื่องจากแบบจำลอง Nowcasting มีการ update ข้อมูลอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ความน่าเชื่อถือของแบบจำลองจึงมีความครบถ้วนของข้อมูล โดยหากข้อมูลเครื่องชี้ยังไม่เผยแพร่ แบบจำลองจะทำหน้าที่ในการคาดการณ์เพื่อพยากรณ์ แต่หากข้อมูลเผยแพร่

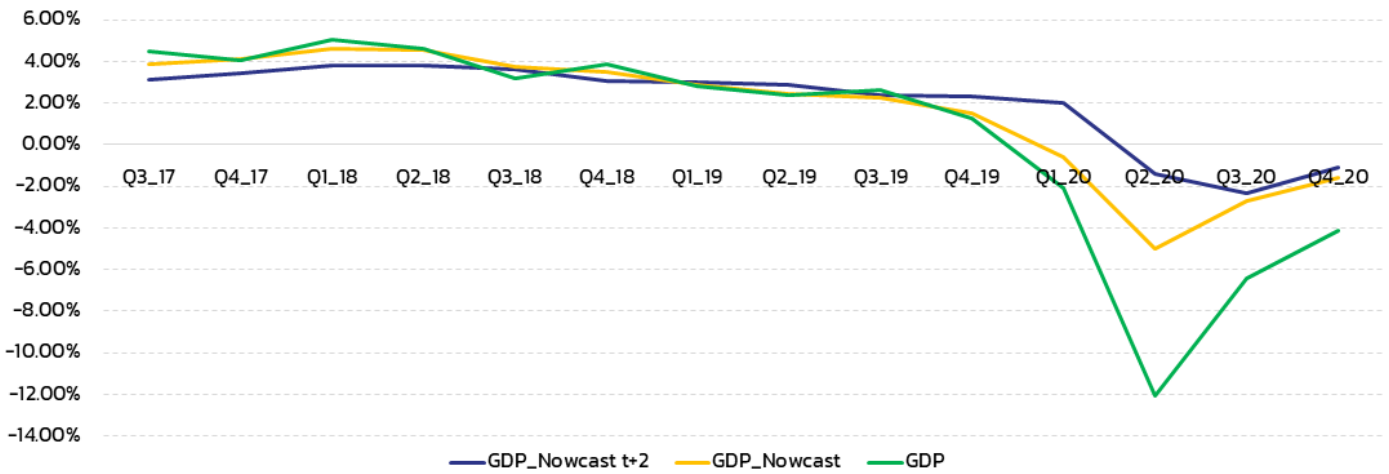
แล้วก็จะใช้ข้อมูลจริงในการพยากรณ์เลยซึ่งจะมีความถูกต้องมากกว่า ดังนั้น การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในที่นี้จึงแบ่งออกเป็น 2 ชุด กล่าวคือ หากเครื่องชี้ยังไม่เผยแพร่และแบบจำลองต้องใช้กลไกของแบบจำลอง AR เพื่อคาดการณ์เศรษฐกิจ จะมีความน่าเชื่อถือเพียงใด กับกรณีที่เครื่องชี้ทุกรายการเผยแพร่ครบแล้วการคาดการณ์เศรษฐกิจจะน่าเชื่อถือเพียงใด

จากผลการคำนวณปรากฏตามภาพและตารางด้านล่างซึ่งพบว่าแบบจำลองมีความน่าเชื่อถือพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่อ Real GDP Growth อยู่ในช่วงร้อยละ 92.1-98.7 โดยหากเครื่องชี้ยังไม่เผยแพร่แบบจำลองจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ร้อยละ 92.1 แต่เมื่อมีการทยอย update ข้อมูลเครื่องชี้ที่เผยแพร่จนครบแล้ว แบบจำลองจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 98.7 ซึ่งเป็นระดับที่น่าจะ

เพียงพอต่อการนำไปใช้งานในทางปฏิบัติได้ นอกจากนี้ จากข้อมูล GDP ล่าสุด ณ ไตรมาสที่ 2 ปี 2564 อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจไทยอยู่ที่ระดับร้อยละ 7.5 ซึ่งใกล้เคียงกับการพยากรณ์ระยะสั้นที่ร้อยละ 8.5 อีกด้วย

GDP vs Nowcast

	GDP Nowcasting with Actual Indicators	GDP Nowcasting with Indicator Forecasting t+2
GDP Q	98.70%	92.11%

*Only 14 Obs
*Only Q3 2017 - Q4 2020

บทสรุป

ปัญหาหนึ่งของการติดตามภาวะเศรษฐกิจที่เท่าทันสถานการณ์ในปัจจุบันคือ การที่มีเครื่องชี้เศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก แต่ไม่สามารถสรุปผลของเครื่องชี้เศรษฐกิจได้อย่างชัดเจนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาวิธีการคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจในระยะสั้นจากเครื่องชี้เศรษฐกิจที่มีอยู่เพื่อให้สามารถประมวลผลเครื่องชี้ทั้งหมดในเชิงปริมาณให้มีความชัดเจนและสามารถนำไปสื่อสารต่อได้อย่างถูกต้องด้วยกระบวนการที่เรียกว่า “Nowcasting” ซึ่งในที่นี้ แบบจำลอง Nowcasting จะประกอบด้วยแบบจำลองหลักที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องชี้เศรษฐกิจกับอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ และแบบจำลองเสริมที่มีหน้าที่คาดการณ์เครื่องชี้เศรษฐกิจในกรณีที่เครื่องชี้เศรษฐกิจยังไม่ถูกเผยแพร่ ดังนั้นการทำงานของแบบจำลองจะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มแบบจำลองทั้งสอง โดยหากเครื่องชี้เศรษฐกิจยังไม่มีการเผยแพร่ แบบจำลองเสริมก็จะทำหน้าที่ในการคาดการณ์เครื่องชี้เศรษฐกิจเพื่อป้อนเข้าสู่แบบจำลองหลักเพื่อทำการคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจ แต่เมื่อเวลาผ่านไป เครื่องชี้เศรษฐกิจมีการเผยแพร่ออกมาใหม่ ก็จะมีการ update และประมวลผลแบบจำลองหลักอีกครั้งเพื่อให้ผลการคาดการณ์มีใช้ประโยชน์สูงสุดจากข้อมูลที่มีในขณะนั้น จะเห็นได้ว่า แบบจำลอง Nowcast ในบทความนี้สามารถประมาณการการเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถ update ข้อมูลได้เป็นรายสัปดาห์ เพื่อประโยชน์ในการติดตามภาวะเศรษฐกิจที่มีความเที่ยงตรงเพิ่มขึ้น

การลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน คุณภาพเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ให้เติบโตอย่างยั่งยืน

บทความโดย

ดร.กวิณ เอี่ยมตระกูล

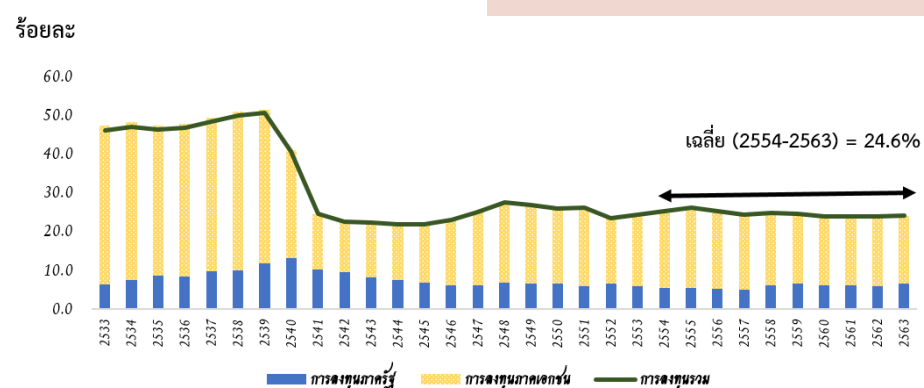
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

การลงทุนถือเป็นกลไกสำคัญที่มีส่วนขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน เนื่องจาก การขยายกิจการลงทุนเพื่อผลิตสินค้าและบริการ ส่งผลให้การผลิตสินค้าเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศและการส่งออกไปยังต่างประเทศเพิ่มขึ้น ผลที่ตามมาคือ ระดับการจ้างงานมีแนวโน้มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน ผ่านการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการสนับสนุนการลงทุนภาคเอกชนของภาครัฐ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ดึงดูดการลงทุนภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศเสมอมา ทั้งยังเพิ่มศักยภาพในการเติบโตของเศรษฐกิจไทยในระยะยาว

ย้อนกลับไปก่อนปี 2540 การลงทุนรวมของไทย (ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน) มีสัดส่วนเฉลี่ยกว่าร้อยละ 40 ต่อ GDP (ภาพที่ 1) และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 10 ต่อปี (ภาพที่ 2) แต่การลงทุนในช่วงเวลาดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในด้านอสังหาริมทรัพย์ที่เกินความ

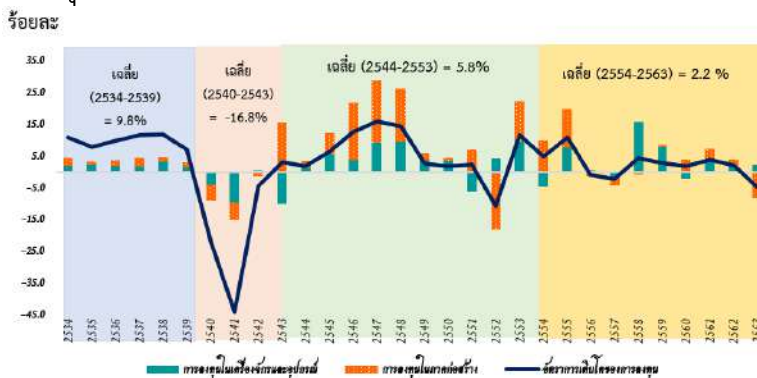
ต้องการของเศรษฐกิจ และพึ่งพาแหล่งเงินจากต่างประเทศ เมื่อรัฐบาลการประกาศลอยตัวค่าเงินบาท ส่งผลภาคธุรกิจเผชิญกับปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) และนำไปสู่ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจการเงินในที่สุด

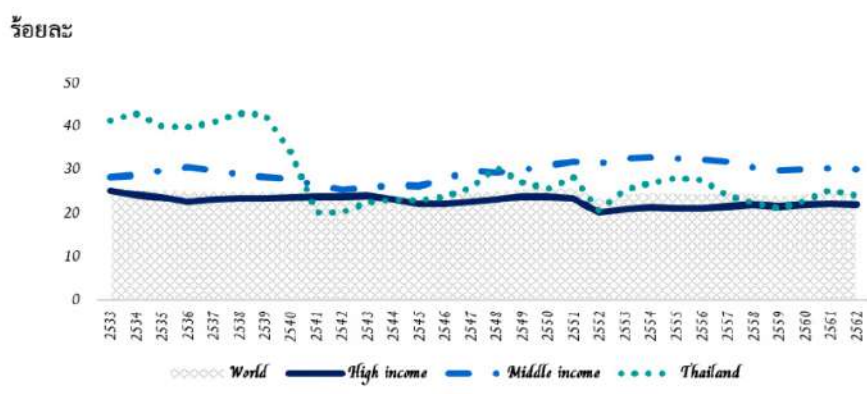
ภาพที่ 1 : สัดส่วนการลงทุนรวมของไทยต่อ GDP
ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อย่างไรก็ดี การลงทุนรวมของไทยในช่วง 10 ปีหลัง (พ.ศ. 2554-2563) มีสัดส่วนค่อนข้างคงที่ที่ร้อยละ 24.6 ต่อ GDP และเติบโตเฉลี่ยเพียงร้อยละ 2.2 ต่อปี ลดลงจากช่วงก่อนจากทั้งสององค์ประกอบย่อย คือ การลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ (Machine and Equipment) และการลงทุนในภาคก่อสร้าง (Construction) (ภาพที่ 2) และแม้ว่าสัดส่วนการลงทุนรวมต่อ GDP ของไทยจะสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีรายได้สูง (High Income Countries) และประเทศต่าง ๆ ในโลก แต่ก็ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Countries) รายละเอียดในภาพที่ 3 ทั้งนี้ สัดส่วนการลงทุนต่อ GDP ของไทยที่มีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้ช่องว่างการออมและการลงทุน (Savings-Investment Gap) เปิดกว้างมากขึ้น สะท้อนจากดุลบัญชีเดินสะพัดที่เกินดุลในระดับสูงในระยะหลัง โดยเฉพาะในช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมา โดยในปี 2562 และ 2563 ดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยเกินดุลร้อยละ 7.0 และ 3.3 ต่อ GDP ตามลำดับ

ภาพที่ 2 : อัตราการขยายตัวการลงทุนรวมที่แท้จริงของไทย ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 3 : สัดส่วนการลงทุนต่อ GDP ของไทยเทียบกับประเทศในแต่ละกลุ่มรายได้ ที่มา : ธนาคารโลก (World Bank)

อย่างไรก็ดี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงเครือข่ายภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน โดยการรวบรวมประมาณการความต้องการลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐานจากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประมาณ 39 แห่ง ในช่วง 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2565 – 2569) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)¹ รายละเอียดดังตารางที่ 1 พบว่า จะมีความต้องการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน วงเงินรวม 2.2 ล้านล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนด้านคมนาคมขนส่งประมาณร้อยละ 63.1 และด้านพลังงาน (ด้านผลิตไฟฟ้า) ประมาณร้อยละ 34.4 โดยการลงทุนดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของส่วนรัฐวิสาหกิจประมาณร้อยละ 76.9 ของประมาณการความต้องการลงทุน

1 https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20160922162822.pdf

สาขา	2565	2566	2567	2568	2569	รวม
1.ด้านคมนาคมขนส่ง	359,782	340,212	267,631	250,641	163,797	1,382,064
2.ด้านพลังงาน	187,396	167,430	159,207	134,255	105,941	754,230
3.ด้านสาธารณูปการ (น้ำประปา)	19,109	9,431	9,001	5,550	3,660	46,751
4.ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	1,696	1,567	1,621	1,401	1,084	7,370
รวม	567,983	518,641	437,461	391,848	274,482	2,190,414

หมายเหตุ: ด้านคมนาคมขนส่ง รวมการลงทุนของหน่วยราชการ ได้แก่ กรมการขนส่งทางบก กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท และกรมเจ้าท่า ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมการลงทุนของหน่วยราชการ ได้แก่ กรมอุตุนิยมวิทยา

▲ ตารางที่ 1 : ประมาณการความต้องการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน ในช่วง 5 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2565–2569)

หน่วย: ล้านบาท

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวบรวมโดยผู้เขียน

หากใช้ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input – Output Table) ซึ่งเป็นตารางที่แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจทั้งหมดเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและมีความสอดคล้องกันของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ที่มีการจัดทำและเผยแพร่เป็นประจำทุก 5 ปี โดยข้อมูลล่าสุด คือ ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตปี 2558 (ตารางที่ 2) มาใช้ในการวิเคราะห์ผลทางเศรษฐกิจของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคมนาคมขนส่ง 2) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) ด้านพลังงาน และ 4) ด้านสาธารณสุขการ (น้ำประปา) ที่มีต่ออุตสาหกรรมรายสาขาจำนวน 180×180 โดยการวิเคราะห์ผ่านแบบจำลองดังกล่าวอยู่บนข้อสมมติฐานอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แท้จริงในปี 2569 เท่ากับร้อยละ 3.7 ต่อปี และอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปี 2569 เท่ากับร้อยละ 1.4 ต่อปี ซึ่งเท่ากับผลการประมาณการเศรษฐกิจในปี 2568 ตามแผนการคลังระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ 2565–2568) นอกจากนี้ สมมติให้เข้าเบิกจ่ายงบลงทุนในภาพรวมที่ร้อยละ 70 และอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ย 11 ปี (พ.ศ. 2559–2569) เท่ากับร้อยละ 0.8 ต่อปี

	สาขาที่ 1	สาขาที่ 2	สาขาที่ 3	สาขาที่ 178	สาขาที่ 179	สาขาที่ 180	C	I	G	EX	M	ผลผลิตรวม
สาขาที่ 1	X_{11}	X_{12}	X_{13}	$X_{1,178}$	$X_{1,179}$	$X_{1,180}$	C_1	I_1	G_1	EX_1	M_1	X_1
สาขาที่ 2	X_{21}	X_{22}	X_{23}	$X_{2,178}$	$X_{2,179}$	$X_{2,180}$	C_2	I_2	G_2	EX_2	M_2	X_2
สาขาที่ 3	X_{31}	X_{32}	X_{33}	$X_{3,178}$	$X_{3,179}$	$X_{3,180}$	C_3	I_3	G_3	EX_3	M_3	X_3
....
สาขาที่ 178	$X_{178,1}$	$X_{178,2}$	$X_{178,3}$	$X_{178,178}$	$X_{178,179}$	$X_{178,180}$	C_{178}	I_{178}	G_{178}	EX_{178}	M_{178}	X_{178}
สาขาที่ 179	$X_{179,1}$	$X_{179,2}$	$X_{179,3}$	$X_{179,178}$	$X_{179,179}$	$X_{179,180}$	C_{179}	I_{179}	G_{179}	EX_{179}	M_{179}	X_{179}
สาขาที่ 180	$X_{180,1}$	$X_{180,2}$	$X_{180,3}$	$X_{180,178}$	$X_{180,179}$	$X_{180,180}$	C_{180}	I_{180}	G_{180}	EX_{180}	M_{180}	X_{180}
Value Added	VA_1	VA_2	VA_3	VA_{178}	VA_{179}	VA_{180}						
ผลผลิตรวม	X_1	X_2	X_3	X_{178}	X_{179}	X_{180}						

ตารางที่ 2 : ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต ซึ่งสะท้อนโครงสร้างเศรษฐกิจประเทศไทยในปี 2558
ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจัดทำตารางโดยผู้เขียน

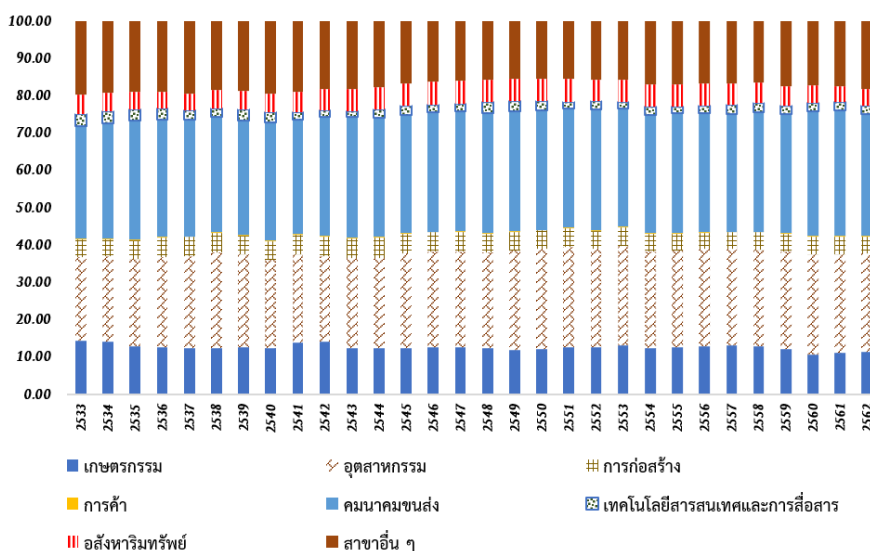
ผลการศึกษา พบว่า การลงทุน โครงสร้างพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ GDP ในทุกสาขาการผลิตเฉลี่ย โดยรวมเท่ากับ 231,476 ล้านบาท ต่อปี คิดเป็นผลกระทบต่อ GDP ร้อยละ 1.23 ต่อปี ในขณะที่การลงทุนด้านคมนาคมขนส่ง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ GDP ในทุกสาขาการผลิตเฉลี่ยสูงสุด ถึง 145,607 ล้านบาท ต่อปี คิดเป็นผลกระทบต่อ GDP เท่ากับร้อยละ 0.77 ต่อปี (ตารางที่ 3) อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกต

ที่สำคัญ ในการจัดลำดับความสำคัญเชิงนโยบาย (Policy Priority) หากภาครัฐจัดสรรงบประมาณลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเท่ากันจำนวน 100 บาท จะพบว่าการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) แม้ว่าจะมีความต้องการลงทุนในระดับที่น้อยกว่าการลงทุนด้านอื่น ๆ สะท้อนจากสัดส่วนการสะสมทุนเฉลี่ยในช่วง 5 ปี หลัง (พ.ศ. 2558-2562) เท่ากับร้อยละ 2.3 (ภาพที่ 4) แต่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยจากการ

ลงทุนได้สูงถึง 94.1 บาท และมูลค่าเพิ่มสะสมในช่วง 5 ปีข้างหน้า ได้สูงถึง 727 บาท ส่วนหนึ่งเกิดจากการลงทุนดังกล่าวเป็นการลงทุนในด้านสินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible Asset) เช่น ซอฟต์แวร์และโครงข่าย อีกทั้งมีส่วนรั่วไหล (Import Leakage Ratio) ออกจากระบบเศรษฐกิจน้อยกว่าและเกิดมูลค่าเพิ่มภายในประเทศที่สูงกว่าการลงทุนด้านอื่น ๆ

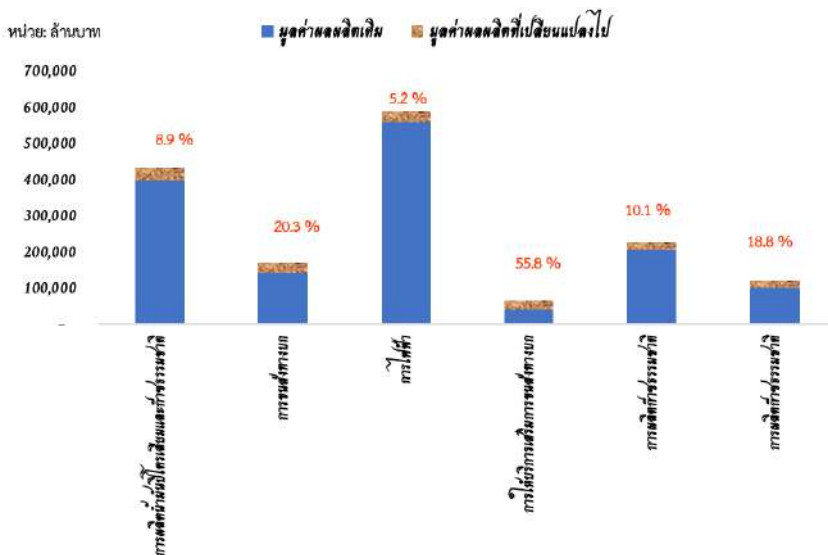
สาขา	เป้าเบิกจ่าย ร้อยละ 70 (2565-2569)	ผลกระทบต่อ GDP ที่เกิดขึ้นต่อปี		มูลค่าเพิ่มเฉลี่ยของการลงทุน จำนวน 100 บาท	มูลค่าเพิ่มสะสมจากการลงทุน (Cumulative nominal value added GDP) จำนวน 100 บาท ในช่วง 5 ปี
		มูลค่า	ร้อยละ		
1.ด้านคมนาคมขนส่ง	967,445	145,607	0.77	75.3	582
2.ด้านพลังงาน	527,961	79,039	0.42	74.9	579
3.ด้านสาธารณสุข (น้ำประปา)	32,725	5,858	0.03	89.5	692
4.ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	5,159	971	0.01	94.1	727
รวม	1,533,290	231,476	1.23	75.5	583

◀ ตารางที่ 3 : ผลกระทบของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในช่วง 5 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2565-2569) ต่อเศรษฐกิจภาพรวม (ต่อปี)
หน่วย: ล้านบาท
ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และประมวลผลโดยผู้เขียน

◀ ภาพที่ 4 : สัดส่วนการสะสมทุนรายสาขาของไทย
ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และประมวลผลโดยผู้เขียน

ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงสาขาที่ได้รับประโยชน์สูงสุดจากความ
 ต้องการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว (ภาพที่ 5) จะพบว่า สาขา
 การผลิตน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติได้รับประโยชน์สูงสุด
 โดยสร้างมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยได้สูงที่สุดถึง 35,554 ล้านบาทต่อปี
 คิดเป็นร้อยละ 8.9 ของมูลค่าผลผลิตเดิม ในขณะที่สาขาการให้
 บริการเสริมขนส่งทางบก แม้ว่ามูลค่าผลผลิตเดิมจะมีเพียง 41,677
 ล้านบาท แต่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยให้กับระบบเศรษฐกิจได้
 ถึง 23,270 ล้านบาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 55.8 ของมูลค่าผลผลิต
 เดิม อย่างไรก็ตาม ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น จากการลงทุนในโครงสร้างพื้น
 ฐานดังกล่าวยังสร้างผลเชื่อมโยงไปยังอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง
 อีกด้วย อาทิ อุตสาหกรรมเหล็ก สถาบันการเงิน การค้าปลีก
 ค้าส่ง และการประกันวินาศ เป็นต้น

▲
 ภาพที่ 5 : ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น (Value Added) ต่อปี จากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในช่วง
 5 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2565-2569) สูงสุด 6 สาขาแรก
 ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และประมวลผลโดยผู้เขียน

ทั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มโดยรวมสะสมให้กับระบบเศรษฐกิจได้มากที่สุด ดังนั้น การลงทุนดังกล่าวจึงมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยมากกว่าสาขาอื่น โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนจากภาครัฐตามนโยบาย Thailand 4.0 ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปเทคโนโลยีสารสนเทศครั้งใหญ่ของประเทศเพื่อรองรับเศรษฐกิจดิจิทัลในช่วง 2-3 ปีข้างหน้า อาทิ

- 1) นโยบายส่งเสริมเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล ภายในพื้นที่ EEC เพื่อเป้าหมายเป็น “สถานที่ป่มเพาะ” การเรียนรู้ พัฒนา และสะสมเทคโนโลยีชั้นนำของประเทศ
- 2) การจัดตั้งเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ที่มีเป้าหมายจะขยายเมืองอัจฉริยะไปทั่วประเทศ จำนวน 100 พื้นที่ ภายในปี 2565 และ
- 3) นโยบายส่งเสริมเทคโนโลยี 5G อย่างเต็มรูปแบบ โดยในอนาคตคาดว่าจะมีการพิจารณาจัดสรรคลื่นความถี่ 3500 MHz ที่มีความถี่ครอบคลุมได้ยาวขึ้น ในขณะเดียวกันอุตสาหกรรมด้านดิจิทัลก็ยังได้รับแรงผลักดันจากการ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่คุ้นเคยกับการใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น ทั้งในด้านการศึกษา การซื้อสินค้าและบริการ และการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดการลงทุนและความต้องการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น และส่งผลเชื่อมโยงไปยังอุตสาหกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์ (Automotive Industry) ซึ่งผู้ประกอบการจะสามารถใช้เทคโนโลยีผลิตรถยนต์ที่ไร้คนขับและให้ความปลอดภัยสูง หรือธุรกิจทางการแพทย์และสุขภาพ (Medical Service) ที่บุคลากรทางการแพทย์จะสามารถใช้เครื่องมือสมัยใหม่ในการวิเคราะห์อาการของผู้ป่วยได้อย่างแม่นยำและใช้เวลาในการประเมินผลไม่นาน

กล่าวโดยสรุป การใช้ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-output Table) จำนวน 180 สาขาการผลิต เพื่อศึกษาผลกระทบของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน

ในอีก 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2565-2569) พบว่า การลงทุนดังกล่าวจะสร้างมูลค่าเพิ่มเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 231,476 ล้านบาทต่อปี คิดเป็นผลกระทบต่อ GDP เท่ากับร้อยละ 1.23 ต่อปี ดังนั้น นโยบายยกระดับการลงทุนของไทยควร มุ่งเน้นไปที่การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอ โดยเฉพาะการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงกันอย่างทั่วถึง สอดรับกับบริบทเศรษฐกิจใหม่หลังวิกฤต COVID-19 เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศเอาไว้ควบคู่ไปกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะทำให้ผลิตภาพการผลิตรวมและการจ้างงานรวมของประเทศเพิ่มขึ้นในระยะปานกลางถึงยาว โดยศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นจากการลงทุนดังกล่าวจะทำให้ภาครัฐสามารถจัดเก็บรายรับได้เพิ่มขึ้นในอนาคต และทำให้เสถียรภาพทางการคลังปรับตัวดีขึ้นในท้ายที่สุด

ประสบการณ์ การฝึกงานกับ UN หลังจบโทจาก Columbia University

บทความโดย

รสริน หทัยเสรี

กรมสรรพากร

เกริ่นนำ

เมื่อช่วง Summer 2021 ที่ผ่านมา ผู้เขียนได้ใช้โอกาส หลังสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย Columbia เข้าฝึกงานกับ “องค์การสหประชาชาติ” (United Nations : UN) ณ กรุงนิวยอร์ก เป็นเวลาราวสองเดือนเศษ ก่อนเดินทางกลับมาชดใช้ทุนหลวงในประเทศไทย การเวียนงานครั้งนี้ ผู้เขียนได้รับการสนับสนุนอย่างดียิ่งจาก กรมสรรพากร หน่วยงานต้นสังกัด และ สำนักงาน ก.พ. ให้สามารถอยู่ฝึกงานต่อได้ หลังสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทเมื่อช่วงปลายเดือนเมษายน 2021 ทั้งนี้ เพื่อเก็บเกี่ยวองค์ความรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ ตลอดจนทักษะในการทำงานร่วมกับบุคลากรที่มีประสิทธิภาพสูง ที่ทำงานอยู่ใน UN อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างสมรรถนะ (Competency) ส่วนบุคคลให้เพิ่มขึ้น รวมตลอดถึงการนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับองค์กรของไทยต่อไปในอนาคต

การฝึกงานครั้งนี้ UN จัดให้ผู้เขียนได้เวียนงานกับ “Strategic

Planning and Monitoring Unit (SPMU)” ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สำคัญมากหน่วยงานหนึ่งใน “สำนักเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ” (Executive Office of the Secretary-General) และยังเป็น 1 ใน 6 เสาหลัก ภายใต้กรอบสหประชาชาติ (United Nations System) ที่สำคัญ การฝึกงานกับ UN ซึ่งเป็นองค์กรที่ทรงอิทธิพลมากของโลกครั้งนี้ มีเรื่องราวและเกร็ดความรู้ที่น่าสนใจหลายประการ ด้วยว่าเป็นการฝึกงานท่ามกลางวิกฤติการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในมหานครนิวยอร์ก ซึ่งแตกต่างไปจากประสบการณ์ในสมัยช่วงเรียนปริญญาตรีที่ผู้เขียนเคยได้รับการฝึกงานกับองค์กรในประเทศ ทั้งที่ “ธนาคารแห่งประเทศไทย” เมื่อช่วงปี 2016 และที่ “Pricewaterhouse-Coopers (PwC) Thailand” เมื่อช่วงปี 2017 รวมทั้ง ยังเป็นการฝึกงานภายใต้สภาวะการณ์ที่กำลังมีการปฏิรูปองค์การสหประชาชาติให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ทั้งการต่อสู้กับโรค COVID-19 การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ตลอดจนจนการระงับ

ข้อพิพาทในตะวันออกกลาง และการปลดอาวุธนิวเคลียร์ ภายใต้การนำของนาย António Guterres อดีตนายกรัฐมนตรีของโปรตุเกส ซึ่งเพิ่งได้รับการโหวตรับรองจากที่ “ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ” (United Nations General Assembly) เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2021 ให้ดำรงตำแหน่ง “เลขาธิการสหประชาชาติ” (The Secretary-General of the United Nations) ต่อเนื่องเป็นสมัยที่ 2

ประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้รับจาก UN ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพสูงและมีบทบาทสำคัญในเวทีต่างๆ ระหว่างประเทศนั้น มีเรื่องราวที่น่าประทับใจ และเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยจากการฝึกงานค่อนข้างมาก จนยากที่จะถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ถึงกระนั้นก็ตาม ผู้เขียนจะพยายามสะท้อนถึงประสบการณ์ และความท้าทายที่สำคัญ ๆ ที่ผู้เขียนสังเกตเห็นว่า จะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานและการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในภาครัฐ รวมทั้งองค์กรในภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยจะกล่าวโดยสังเขปใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

(1) กระบวนการสมัคร และการคัดเลือกผู้เข้าฝึกงานกับ UN (2) หน้าที่ความรับผิดชอบ ความท้าทาย และการปรับตัวให้เข้ากับระบบงานของ UN (3) ความรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ได้รับจาก UN และนัยต่อกรณีของไทย

กระบวนการสมัคร และการคัดเลือกผู้เข้าฝึกงานกับ UN

ผู้เขียนมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ ตั้งแต่ได้รับ “ทุนรัฐบาลเพื่อ ดึงดูดผู้มีศักยภาพสูง” (Undergraduate Intelligence Scholarship: UIS) มาเรียนที่ มหาวิทยาลัย Columbia แล้วว่า จะพยายามสมัครเข้าฝึกงานกับ UN ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีขนาดและเครือข่ายที่ใหญ่ที่สุดของโลก กอรปกับพี่สาวของผู้เขียน ซึ่งเคยฝึกงานที่ World Bank ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ในช่วง Summer 2015 สมัยเรียนที่มหาวิทยาลัย Cornell เมื่อปี 2014-2016 ด้วยทุน UIS เช่นเดียวกัน ก็ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ด้วยเห็นว่าจะเป็น การเพิ่มทักษะในการทำงานในส่วนที่เป็น Soft Skills รวมทั้งเป็นการเปิดมุมมอง และทำให้ผู้เขียนได้รับ

ประสบการณ์และความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็น Hard Skills ควบคู่ไปด้วย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการ ทำงาน เมื่อกลับมาทำงานที่ประเทศไทยในอนาคต

ผู้เขียนจึงไม่รีรอในการกรอกใบสมัครลงในแบบฟอร์ม “UN Personal History Profile” และส่งใบสมัครผ่านแพลตฟอร์ม “UN Inspira” ทันทีที่ UN เปิดช่องให้สมัครได้ในช่วง กุมภาพันธ์-เมษายน 2020 ซึ่งเป็นช่วงที่สถานการณ์แพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในมหานครนิวยอร์ก ยังคงมีความรุนแรงอยู่มาก ใน การนี้ ผู้เขียนได้ส่งใบสมัครทางออนไลน์ไปยังฝ่ายงานที่สนใจ 8 แห่งด้วยกัน เช่น (1) Department of Economic and Social Affairs,

(2) Department of Management Strategy, Policy and Compliance, (3) Executive Office of the Secretary-General, (4) Office of Investment Management, (5) Office of Program Planning, Finance and Budget เป็นต้น พร้อมแนบ “Cover Letter/ Motivation Letter” ที่บอกเล่าคุณสมบัติ จุดแข็งและความสามารถพิเศษของตนเอง พร้อมทั้งให้รายละเอียดว่า ทำไมผู้เขียนจึงสนใจในตำแหน่งที่เปิดอยู่นี้ โดยพยายามชี้ให้ทาง UN เห็นว่า ผู้เขียนมีคุณสมบัติเหมาะสมกับงานในตำแหน่งต่างๆ ตามที่สมัครไปอย่างไรบ้าง รวมทั้งได้เน้นย้ำให้เห็นว่า ทำไม UN จึงควรเลือกผู้เขียนเข้าฝึกงานด้วย ส่วนสาเหตุที่ทำให้

ผู้เขียนต้องยื่นใบสมัครถึง 8 แห่ง นั้น ด้านหนึ่งก็เป็นการกระจายความเสี่ยง และอีกด้านหนึ่งก็เป็นการเพิ่มโอกาสในการได้รับการตอบรับจาก UN ให้สูงขึ้น จากสภาพแวดล้อมเชิงการแข่งขันที่เข้มข้นและดุเดือดมากยิ่งขึ้น โดยมีผู้สมัครจากทั่วโลกที่มีคุณสมบัติโดดเด่นสมัครฝึกงานกับ UN ปีละหลายพันคน จนทำให้อัตราการตอบรับ (Acceptance Rate) ให้เข้าฝึกงานลดลงเหลือเพียงประมาณ 8% เท่านั้นในปัจจุบัน

กระบวนการคัดเลือกผู้เข้าฝึกงานในช่วง Summer 2020 (พฤษภาคม-กรกฎาคม 2020) นั้น นับว่ามีความเข้มข้นมาก ทั้งในส่วนของ “การสอบข้อเขียน” ในรูปของการทำ Assessment Tests รวมทั้ง “การสอบสัมภาษณ์” ซึ่งใช้เวลาทดสอบรวมกันราว 1.5 ชั่วโมง ส่วนการทำ Assessment Tests นั้น เป็นการวัดความสามารถของผู้เขียนด้าน “การใช้ภาษาอังกฤษ” และ “การใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์” โดยมีบททดสอบเกี่ยวกับ “Reading Comprehension & Writing” ในกรณีการวัดความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษ

และบททดสอบเกี่ยวกับ “Excel & PowerPoints” ในกรณีการวัดความสามารถในการใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ สำหรับการสอบสัมภาษณ์นั้น ผู้เขียนต้องพยายามจับประเด็นคำถาม พร้อมทั้งคิดหาแนวทางในการตอบให้ได้ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ โดยที่คำถามเหล่านั้น จะครอบคลุมทั้งประเภท (1) “Behavioral Questions” และ (2) “Technical Questions” สำหรับคำถามประเภทแรกนั้น ผู้เขียนมองว่า ต้องการทดสอบในเรื่อง ตรรกะ มุมมอง และกระบวนการความคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์ ในสถานการณ์สมมุติต่างๆ ซึ่งคำถามลักษณะนี้ คงไม่มีถูก หรือผิด แต่จะใช้ทดสอบความเข้ากันได้ระหว่างผู้ถูกสัมภาษณ์และวัฒนธรรมองค์กร ตรงนี้ ผู้เขียนก็เจอคำถามประเภทว่า ทำไมถึงอยากสมัครทำงานกับ UN? มีอะไรเป็นแรงจูงใจให้มาสมัครที่นี่? สำหรับคำถามประเภทที่สองนั้น เน้นเจาะลึกทางด้าน Methodology และ Competencies เกี่ยวกับเครื่องมือที่ช่วยในการทำงานและการวิเคราะห์ระบบงาน ตรงนี้ ผู้เขียนก็เจอคำถามประเภทว่า รู้จักภาษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระดับสูง ที่เรียกว่า โปรแกรม Python ไหม? ใช้เป็นไหม? เขียนโปรแกรมในภาษา Python ได้ไหม เคยใช้ไหม? รู้จักและใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์อื่นๆ ได้มากน้อยเพียงไร? Proficiency มีมากน้อยเพียงไร? สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานให้กับ UN ได้อย่างไรบ้าง? มีข้อสังเกตว่า แม้ว่าผู้เขียนเคยผ่านการสัมภาษณ์มาแล้วหลายครั้ง ทั้งการสัมภาษณ์เพื่อรับทุนรัฐบาลไทย ทุนฝึกงานของแบงก์ชาติ ทุนตามโครงการศึกษาต่อ ณ University of Southern California และ Columbia University แต่การสอบสัมภาษณ์ครั้งนี้ นับว่าเป็นประสบการณ์ใหม่ของผู้เขียน ด้วยว่าเป็นการดำเนินการโดยผ่านระบบ Call Conference ทำให้ผู้เขียนต้องใช้สมาธิมากยิ่งขึ้นในการจับประเด็นคำถามจากกรรมการสัมภาษณ์ที่มีสำเนียงการพูดภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการสังเกตภาษากายได้เหมือนในกรณีการสอบสัมภาษณ์แบบเห็นหน้า (Face-to-Face Interview)

ภาพที่ 1 : Commemoration of the 75th Anniversary of the United Nations

แม้ว่าผู้เขียนสามารถผ่านขั้นตอนต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับกระบวนการคัดเลือกที่เข้มข้นในการเข้าฝึกงานกับ UN ในช่วง Summer 2020 ซึ่งตรงกับวาระครบรอบ 75 ปีแห่งการสถาปนา UN (รูปที่ 1) จนเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว แต่สุดท้าย เรื่องการฝึกงานของผู้เขียนก็ถูกระงับไว้ก่อน เพราะสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในสหรัฐฯ โดยเฉพาะในมหานครนิวยอร์ก ได้ทวีความรุนแรงขึ้นมากในช่วงนั้น จนกระทั่งแม้แต่ Permanent Staff ของ UN ก็จำเป็นต้อง “Work From Home” เป็นเรื่องน่ายินดีที่ว่า ในที่สุดผู้เขียนก็สามารถเข้าฝึกงานกับ UN ในช่วง Summer 2021 ตามที่มุ่งหวังไว้

ได้ แม้แปลกใจอยู่บ้างที่ทาง UN เลื่อนการฝึกงานในช่วง Summer 2020 ออกไปแบบที่ไม่คาดคิดมาก่อนก็ตาม สิ่งที่น่ายินดีไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันก็คือ ได้มีโอกาสเห็นธงไตรรงค์ของไทย ปลิวไสวสวยงามสง่า อยู่บริเวณด้านหน้าอาคาร “UN Headquarters” ที่ตั้งอยู่ใจกลางเกาะแมนฮัตตัน นครนิวยอร์ก รวมทั้งยังเรียงรายให้เห็นอยู่ด้านในอาคาร “UN Hall of Flags” (รูปที่ 2-3) เมื่อมองย้อนกลับไปผู้เขียนเห็นว่ามีองค์ประกอบหลายประการต่อความสำเร็จในการได้รับการตอบรับให้เข้าฝึกงานกับ UN ในช่วง Summer 2021 จากการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ของ UN หลังจากที่ผู้เขียน

ได้เข้าไปฝึกงานแล้ว ทำให้ทราบว่า UN เน้นความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างดีเยี่ยม ดังนั้น การที่ผู้เขียนสามารถคว้ารางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 จาก “โครงการประกวดเรียงความ” ของนักศึกษาปริญญาโท/ปริญญาเอก ในสหรัฐฯ ที่จัดโดย The Bretton Woods Committee ในช่วงระหว่างเดือน มีนาคม-เมษายน 2021 ได้นั้น จึงนับเป็น “ปัจจัยสำคัญที่สุด” ต่อการตัดสินใจรับผู้เขียนเข้าฝึกงานในครั้งนี้

ในมุมมองของผู้บริหารของ UN การคว่ำรางวัลดังกล่าว โดยการเขียนบทความในหัวข้อเรื่อง “Policy Responses to Covid-19: How Changes in the World Bank and IMF’s Approaches Can Lead to a Sustainable and Inclusive Recovery” ได้นั้น เป็นการแสดงความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เขียนในการสื่อสารจนเป็นที่ประจักษ์ชัดต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น “คณะกรรมการตัดสินการประกวดบทความ” จาก The Bretton

Woods Committee ที่มีเจ้าหน้าที่ระดับสูงของ World Bank และ International Monetary Fund ซึ่งเป็น “องค์การชำนาญพิเศษ” (Specialized Agencies) ภายใต้องค์การของ UN ร่วมอยู่ด้วย ตรงนี้ ทำให้ผู้เขียนมีคุณสมบัติที่โดดเด่น และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น จนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ได้รับการตอบรับให้เข้าฝึกงานกับ UN ในช่วง Summer 2021 โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีการสอบข้อเขียน และการสอบสัมภาษณ์เพิ่มเติม จะว่าไปแล้ว ก็คงพอเทียบเคียงได้กับกรณีของผู้สมัครมีคุณสมบัติเฉพาะตนเพิ่มเติม ในกรณีที่เป็น “Multilingual” โดยมีความสามารถในการใช้ “ภาษาราชการของ UN” (Official Languages of the UN) ที่ปัจจุบันมีอยู่ 6 ภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งถือเป็นภาษามาตรฐานที่ใช้กันอยู่ใน UN ได้อย่างคล่องแคล่ว หากเป็นไปได้ตามกรณีที่ว่านี้ ก็ทำให้ผู้สมัครที่เป็น “Multilingual” มีแต้มต่อในการได้รับโอกาสเข้าฝึกงานกับ UN มากขึ้น เมื่อเทียบกับผู้สมัครอื่นที่ไม่มีคุณสมบัติเฉพาะตนในด้านความสามารถในการใช้ภาษาราชการของ UN ได้มากกว่า 3 ภาษาขึ้นไป

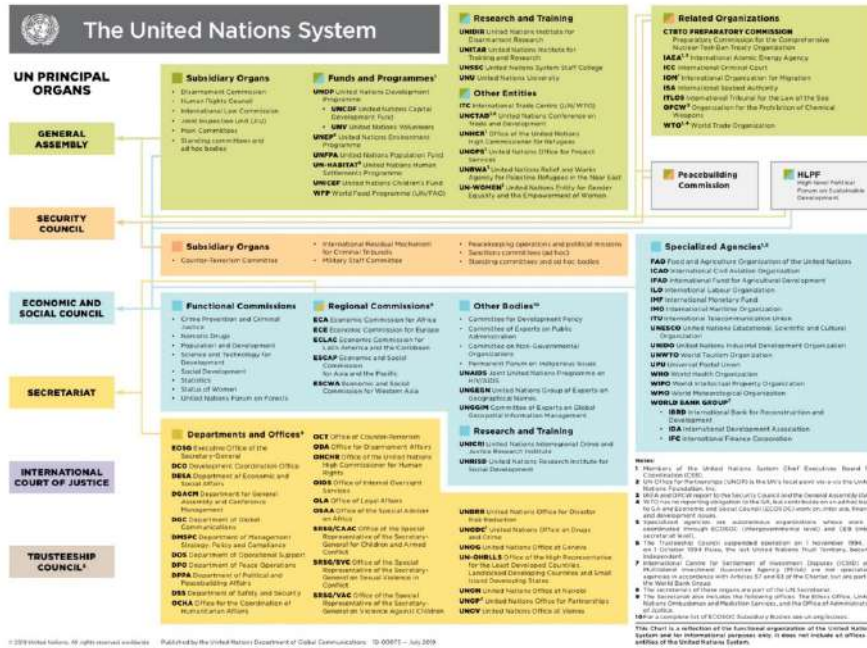

◀ ภาพที่ 2-3 : The Hall of Flags of the United Nations and Flag of Thailand

หน้าที่ความรับผิดชอบ ความท้าทาย และการปรับตัวให้เข้ากับระบบงานของ UN

ตามข้อเสนอกับที่ปรากฏใน “Internship Offer Letter and Agreement” ผู้เขียนได้รับการเสนอให้เวียนงานในช่วง Summer 2021 กับ Strategic Planning and Monitoring Unit (SPMU) ภายใต้สังกัด “สำนักเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ” (Executive Office of the Secretary-General) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยตรงของนาย António Guterres “เลขาธิการสหประชาชาติ” คนปัจจุบัน ทั้งนี้ มีกรอบเวลาในการเวียนงาน ตั้งแต่ช่วงเดือนพฤษภาคม 2021 จนถึงช่วงเดือนกรกฎาคม 2021 โดยให้เน้นเรียนรู้และทำงานทางด้าน “Budgeting Analysis”, “Strategic Planning Meetings”, และ “Analytical Meeting Reports and Report Drafting” การที่ผู้เขียนได้เวียนงานกับ “สำนักเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ” นั้น นับเป็นโอกาสที่ดีและเป็นความท้าทายที่น่าสนใจยิ่ง ด้วยว่า “สำนักเลขาธิการสหประชาชาติ” ถือเป็น 1 ใน 6 เสาหลักของ “องค์การสหประชาชาติ” (United Nations System) ส่วนเสาหลักที่เหลืออีก 5 องค์การที่เป็นที่รู้จักกันดี ได้แก่ “สมัชชาใหญ่” (General Assembly) “คณะมนตรีความมั่นคง” (Security Council) “คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม” (Economic and Social Council) “คณะมนตรีภาวะทรัสตี” (Trusteeship Council) และ “ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ” (International Court of Justice) ดังรายละเอียดตามที่ปรากฏในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 : โครงสร้างองค์กรภายใต้ The United Nations System

Management” เมื่อช่วงเรียนที่มหาวิทยาลัย Columbia ทำให้ผู้เขียนสามารถวิเคราะห์ระบบงานของ UN ในเชิงกลยุทธ์ในภาพรวมได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถดำเนินการจัดทำ Mapping เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่าง “แผนงานและโครงการต่างๆ ของ UN (Allocation of Resources)” กับ “การบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรทางด้านเงินทุน ตามกรอบเวลาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไว้ (Budget Formulation)” จากประสบการณ์ตรงที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานชิ้นนี้ ทำให้ผู้เขียนได้เรียนรู้ว่า การมี Competencies ทางด้านบัญชีและด้าน Project Management ที่แข็งแกร่งดังกล่าว นับเป็นพื้นฐานที่ดีที่ช่วยทำให้ผู้เขียนสามารถปฏิบัติหน้าที่ ตามที่ได้รับมอบหมายให้วิเคราะห์งบการเงินในส่วน of “สำนักเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ” ที่ใช้ในการด้านการฝึกอบรมให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพตามกรอบเวลาที่ทาง Supervisors ได้กำหนดไว้ก่อนหน้า

การทำงานในช่วงสัปดาห์แรกๆ ผู้เขียนได้รับมอบหมายจาก Supervisors ให้ช่วยวิเคราะห์งบการเงินในภาพรวมของ UN (Resources Flow Analyses) รวมทั้งของ “สำนักเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ” ที่ใช้ในการฝึกอบรม โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ “เงินทุนที่ใช้ไปตามแผนงาน และโครงการต่างๆ ของ UN” กับ “เงินทุนที่ UN ได้รับการจัดสรรมาจาก Donor Countries” ว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมในเชิงกลยุทธ์ และสามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามกรอบเวลาที่ทาง UN ได้ให้คำมั่น (Commit) ไว้มากน้อยเพียงไร (Strategic Alignment of Plans and Resources) การทำงานที่เน้น “การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์” (Strategic analysis) ในลักษณะนี้ นับเป็นความท้าทายอย่างมากสำหรับผู้ที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ (Competencies) ทางด้านบัญชี และการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม ตรงนี้ นับเป็นความโชคดีของผู้เขียนที่ได้รับการบ่มเพาะทักษะความรู้ทางด้านบัญชีและการวิเคราะห์งบการเงินมาเป็นอย่างดี จากหลักสูตร “BBA (Bachelor of Business Administration) International Program” จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งการที่ผู้เขียนเป็น “อาจารย์ผู้ช่วยสอน” (Teaching Assistant) ในวิชา “Accounting” ให้กับมหาวิทยาลัย Columbia ในช่วง Fall 2021 ด้วยความรู้ความสามารถทางด้านบัญชี และการวิเคราะห์งบการเงินดังกล่าว ผสมกับความรู้เชิงลึกทางด้าน การวิเคราะห์โครงการที่ได้รับจากการเรียนวิชา “Project

อย่างไรก็ดี ในช่วงสัปดาห์ถัด ๆ มา Supervisors ที่ดูแลผู้เขียน ก็ได้ปรับเปลี่ยนภาระงานของผู้เขียนให้มากขึ้น โดยได้เพิ่มเนื้อหาในส่วนของการให้การสนับสนุน การดำเนินงานและการบริหารงานของ “สำนักเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ” โดยได้เข้าเป็นกำลังเสริมที่สำคัญให้กับทีมงานทางด้าน “Executive Committee Secretariat” เพื่อช่วยสนับสนุนการจัดเตรียมวาระหารือและเอกสารนำเสนอในที่ประชุม พร้อมติดต่อบริษัททำงานกับผู้เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมประชุมในระดับ “High-Level Meeting” ที่ปัจจุบันยังเป็นการประชุมแบบออนไลน์ ตรงนี้ทำให้ผู้เขียนได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมในระดับ High-Level Meeting ในหลากหลายโอกาส และทำให้ได้เห็นภาพการหารือและการพิจารณาประเด็นสำคัญๆ รวมถึงการหาข้อสรุปในประเด็นที่ได้แย้งกันของผู้บริหารระดับสูงที่ร่วมเป็นองค์ประชุมเรื่อยไปตั้งแต่ระดับ “Assistant Secretary-General” (ASG) ที่คุมสายงานหลักๆ ของ UN รวมทั้งระดับ “Principals” ที่ส่วนใหญ่เป็นผู้นำสูงสุดของหน่วยงานสำคัญที่อยู่ภายใต้องคาพยพ

ของ UN เช่น (1) Deputy Secretary-General, (2) Chef de Cabinet, (3) Senior Advisor on Policy, (4) Under-Secretaries-General for Management, Political Affairs, Peacekeeping, Field Support, Economic and Social Affairs, (5) Assistant Secretary-General for Peacebuilding, (6) Emergency Relief Coordinator, (7) High Commissioner for Human Rights, (8) Executive Director of UN Women, and (9) Chair of the United Nations Development Group เป็นต้น

ผู้เขียนยังได้เรียนรู้ว่า การประชุมตามกลไกพิเศษของ “คณะผู้บริหารระดับสูง” ดังกล่าว เป็นไปตามคำริชของ “เลขาธิการสหประชาชาติ” คนปัจจุบันที่กำหนดให้มีขึ้น ตั้งแต่ช่วง “สมัยแรก” ที่เข้ามารับตำแหน่งเลขาธิการสหประชาชาติใหม่ ๆ เมื่อต้นเดือนมกราคมปี 2017 ต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงช่วงปัจจุบัน ซึ่งเป็น “สมัยที่สอง” ของการดำรงตำแหน่งเลขาธิการฯ นอกจากนี้ ยังได้เรียนรู้จากนาย Kersten Jauer และ Jessica Anne Summers ซึ่งเป็น Supervisors

ของผู้เขียนว่า นาย António Guterres ได้ใช้ประโยชน์จากเวทีที่ประชุมผู้บริหารระดับสูงนี้ เพื่อให้ช่วยกลั่นกรอง และให้ข้อคิดเห็นในประเด็นที่อ่อนไหวและสลับซับซ้อน ตลอดจนมีความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงกับการทำงานขององค์กรสำคัญอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้สหประชาชาติ ตรงนี้ นับเป็นความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ของ “เลขาธิการสหประชาชาติ” คนปัจจุบัน ที่เห็นได้ว่า ผู้บริหารระดับสูงเหล่านี้ ล้วนมีประสบการณ์และบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาเรื่องวิกฤตของโลก ตลอดจนการกำกับดูแลการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ (1) ด้านความขัดแย้ง เช่น ปัญหาสงครามและความขัดแย้งในตะวันออกกลาง (2) ด้านการลดอาวุธ (3) ด้านเศรษฐกิจและสังคม (4) ด้านสิทธิมนุษยชน (5) ด้านกฎหมาย และ (6) ด้านความเป็นเอกราชของประเทศ ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นความสำเร็จที่โดดเด่นของนาย António Guterres ในการเดินหน้านำองค์ความรู้และประสบการณ์ตรงของผู้บริหารระดับสูงเหล่านั้น มาใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ เพื่อบรรลุ “ผลสัมฤทธิ์ในการทำงานของ UN” ตามวัตถุประสงค์หลัก

ที่มุ่งธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนปกป้องสิทธิมนุษยชน และให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

ยิ่งไปกว่านั้น ในช่วงสัปดาห์ท้าย ๆ ของการฝึกงาน Supervisors ก็ได้ให้ผู้เขียนเข้าไปช่วยงานทางด้านการสนับสนุน “ทีมวิเคราะห์” (Analytics Team) ที่ปัจจุบันกำลังปรับบทบาท โดยการเพิ่มศักยภาพของทีมงานในการวิเคราะห์ระบบข้อมูลและการคิดค้นเครื่องมือ ตลอดจนเทคนิคใหม่ๆ (Analytics Capacity Development) เพื่อช่วยให้การบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสำคัญ ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญการมาร่วมงานกับหน่วยงานนี้ทำให้เรารู้ว่า ทางฝ่ายงาน SPMU ที่ผู้เขียนสังกัดอยู่ กำลังบูรณาการระบบการวิเคราะห์ข้อมูลของ UN ในภาพรวม โดยจัดให้มีระบบและกลไกการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลในเชิงลึก

และในมิติที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารระดับสูงโดยเฉพาะ “Secretary-General’s Executive Committee” สามารถตัดสินใจโดยอิงกับข้อมูลที่เป็น “หลักฐานเชิงประจักษ์” (Evidence-Based Decision Making) มากยิ่งขึ้น อันจะช่วยลดความเสี่ยง (Risk) ที่อาจเกิดขึ้นได้ในกระบวนการตัดสินใจของ “Secretary-General’s Executive Committee” โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาประเด็นที่มีความสลับซับซ้อน (Complex) อ่อนไหว (Sensitive) หรือว่าเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วน (Urgent Subjects) ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทของประเทศหรือภูมิภาคนั้น ๆ ทั้งทางด้าน Peace & Security, Human Rights, Humanitarian Aid, Political

Conflicts, Socio-Economic โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลาง การแก้ไขปัญหาผู้อพยพพลัดถิ่น และการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรค COVID-19

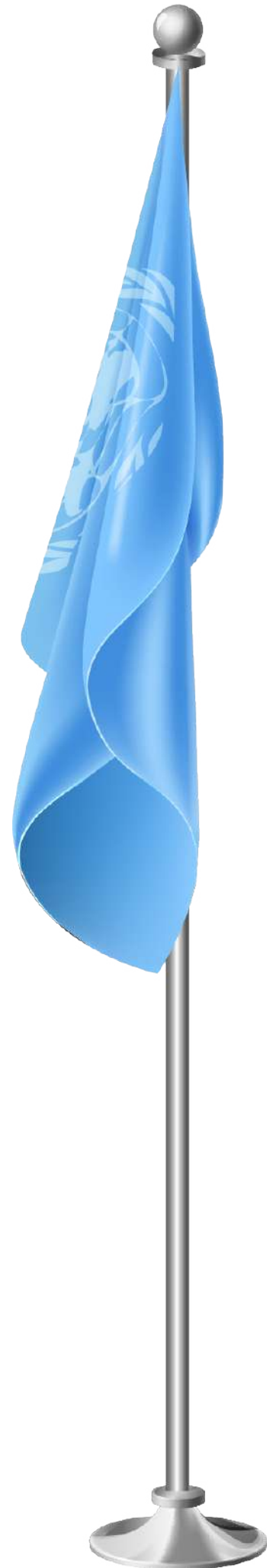
ตรงนี้ ในฐานะที่เป็นหนึ่งในทีมงาน “Executive Committee Secretariat” ทำให้ผู้เขียนได้เรียนรู้ระบบงาน ตั้งแต่ “ต้นทาง” ที่ประเทศต่างๆ หยิบยกประเด็นขึ้นมา เพื่อเข้าสู่วาระการหารือของ “Secretary-General’s Executive Committee” รวมทั้งการวางแผนและการดำเนินการเตรียม (Planning & Organizing) “วาระการประชุม & ประเด็นหารือ” สำหรับการประชุมในระดับ High-Level Meeting นอกจากนี้ ยังเป็นการเพิ่ม Interpersonal Skills และ Communication Skills ของ

ผู้เขียนให้เฉียบคมมากยิ่งขึ้น เพราะต้องอาศัยการทำงานเป็น Teamwork เพื่อให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูล ผลักดันกันและกัน ภายใต้แรงกดดันจากหลายๆ ด้าน ที่สำคัญคือ ยังมีโอกาสได้เรียนรู้และเข้าร่วมการประชุมระดับสูง ในระดับ “Executive Committee Meeting” และในระดับ “Deputies Committee Meeting” พร้อมช่วยจัดทำบันทึกการประชุม ที่แม้ว่าในปัจจุบัน ยังเป็นการประชุมในรูปแบบ Virtual Meetings แต่ตามที่ได้เรียนรู้มาจาก Supervisors ของผู้เขียนทำให้ทราบว่า ยังคงมีความเข้มข้นไม่แตกต่างมากนักไปจากการประชุมในรูปแบบปกติแบบ Face-to-Face Meetings

ที่น่าสนใจก็คือ ภายใต้การประชุมแบบ Virtual Meetings ทำให้ผู้เขียนมีโอกาสมากยิ่งขึ้นในการเข้าร่วมการประชุมในหลากหลายหัวข้อ (Issues) รวมทั้งยังได้เรียนรู้ว่า Assistant Secretary-General (ASG) ที่คุมสายงานทางด้าน Strategic Coordination ที่เป็นฝ่ายเลขานุการของที่ประชุม “Executive Committee Meeting” นั้น เป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการกำหนด “วาระการประชุมผู้บริหารระดับสูงประจำสัปดาห์” กล่าวคือ ASG ที่ทำหน้าที่นี้ จะดำเนินการหยิบยกประเด็นสำคัญๆ ที่มีนัยต่อการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ตลอดจนบทบาทของ UN ต่อประชาคมโลก ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากที่ประชุมในระดับ “Deputies Committee Meeting” แล้ว เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุม “Executive Committee Meeting” ซึ่งเป็นระดับที่สูงกว่า “Deputies Committee Meeting” ตรงนี้ ASG ทางด้าน Strategic Coordination จะให้ทีมงานที่ตนเองกำกับดูแล ซึ่งก็คือ ฝ่ายงาน SPMU ที่ผู้เขียนสังกัดอยู่ ดำเนินการจัดทำ Talking Points โดยมีความยาวไม่เกิน 2 หน้าต่อหนึ่งวาระการประชุม พร้อมด้วยสาระสำคัญเกี่ยวกับ Issues ต่างๆ ที่ได้บรรจุไว้ในวาระการประชุม นั้น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บริหารระดับสูงเหล่านั้น สามารถให้มุมมองที่หลากหลาย และช่วยในการคิดพิจารณาให้ถี่ถ้วนรอบคอบมากยิ่งขึ้น

ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือ การเวียนงานกับ SPMU ครั้งนี้ ยังทำให้ผู้เขียนได้เรียนรู้ว่า ทาง UN ยังได้จัดให้มีกลไกเพิ่มเติมที่เปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ของ UN ที่ไป Post ในประเทศสมาชิกในฐานะ

UN Mission และ UN Country Team ตลอดจนจนสตาฟที่ประจำอยู่สำนักงานหลักอื่นๆ เช่น UN Geneva, UN Vienna, UN Nairobi รวมทั้ง UN Entities ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลประเทศสมาชิกนั้นๆ สามารถดำเนินการ เพื่อขอหยิบยก Issues ที่มีความเร่งด่วนและอ่อนไหว ขึ้นมาปรึกษาหารือในที่ประชุมระดับ “Executive Committee Meeting” ทั้งนี้ เพื่อให้ UN พิจารณาให้ความช่วยเหลือหรือเข้าไปมีบทบาทในการช่วยแก้ไขปัญหาเพิ่มเติม เช่น ประเด็นหรือเรื่อง Humanitarian and Human Rights ในประเทศ Ethiopia และ Nigeria รวมทั้งเรื่อง Political Unrest and Democracy ในประเทศ Myanmar และเรื่อง Combatting HIV/AIDS ใน Sub-Saharan Africa เป็นต้น

ในมุมมองของผู้เขียน การทำงานตรงนี้ได้ผลดี จำเป็นต้องผสมผสานองค์ความรู้หลาย ๆ ด้าน ทั้งเศรษฐกิจการเงิน & การเมืองระหว่างประเทศ กฎหมาย เพราะต้องทำงานคู่ขนาน และประสานงานอย่างใกล้ชิดกับฝ่ายงานอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้ สำนักเลขาธิการ องค์การสหประชาชาติ โดย

เฉพาะส่วนงานสำคัญทางด้าน (1) Political, Peacekeeping, Humanitarian and Human Rights Unit, (2) Sustainable Development Unit (3) Rule of Law Unit, (4) Policy Advisor’s Office รวมถึงส่วนงานอื่นที่อยู่ภายใต้องค์การของ United Nations System อาทิ เช่น Department of Political Affairs, Department of Peacekeeping Operations, Department of Field Support ตรงนี้ นับว่า ผู้เขียนมีจุดแข็งและข้อได้เปรียบหลายประการ ด้วยว่ามีพื้นฐานที่ดี จากองค์ความรู้ที่ผู้เขียนได้รับจากการศึกษาวิชา “Politics of Policy Making” และวิชา “International Financial Markets in Emerging Markets” เมื่อครั้งเรียนปริญญาโท ณ มหาวิทยาลัย Columbia

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รับองค์ความรู้ที่ดีจากการศึกษาวิชา “Asian Financial Markets” ที่สอนโดย Professor Takatoshi Ito ซึ่งเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัย Columbia และยังคงเคยเป็นที่ปรึกษาส่วนตัวให้กับ คุณธารินทร์ นิมมานเหมินท์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง 2 สมัย เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจไทย สมัย “วิกฤตต้มยำกุ้ง” เมื่อช่วงปี 1997-1998

สิ่งที่มองข้ามไม่ได้ในอีกด้านหนึ่งก็คือ จำเป็นต้องมีสมรรถนะ (Competencies) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนจนมีความสามารถในการใช้อุปกรณ์ IT และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการทำงานประจำวัน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการใช้ Microsoft 365

Tools รวมทั้งเครื่องมือที่ช่วยในการวิเคราะห์ (Analytical tools) เป็นอย่างดีด้วย ตัวอย่างเช่น Teams, Office products, Power BI, SharePoint online, Forms, Power Apps, Power Automate, SAP Business Objects, Qlik, SQL and Power Query สำหรับฝ่ายงาน SPMU ที่ผู้เขียนสังกัดอยู่นั้น ก็มีการประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้าน “Data Management Tools” ตลอดจน Application Tools ในหลากหลายรูปแบบ เช่น มีการใช้ Power Query เพื่อลดขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งลด Human Error จากการทำงานบางประเภท ที่มีลักษณะเป็นการทำงานแบบซ้ำๆ โดยการปรับระบบงาน เพื่อให้ขั้นตอนการปฏิบัติงานต่างๆ เป็นระบบอัตโนมัติมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญ

Platform และเครื่องมือเหล่านี้ ช่วยทำให้การประชุมสั่งงาน และการอนุมัติงานออนไลน์ ประชุมทางไกล รวมทั้งทำให้สามารถประสานงานกับผู้เข้าร่วมประชุมได้ทันที ตรงนี้ นับเป็นความโชคดีที่ผู้เขียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในงานอยู่ในเกณฑ์ดี ด้วยว่า มีการสะสม Competencies ทางด้านนี้ไว้ในหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่สมัยเรียน BBA จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Columbia โดยเฉพาะความรู้เชิงลึกที่ได้รับจากการศึกษาวิชา “Quantitative Analysis”, “Excel Fundamentals” และ “Infographics & Data” ณ มหาวิทยาลัย Columbia ซึ่งผู้เขียนเรียนได้ดีในวิชาดังกล่าว ทำให้มีองค์ความรู้ที่หลากหลายทางด้านเครื่องมือที่ช่วยในการวิเคราะห์ รวมทั้งสมรรถนะภาพ (Competency) ส่วนบุคคลในการประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้เป็นอย่างดี

สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือ ระบบการทำงานของฝ่ายงาน SPMU แม้ว่าจะเปิดโอกาสให้ทำงานได้อย่างอิสระ แต่จะมีระบบการติดตามที่เข้มข้นมากๆ โดยมีการประชุมเพื่อติดตามงานทุกๆ วัน ในรูปของ “Daily Catch-Up” ผู้เขียนยอมรับว่า ต้องปรับตัวอย่างมากในช่วงสัปดาห์แรกๆ ส่วนหนึ่งเนื่องจาก ยังไม่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมองค์กร ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งบางครั้ง ก็ยังไม่มีประเด็นใหม่ที่ชัดเจนเพียงพอที่จะหยิบยกไปพูดหรือปรึกษาหารือในกลุ่ม อย่างไรก็ตาม Director Ayaka Suzuki ซึ่งเป็น Director ของ SPMU ก็มีวิธีบริหารจัดการในแบบฉบับเฉพาะของตนเอง ที่ทำให้ลูกทีมแต่ละคน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมโดยปริยายในการพูดคุยปรึกษาหารือประจำวันผ่านช่องทาง “Daily Catch-Up” ดังกล่าว ตรงนี้ ผู้เขียนมีความโชคดีอยู่บ้าง ด้วยว่า ช่วงที่เรียนมหาวิทยาลัย Columbia เคยมีประสบการณ์การเป็น “Graduate Consultant” ในการทำ Capstone Project ให้กับ Federal Reserve Bank of New York (FRBNY) มาก่อน เป็นระยะเวลากว่า 7 เดือน คือช่วงระหว่างเดือน พฤษภาคม 2020 ถึงพฤษภาคม 2021 ประสบการณ์ตรงที่ได้รับจากการเป็นที่ปรึกษาโครงการให้กับ FRBNY ดังกล่าว ผนวกกับองค์ความรู้ที่ผู้เขียนได้รับการป้อนมาเป็นอย่างดี จากการศึกษาวิชา “Leadership &

Innovative Policy Making” ช่วงเรียนที่ Columbia จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนมีพื้นฐานที่ดี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเวทีการหารือประจำวัน “Daily Catch-Up” ได้อย่างราบรื่นตลอดรอดฝั่ง (ภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 : เยี่ยมชม The Ronald H. Brown United States Mission to the United Nations Building

ความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ได้รับจาก UN

การฝึกงานกับ Strategic Planning and Monitoring Unit (SPMU) ครั้งนี้ แม้ว่าในด้านหนึ่งทำให้ผู้เขียนต้องเผชิญกับความท้าทายในหลากหลายรูปแบบ และจำเป็นต้องปรับตัวตลอดเวลาที่ระบบงานใหม่ๆ ของ UN

ที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน แต่ในอีกด้านหนึ่ง ก็ทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ที่มีประโยชน์อย่างมากเช่นกัน

ในขั้นนี้ ขอกล่าวสรุปสาระสำคัญของความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ที่ได้รับจากการฝึกงานกับ UN โดยแยกเป็น 5 เรื่องหลัก ดังนี้

เรื่องแรก ได้เรียนรู้กระบวนการทำงานของ UN และ SPMU ในมิติการทำงานที่กว้างขวาง และหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (1) “การจัดประชุมระหว่างประเทศ” เพื่อให้คำปรึกษากับรัฐบาลสมาชิกในหัวข้อหลักต่างๆ (2) “การประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ” ที่ประกอบไปด้วยสมาชิกถาวร 5 ประเทศ (สหรัฐฯ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส จีน และรัสเซีย) และสมาชิกไม่ถาวรอีก 10 ประเทศ (3) “การจัดประชุมวาระพิเศษ” ตามที่ประเทศสมาชิกได้ขอหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นหารือในที่ประชุมระดับสูงในระดับ “Executive Committee Meeting” และ “Deputies Committee Meeting” ซึ่งเป็นกลไกการประชุมช่องทางใหม่ที่ริเริ่มจัดขึ้น โดยนาย António Guterres “เลขาธิการสหประชาชาติ” คนปัจจุบัน เมื่อช่วงเข้ารับตำแหน่งในครั้งแรกเมื่อเดือนมกราคมปี 2017 รวมทั้ง (4) “การจัดประชุมสมัชชาใหญ่” (UN General Assembly) กรณีตามวาระปกติ และกรณีพิเศษ หรือกรณีฉุกเฉิน ตามที่เลขาธิการสหประชาชาติ ได้ดำเนินการเรียกประชุม ที่น่าสนใจก็คือ ภายใต้กรอบการดำเนินงานของฝ่ายงาน SPMU ที่ต้องบูรณาการการทำงานเพื่อเชื่อมโยงกับฝ่ายงานต่างๆ ของ UN ที่มีหน่วยงานย่อยมากกว่า 70 องค์กร รวมทั้ง Funds and Programmes อื่นๆ เช่น UNICEF และ UNDP (ดังรายละเอียดในรูปที่ 4) ทำให้ผู้เขียนได้เรียนรู้ว่า ต้องใช้ Competencies หลายๆ อย่างร่วมกัน โดยเฉพาะการทำงานที่เน้น “Teamwork” และ “ทักษะการสื่อสาร” (Communication Skills) ที่ดี โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และสามารถทำให้คนอื่นทำตามที่เราขอได้เป็นอย่างดี จึงจะสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงด้วยดีและอย่างมีประสิทธิภาพ

เรื่องที่สอง ได้เรียนรู้กระบวนการทำงานในการ “บริหารจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล” เพื่อประกอบ “การจัดทำวาระ และประเด็นหารือ” เข้าสู่ที่ประชุมระดับ “Executive Committee Meeting” และ “Deputies Committee Meeting” ตามที่ “เลขาธิการสหประชาชาติ” ตลอดจนจนประเทศสมาชิกและ UN Country Team ได้ขอหยิบยกขึ้นมาเป็นวาระหารือในที่ประชุม จากข้อมูลล่าสุดที่ปรากฏในฐานข้อมูลของ UN พบว่า ประเด็นที่หยิบยกมาเป็นวาระหารือ เพื่อให้

UN ช่วยแก้ปัญหาและให้ความช่วยเหลือ นั้น กว่า 54% เป็นข้อเรียกร้องจากกลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกา ส่วนอีก 16% เป็นข้อเรียกร้องจากกลุ่มประเทศในทวีปเอเชีย ในขณะที่ ข้อเรียกร้องจากกลุ่มประเทศในทวีปยุโรป มีสัดส่วนเพียง 2% เท่านั้น การเวียนงานครั้งนี้ ยังทำให้ผู้เขียนได้เรียนรู้ถึงบทบาทของ “องค์กรสหประชาชาติ” ในการจัดการประชุมสมัชชาใหญ่ (UN General Assembly) ซึ่งเป็นการประชุมแบบเปิดกว้างของสหประชาชาติเพียงแห่งเดียวที่เปิดโอกาสให้ตัวแทนของประเทศสมาชิกทั้งหมด 193 ประเทศ รวมทั้งตัวแทนจากประเทศไทย สามารถเข้าประชุมโดยมีสิทธิและฐานะเท่าเทียมกันในการโหวต (One Nation, One Vote) เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาและมาตรการที่จำเป็นต่อการสร้างสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ตรงนี้ ผู้เขียนมีโอกาสไปร่วมสังเกตการณ์ในห้องประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เป็นกรณีส่วนบุคคลในช่วงหนึ่ง (รูปที่ 6-9) มีข้อสังเกตว่า ผู้แทนจากประเทศที่เป็นผู้สนับสนุนหลักรายใหญ่ของ UN ทั้ง 5

ประเทศ (Top 5 Donors) ก็มีสิทธิออกเสียงเพียงเสียงเดียวเท่านั้นในการโหวตในที่ “ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ” ทั้ง ๆ ที่ประเทศเหล่านี้ ต่างได้บริจาคเงินสนับสนุนการดำเนินงานของ UN เป็นจำนวนที่สูงมากในแต่ละปี โดยมีสัดส่วนโดยเฉลี่ยถึง 22% และ 12% ของงบทั้งหมดที่ UN ได้รับ ในกรณีของสหรัฐฯ และจีน ในขณะที่ ญี่ปุ่น เยอรมนี และสหราชอาณาจักร มีการบริจาคเงินให้กับ UN ในสัดส่วนราว 8.5%, 6% และ 4.5% ตามลำดับ

ภาพที่ 6-9 : UN General Assembly Hall: สถานที่ประชุมของผู้นำทั่วโลก 193 ประเทศ

เรื่องที่สาม ได้มีโอกาสเรียนรู้และทำงานร่วมกับบุคลากรที่มีศักยภาพสูงจากทั่วทุกภูมิภาคของโลก ผู้เขียนไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่า จะสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงานที่มาจากต่างชาติต่างภาษา ต่างทวีปได้พร้อม ๆ กันในเวลาเดียวกัน ไล่เรียงมาตั้งแต่ทวีปอเมริกา ยุโรป แอฟริกา อเมริกาใต้ เอเชีย และอีกหลายๆ ส่วนของโลก ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับเหล่านั้น ทำให้ผู้เขียนมีโลกทัศน์ที่

กว้างไกลมากยิ่งขึ้น จากที่เคยได้รับมาแล้วในระดับหนึ่งในช่วงที่เรียนอยู่ที่ Columbia University และ University of Southern California สิ่งที่ได้เห็นได้ชัดก็คือ การฝึกงานที่ UN ทำให้ผู้เขียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเพื่อนต่างมหาวิทยาลัยได้อย่างกว้างขวาง ตัวอย่างใกล้ตัวที่เห็นได้ชัดในเรื่อง “ความหลากหลาย” (Diversity) ของ UN ก็คือ ในกลุ่มเพื่อนๆ ร่วมรุ่นของผู้เขียนในฝ่ายงาน Strategic Planning and Monitoring Unit (SPMU) นั้น ส่วนใหญ่ เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของสหรัฐฯ ที่เป็นระดับ Ivy-League Universities เช่น Harvard, Columbia, Yale รวมทั้งในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของโลก เช่น Stanford, UCLA, NYU ที่สำคัญ บุคลากรที่เวียนงานกับ UN นั้น ส่วนใหญ่มีพื้นฐานและองค์ความรู้ที่หลากหลายลึกซึ้ง ครอบคลุมทั้งด้านกฎหมาย เศรษฐศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โฟแนนซ์ เป็นต้น

สิ่งที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งก็คือ นอกจากมีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติและภาษา ด้วยมาจากหลากหลายประเทศแล้ว คนที่ UN ยังมีประสบการณ์ในการทำงานในต่างประเทศมาแล้วอย่างโชกโชน โดยส่วนใหญ่เคยไป Post ที่ต่างประเทศมาแล้วหลายแห่งในฐานะที่เป็น UN Mission โดยเฉพาะในประเทศที่เป็นที่ตั้งของ “องค์การชำนาญพิเศษ” (Specialized Agencies) ในเครือข่ายของสหประชาชาติ ตัวอย่างเช่น (1) องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ในอิตาลี (2) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ในฝรั่งเศส (3) องค์การอนามัยโลก (WHO) ในสวิตเซอร์แลนด์ รวมทั้งในประเทศที่เป็นที่ตั้งของ “UN Regional Commissions” เช่น (1) UN ESCAP ในไทย (2) UN Economic Commission for Europe ในสวิตเซอร์แลนด์ (3) UN Economic Commission for Africa ในเอธิโอเปีย ที่สำคัญไปกว่านั้นก็คือ เจ้าหน้าที่ของ UN จำนวนไม่น้อย ยังเคยได้รับการพัฒนาขีดความสามารถส่วนบุคคลเพิ่มเติม โดยการหมุนเวียนการปฏิบัติงานเพื่อไป

หาประสบการณ์เพิ่มเติมยัง “สำนักงานสหประชาชาติ” ที่เป็นสาขาหลักอื่นๆ ที่ตั้งอยู่ใน Geneva, Vienna และ Nairobi บุคลากรของ UN เหล่านี้ จึงเป็นพวกที่มี Global Views รวมทั้ง Negotiation Skills สูงมาก ทำให้ผู้เขียนได้รับเกร็ดความรู้และประสบการณ์แปลกใหม่ จากการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเจ้าหน้าที่ของ UN ที่ไปปฏิบัติการสันติภาพและการจัดการวิกฤตในภาคสนามในภูมิภาคต่างๆ เช่น The Middle East และ The Sub-Saharan Africa ยิ่งไปกว่านั้น สตาฟของ UN จำนวนไม่น้อย ยังเป็นพวก Multilingual คือสามารถพูดและใช้ภาษาราชการของ UN ที่ปัจจุบันมีอยู่ 6 ภาษา คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน รัสเซีย จีน และภาษาอาหรับ ได้อย่างคล่องแคล่ว มากกว่า 3 ภาษาขึ้นไป โดยเฉพาะภาษามาตรฐานอย่าง ภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ดังสะท้อนได้จากกรณีของ “เลขาธิการสหประชาชาติ” คนปัจจุบัน ที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสได้อย่างคล่องแคล่ว นอกเหนือจากภาษาโปรตุเกสและสเปน

เรื่องที่ดีได้เรียนรู้วัฒนธรรมองค์กรที่แปลกใหม่ไปจากที่ผู้เขียนได้ประสบมา ในแง่หนึ่งต้องยอมรับว่า ระบบการทำงานของที่นี่ มีการประชุมพูดคุยกันมาก และให้เกียรติกันมากในการประชุม ต่างให้โอกาสซึ่งกันและกัน เพราะเชื่อมั่นว่า ทุกคนมีศักยภาพสูง จึงทำให้สามารถผลักดันงานได้อย่างรวดเร็ว เพราะช่วยทำงานเป็นทีมและคอยแก้ปัญหาให้กันอย่างทันท่วงที ในกรณีของผู้เขียนเองก็ได้รับโอกาสจาก Director ของฝ่ายงาน Strategic Planning and Monitoring Unit (SPMU) อยู่เสมอ โดยสามารถใช้ความคิดได้อย่างอิสระในงาน รวมทั้งสามารถเสนอแนะความคิดใหม่ๆ ในงานที่ตนเองดูแลอยู่ได้อย่างเต็มที่ ผ่านช่องทาง Daily Catch Up ซึ่งเป็นการสื่อสารประจำวันระหว่าง Director ของ SPMU กับทีมงานทุกคนในฝ่ายงาน รวมทั้ง Interns ที่เวียนงานอยู่กับ SPMU ด้วย วัฒนธรรมองค์กรที่สำคัญอีกประการหนึ่งของที่นี่ก็คือ “ไร้ซึ่งลำดับชั้น” ในการแสดงความเห็นต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่องานในภาพรวม โดยจะให้ความสำคัญต่อเพื่อนร่วมงานเท่าเทียมกัน

ไม่เว้นแม้แต่กรณี Interns อย่างผู้เขียน วัฒนธรรมองค์กรที่น่าสนใจ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันก็คือ มีการประยุกต์ใช้ “Diplomatic Skills” ในการสื่อสารภายในฝ่ายงาน SPMU อย่างกว้างขวาง เรื่อยไปตั้งแต่ระดับ Director Ayaka Suzuki จนถึงเจ้าหน้าที่ทั่วไปที่ทำงานในฝ่ายงานนี้ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ต้องการตำหนิ หรือแสดงความไม่พอใจต่อบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ก็มักจะใช้วิธีการพูดสื่อสารภายในกลุ่มแบบ “บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น” ทั้งนี้ เพื่อเป็นการบริหารความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ในเชิงบวกแก่องค์กร

เรื่องสุดท้าย ได้มีโอกาสสร้าง “เครือข่ายความร่วมมือ” (Networking) กับเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนทำกิจกรรมดีๆ ร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งนอกจากช่วยเพิ่มพูน “ทักษะการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล” (Interpersonal Skills) ให้กับผู้เขียนแล้ว ยังก่อให้เกิดความทรงจำที่ดีงาม หากย้อนกลับไประลึกถึงในอนาคตเมื่อกลับมาทำงานที่ไทยแล้ว ไม่ว่าจะเป็กิจกรรมในรูปแบบของ “Coffee Break” และ “Fun Games” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถจัดขึ้นได้อย่างง่ายๆ ภายในหน่วยงาน SPMU ที่ผู้เขียนฝึกงานอยู่ รวมไปถึงกิจกรรมนอกสถานที่ในรูปแบบของ “Summer Picnic” ณ สวนสาธารณะ Central Park ซึ่งเป็นสวนสาธารณะกลางเกาะแมนฮัตตันที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของนิวยอร์ก เมื่อช่วงต้นเดือนมิถุนายน 2021 โดยมี Director Ayaka Suzuki และสตาฟจาก SPMU เข้าร่วมกิจกรรมทั้งฝ่ายงาน (รูปภาพที่ 10) ตลอดจนกิจกรรม “Cocktail Party” และ “Supper Club” ที่จัดขึ้นเมื่อช่วงกลางเดือนและปลายเดือนมิถุนายน 2021 ตรงนี้ ก็เป็นวัฒนธรรมองค์กรของ UN ที่เปิดโอกาสให้ผู้บริหารกับทีมงานมีช่องทางในการสื่อสารและสานสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและความเป็นกันเอง ภายใต้บรรยากาศสบายๆ ตามธรรมชาติที่เป็นสวนสาธารณะ ซึ่งเป็นอะไรที่คงไม่พบบ่อยนักในระบบการทำงานของไทยที่น่าสนใจก็คือ จากการพูดคุยแบบสบายๆ ในลักษณะนี้ ทำให้ผู้เขียนได้เรียนรู้ว่า สตาฟของ UN จำนวนไม่น้อยมีความใฝ่ฝันอยากมาเรียนงานที่ “UN ESCAP” ในกรุงเทพมหานคร ในอนาคตอันใกล้ ด้วยชื่นชอบในวัฒนธรรมไทยที่มีความโดดเด่นงดงาม รวมทั้ง

ภาพที่ 10 : ร่วมกิจกรรม “Summer Picnic” กับ UN staff ณ สวนสาธารณะ Central Park

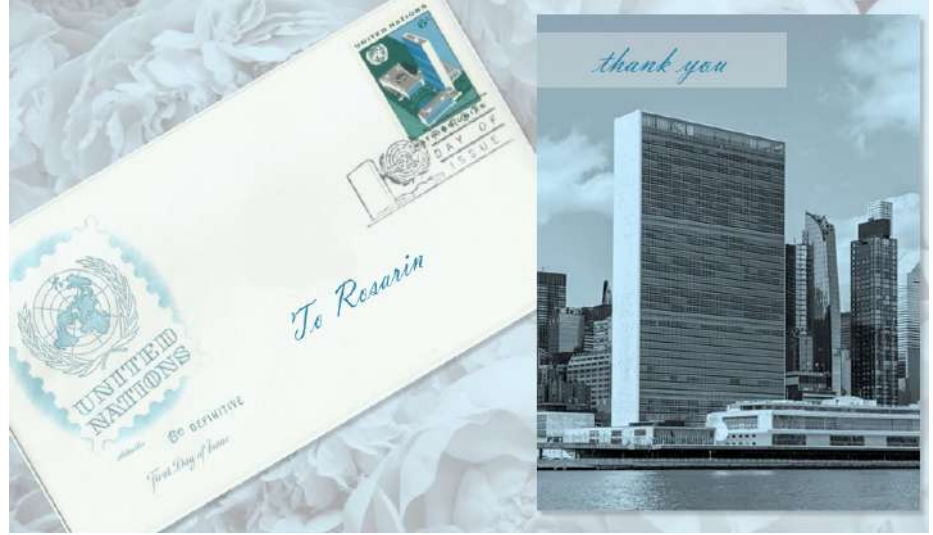
บทส่งท้าย

การเรียนรู้ปริญญาโทที่มหาวิทยาลัย Columbia ในช่วงสองปีที่ผ่านมา แม้ทำให้ผู้เขียนได้รับความรู้เชิงลึกในชั้นเรียน รวมทั้งประสบการณ์การใช้ชีวิตและการร่วมกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบ แต่การฝึกงานกับ UN ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ทรงอิทธิพลมากของโลกในช่วง Summer 2021 นี้ ก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการที่หาได้ยากยิ่งต่อผู้เขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับ “ประสบการณ์ตรง” จากการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพสูง และมีบทบาทสำคัญในเวทีระหว่างประเทศ ทำให้สามารถเรียนรู้ระบบงาน กระบวนการทำงาน ตลอดจนวิธีการทำงานขององค์กรระดับโลกที่พร้อมไปด้วยผู้เชี่ยวชาญและบุคลากรที่มีศักยภาพสูง (Talent) รวมทั้งมีประสบการณ์จริงที่สะสมมาอย่างยาวนานจากภาคสนาม จากทั่วทุกภูมิภาคของโลก ทั้งจากทวีปอเมริกา ทวีปยุโรป ทวีปเอเชีย ทวีปแอฟริกา ทวีปออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ที่สำคัญคือ ยังได้รับ “ประโยชน์ทางอ้อม” ในการนำองค์ความรู้ ที่เป็น Hard Skills และประสบการณ์ใหม่ๆ ตลอดจนทักษะในการทำงานร่วมกับบุคลากรที่มีประสิทธิภาพสูง (Interpersonal Skills) ที่ถือเป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งใน Soft Skills ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับองค์กรของไทยในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลนี้

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้เขียนมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ผลการปฏิบัติงานของผู้เขียนตลอดช่วงเดือน พฤษภาคม-กรกฎาคม 2021 ที่ผ่านมานี้ ได้สร้างความประทับใจให้กับผู้บริหารและ staf ในฝ่ายงาน Strategic Planning and Monitoring Unit (SPMU) จนกระทั่งได้รับการขนานนาม “Unicon Girl” จาก Director ของ SPMU ด้วยเห็นว่าผู้เขียนมี “การทำงานแบบมืออาชีพ” (Professionalism) พร้อมทั้งเสนอ

ให้ผู้เขียนอยู่ช่วยงานต่อให้ครบ 6 เดือน เพื่อให้ครอบคลุมช่วง “การประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ” ซึ่งตามธรรมเนียมปฏิบัติ จะเปิดวาระการประชุมสมัชชาสามัญในช่วงต้นเดือนกันยายนเป็นต้นไป โดยให้คำมั่นว่า จะช่วยอำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่ด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการยื่นต่อวีซ่าทางการแพทย์ประกันสุขภาพ (Proof of Medical Insurance) ใบรับรองแพทย์ (Certificate of Good Health) การออกหนังสือรับรองและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ที่ลงนามโดย นาย António Guterres “เลขาธิการสหประชาชาติ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยขอ “วีซ่าประเภท G-4” ให้กับผู้เขียน ซึ่งเป็นวีซ่าที่ได้รับการอนุมัติยากมาก โดยจะต้องเป็นบุคคลที่จะเดินทางไปประเทศสหรัฐฯ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้กับ “องค์กรระหว่างประเทศ” ซึ่งรวมถึงองค์การสหประชาชาติ เท่านั้น

ผู้เขียนเห็นว่า ผลการประเมินที่ดีเยี่ยมดังกล่าว กอปรกับ “ความทรงจำที่งดงาม” (Fond Memories) ของเจ้าหน้าที่ UN ที่มีต่อผู้เขียน ดังที่ได้สะท้อนความรู้สึกดี ๆ ไว้ใน “จดหมายแสดงความ

ภาพที่ 11 : จดหมายแสดงความขอบคุณผู้เขียนจากเพื่อนร่วมงานที่ UN

ขอบคุณ” (ภาพที่ 11) ย่อมช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของคนไทยในสายตาชาวต่างประเทศที่ทำงานในองค์กรชั้นนำของโลก และส่งผลทำให้นักเรียนทุนรัฐบาลรุ่นหลังๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐในองค์กรต่างๆ ของไทย ที่มีแผนจะสมัครฝึกงานกับ UN ในอนาคต มีโอกาสมากยิ่งขึ้นที่จะได้รับการตอบรับให้เข้าร่วมฝึกงานกับหน่วยงานต่างๆ ของ UN ในโอกาสต่อไป อันจะเป็นการยกระดับขีดความสามารถ และเสริมสร้างศักยภาพของคนไทยให้มีความแข็งแกร่งและโดดเด่นมากยิ่งขึ้นในเวทีระหว่างประเทศต่อไปในอนาคต

ครบรอบวันสถาปนา

ส เสนอแนะอย่างมีหลักการ
ค ศึกษาโดยไม่หยุดนิ่ง
ค คนคลังที่มีคุณภาพ

วารสารการเงินการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์: 02 273 9020 ต่อ 3254 (คุณนรพัชร), 3169 (คุณรัตนา), 3236 (คุณคงขวัญ)

โทรสาร: 02 273 9139 E-mail: fpojournaleditor@gmail.com